

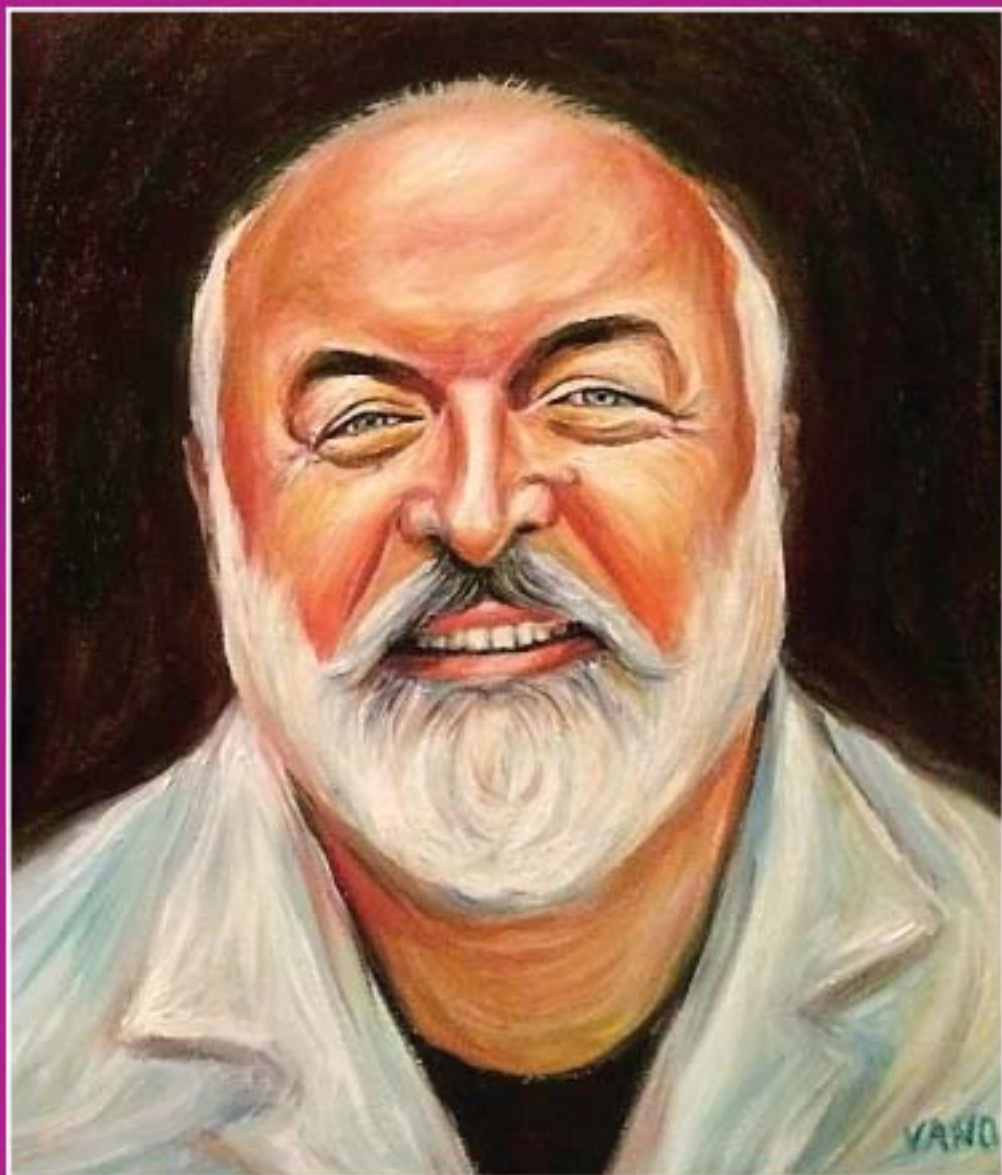
მსუ

ლიტერატურული ჟურნალი № 5 (52)

მსაქმისადასაქმებულთაშორის

2021

ვანო
ინაბუელიძე

ოლე

მწერალთა ასოციაცია
„ლიტერატურული კახეთის“ გამოცემა

The Literary Magazine OLE

ჟურნალი გამოდის 2004 წლის ივნისიდან
ISSN 1512-3995

ოლე – ბრყენა, გინა მოგრძე ტყე ველთა შუა
სულხან საბა

ოლე – ახომი საჩრდილობლად დატოვებული
ხე
ქართული ენის განმარტებითი ლექსიკონი

ოლე – გიორგი ლეონიძის პოეტური შედეგრი

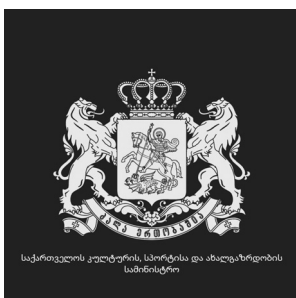
მთავარი რედაქტორი
აკაკი დაუშვილი
რედაქტორები
ფარნა რაინა
ნუნუ ძამუკაშვილი
მხატვრული რედაქტორი
სოფიო ქელიძე

მისამართი: 2200 თელავი
ერეკლე II-ის გამზირი №6
III სართული
მობ: 555 46 44 29
მწერალთა ასოციაცია
„ლიტერატურული კახეთი“
მობ: 558 48 24 80

„ოლეს“ რედაქციაში შემოსული მასალა
არ რეცენზირდება და ავტორს არ უბრუნდება

მასალების გამოგზავნა შეგიძლიათ
ელექტრონული ფოსტით
E-mail: akakidau@mail.ru

ჟურნალი გამოდის
საქართველოს კულტურის,
სპორტისა და ახალგაზრდობის
სამინისტროს მხარდაჭერით

შემოქმედებითი
საქართველო

№5, (52), 2021

ნომერი

გამოდის სამ თვეში ერთხელ

„ოლე“ ლიტერატურული ჟურნალი

შინაარსი

მხატვრული ლიტერატურა

- 2. ალა დათუიშვილი. ლექსები
- 6. ლანა მანველი. სად არის ბედნიერება. რომანი
- 14. ნინო არსენაშვილი. ორტაეპები
- 16. ნინო კაშუკაშვილი. არავის გაგა და ყამარი. მოთხრობა
- 22. გივი ჩიქვინაძე. ლექსები
- 25. გურთაზ ნაკუდაშვილი. ლექსები
- 27. გიორგი შარვაშიძე. ცრემლად დაღვენთილი სანთელი. მოთხრობა
- 30. მაია დიაკონიძე. ლექსები

გავშვებისთვის საკითხავი

- 33. მიხომოსულიშვილი. ოფოფების თეატრი. პიესა

თარგმანი

- 43. იტალო კალვინო. ამბავი ერთი მძლოლისა. მოთხრობა. ინგლისურიდან თარგმნა მაია ტურაბელიძემ

რუსთველოლოგია

- 46. რამაზ (ნსაკო) მიწარიშვილი. „ვეფხისტყაოსნის“ კულტურულ-ესთეტიკური კონცეფცია

კრიტიკა

- 49. ნინო გიორგაძე. ძველი – ახალი რაკურსით ანუ გმირთა იდენტობის საკითხი დროში
- 53. ნინო დარბაისალი. როგორ გავხდეთ გენიალური ფეისბუქ-პოეტი უმოკლეს დროში
- 55. თინათინ თუშაბრაშიშვილი. „დამხატვლესად“

წერილები

- 60. ნელი ციციშვილი. ილია – ქართული ჟურნალისტიკის მამამთავარი
- 62. ნანა ჩჩუაშვილი. ვაჟა-ფშაველას ლირიკული „აღსარებანი“

გარეკანის პირველ გვერდზე
ვანო ინაბაგალიძის პორტრეტი,
მხატვარი ვანო გოცირიძე

დაიბეჭდა გამომცემლობა „მერიდიანში“

მთას ასვლა

კუსას და მიშოს

ახვალ ახლა დართლოში და
ლამლამობით გათოშილი
დამირეკავ,
როცა ბარში სიცხე დანვავს
ლამის წყვილად,
მომიყვები,
როგორ დაქრის ქარი, თითქოს
მწყემსია და
მთები მიაქვს.
ახვალ და იქ დაგიხვდება
კვავლოს კომკი ამოლტილი
პირამიდა,
გადალილი ჩაუნებები
კესანებს და იტყვი,
ღირდა, –
ყველა დალლა,
ყველა ლამე გატეხილი,
მთელი წელი რუტინული
სამსახური,
რომ ჩაკბირო პაპისეულ
ეზოს ხილი,
რომ შენს კერას
კრამიტები გადახურო.
ახვალ ახლა დართლოში და
დალევე წვიმას,
გამონურულს საქალწულე
ღრუბლებიდან,
მანამდე კი თუშის თვალებს
არა სძინავთ,
სიზმარშიაც მთის გადავლას
უნდებიან.
მანამდე კი, მარტო უკრავს
მიშო ფანდურს,
გულში მთელი დედამინის დამტევი,
დედამინას რომ ესმოდეს
მიშოს რა სურს,
სიზმარივით გაუვლიდა პანდემია.

შიშის ქაღალდი

ქაღალდმა შიშის პირბადეებს
მიაშურეს და
შიშზე ქადაგი წამოიწყეს
ქაღალდმა,
მარტოსულებმა,
არა და ქორწინება შესაშური,
დაორსულება,
თითქმის ყველაფერი
რიგზე იყო,
შესანიშნავად,
ჭალები,

ალა დათუკივპილი

შაშვები,
ზლაპარიყო,
და გახდნენ ავად,
ქაღალდი რომლებიც
დადიოდნენ სამოგზაუროდ
ნიგნის აბზაცებში
და გზებს უკვლევდნენ
კარიერისტ ქმრებს,
ქაღალდი შიშის
ანარეკლში ბარბაცებენ,
ავი თვალი სცემს,
კაბებს, რომლებსაც
მარტოები დაატარებენ
მივლინებაში მყოფი ქმრების
სამგლოვიაროდ,
შუალამით კი მათი ტანის
ანდამატები
მთვარეულობენ,
რომ ქალაქი შემოიარონ,
სადაც, როდესაც
გვერდით ჰყავდათ
ლამაზი ქმრები,
როგორც უთაო მხედრები
ისე უთვალონი,
რადგან თვალები სხვების იყო,
სხვა გოგონების,
ცრემლები უთვალავი,
ყლაპეს და ჰელიუმის
ბურთებს დაემსგავსნენ,
დარღვეულ ჰორმონებით
ზოგი გაფრინდა,
ზოგი კი გამობმულ
ყოფას ემონება.
ქაღალდი ჯადოქრები,
მაგები,
მოგვები,
ვარსკვლავთმრიცხველები,
ფიანდაზების
ქმრებისთვის დამგები,
ქაღალდი, – ვიცელებით.
სხედან და შიშზე ქადაგებენ
და მშვიდდებიან
რომ სხვების შიში შეუძლიათ
მალე განკურნონ,

ჭიქაში ჩაის სუროგატი
 ტყის შინდებია,
 ქმრები კი ალბათ ორლებნიანს
 ჭამენ საკურას.
 ეს პანდემიაც მარტოებმა
 გადაიტანეს
 და რისკის ჯგუფიც არ არსებობს
 მამასადამე,
 სხედან და შიშზე ქადაგებენ
 რადგან არ დარჩათ არაფერი
 შიშის სადარი.
 მე კი მინდა რომ
 ერთ ლამესაც მათთან მივიდე,
 გავხსნა ბაროკოს ლარნაკებში
 მკვდარი თამბაქო,
 ინდიელების საკმეველით
 ვწმენდდე მიმიკებს
 და შიშის გარდა ყველაფერზე
 ვალაპარაკო.

ჩრდილოების საყნა

ყოველ სამშაბათს,
 ის საუნის ოთახთან მიდის
 ჯერ არმისული
 ტანზე იხდის
 ისეც არაფერს,
 ერთი უბრალო
 თითის გაკვრით
 იხსნება რიდე,
 და წვივებიდან
 ფეხით იძრობს
 ვითომ სარაფანს.
 იმ დღისით ისე ბედნიერი
 დგას შვეიცარი,
 იმ დღისით
 ქერა დაცვის ბიჭიც
 მოუღლეღია,
 და ისე
 თითქოს დასაჯდომად
 ვერ მოიცალეს,
 დგანან და ახლა
 ქალბატონის გავლას ელიან.
 ქალის, – რომელმაც
 შესვლასა და გამოსვლას შორის,
 ოუდის ვარდი კილიანის
 დატოვა ჰოლში,
 ქალის, – რომელიც
 ჰოლივუდურ მიხვრა-მოხვრაში,
 უბრალოდ უფრო ლამაზია
 ქართველის როლში.
 შიგნით კი კანზე დახვეული
 ოფლის წვეთები,
 ასე უბადლო მარგალიტის
 სანახებია,

წევს საუნაში და უმაღლეს
 სიცხეს ნებდება,
 დროდადრო მეთვალყურეები
 ენახებიან.
 ქერა ტრენერი თითქოს განგებ
 ყურებს იწითლებს,
 ლოყანიტელა მასაჟისტი
 ზის როგორც გნოლი,
 მოარბენინებს რესტორნიდან
 მიმტანი ბლითებს,
 წითელი სელის მარცვლებიდან
 ებნევა გონი.
 გარშემო წვანან სხეულები
 როგორც ჩრდილები,
 ცოლი ქმარს ეკვრის,
 ქმარი ცოლის მუხლსაც არ აჩენს,
 საოცარია,
 თითქოს ოფლსაც იმორჩილებენ
 ტანზე იკრავენ პირსახოცის
 მფარველ განაჩენს.
 ყოველ სამშაბათს,
 საუნიდან როდესაც გადის,
 გაფერმკრთალდება
 ჭრელი ჰოლი
 და სულს განაბავს,
 ერთი უბრალო
 თითის გაკვრით
 იკვრება ბანტი,
 და წვივებამდე
 ჩამოიშლის
 ვითომ სარაფანს.

დარიჩინის ელფები

გააღე შენი ზაფხულები,
 ბებიის სკივრი,
 ხმელი დარიჩინის სიზმრები,
 გამოუცვალე პერანგები
 მზეთუნახავებს,
 რომელთა ფესვიდანაც
 იზრდები.
 იპოვე ნასიზმრალ ლოგინებში,
 გადამალული
 ფეტვის მარცვალი,
 ძველი კალამი,
 რომელიც უნინ
 კევი გაცვალე.
 შეები ბროლის სამურაბეს,
 ნუ გეშინია,
 აღარ გატყდება,
 რაც გასატეხი იყო უკვე
 ნაგავს მიზარდა,
 დაისაკუთრე, როგორც მყუდრო
 სოფლის კატებმა,
 წინსაფრებიდან გადმოყარე

ნითელი ბარდა.
 შემოაცალე აბლაბუდა
 საკერავ დაზვას,
 სპეციფიურმა ზეთის სუნმა
 რომ გაახელა,
 სახლში, რომელშიც ეს ზინგერი
 ძეგლივით დგას და
 ცოტა თუ იცნობს
 მსახიობი ბიჭის ნახელავს.
 გააღე შენი ზაფხულები,
 ზღაპრული სკივრი,
 იპკურე დარიჩნის შხეფები,
 მართლა არაფერი იკარგება,
 ბავშვობას დიდობაში შეხვდები.

სადაც მოხუცდა ჩემი თელავი

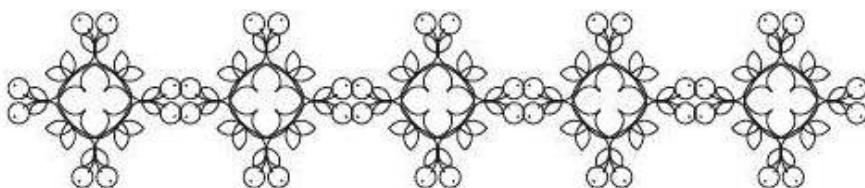
ხდება სიცხეში ხშირად გაციებს,
 გესიზმრებიან როცა მიწები,
 იწყებს უდაბნო თვითკრემაციას
 წევხარ მის კანზე და შენც იწვები.
 ვინც გადაფრინდით საკენკისათვის
 რომ მოვაყაროთ შენს წმინდა ბალებს.
 ყოველდღე ვხედავთ ქვრივი მესანთლე
 ღვთაების კარს რომ უჩუმრად ალებს.
 სხვათა ქირქილი ჯვარს შეგვაყენებს
 თითის გამშვერთა გვიდგას არმია,
 თუ ვენატრებით ჩვენ და ნაყინი,
 გლახებს, – რომლებიც სულ იქ არიან,
 სადაც ქუჩაა და ქვაფენილი,
 სადაც მოხუცდა ჩემი თელავი,
 სადაც სუნთქავდა ბევრი ფელინი,
 მაგრამ უფულოდ შედგა ვერავინ.
 ვინ მოგახდინა ცივი ავდარი,
 მზე უნდა ფენდეს მწვანე ნადიკვარს,
 შენი ერთგული ხმელი ჭადარი
 კიდევ ცხრაას წელს ცხრაჯერ გაგიტანს.
 რა ტკივილები აღარ მომყვება,
 რა აღარ მასხოვს ასატირალი,
 მაგრამ აჯობა ჩემში ლოცვებმა
 გადაივინა ბოლმა ტირანი.
 აქეთ გამიხდა შესაცოდავი,
 ვინც კი ამ გულზე გადამიარა,
 ასე ყოფილა ბედი მცოდველთა
 დალად ედება შუბლზე იარა.

არც არაფერი აღარ მაკვირვებს,
 აღრაც მე ვცდილობ შენ გაგაკვირვო,
 ვუყვები ხოლმე ზღვათა ნაპირებს
 ღალატიც იყო,
 საქმე საგმიროც!
 აღარ იღელვო რაზეც ღელავდი,
 მიაქვს ქარიშხლებს ნამქერთა ხუნტა, ახლა,
 მოხუცდა ჩემი თელავი
 და მოხუცებულს სიმშვიდე უნდა.

მღყმარე შაბათი

მამა თეოდორე გიგნაძის ქადაგებიდან

ღმერთი სდუმს ახლა
 დიდი შაბათის
 მისტიურ ლავას
 აწყდება ქარი,
 და ვიდრე წაღმა
 ამოგვაქსოვებს
 თითქოს კვართებიც
 უკუღმა არი.
 როგორი ტკივილია,
 როგორი სიმწარეა,
 თითქოს სული გახდა
 ავატარი,
 უატმოსფერობა
 უსივრცობა,
 ეძებ და ღმერთი
 არსად არი...
 მე და შენ შორის
 მოძღვრების და მონაზვნების,
 სისხლით გაყლენთილი ღრუბელია,
 შენთან არს მიმდევარნი შენი ნების,
 უშენო შაბათია
 ყრუ კელია.
 ქრისტეა ხსნა და
 ქრისტეა შვება.
 და ცა იხსნება,
 დიდი შაბათის
 მისტიურ ლავას
 შლის ცეცხლის ქნარი,
 გახარებული
 რბის იოანე,
 – ღმერთი მოვიდა
 – ღმერთი აქ არი!

თად ისიც ჩურჩულებდა და ყელში გაჩხერილი ბურთის გადაყლაპვას ცდილობდა...

შემოდგომის იმ დღეს, მაშინ როდესაც მელანისგან გამეტებული ბაჭია, სტრასბურგის ერთ-ერთი უბნის ქვაფენილს დაენარცხა, დეიდასთან სტუმრად მყოფი ათი წლის ელიასი, ფანჯრის რაფიდან უმალ ჩამოხტა.

ქუჩა კოჭლობით გადაჭრა და დასვრილი ბაჭია აიღო. აივანს ახედა. იქ აღარავინ იყო.

სადარბაზოში შევარდა, რამდენადაც შეეძლო სწრაფად აუყვა კიბეს და მეოთხე სართულზე შეჩერდა.

ელიასმა ზარის დარეკვა ვერ გაბედა და კარზე მორიდებით დააკაკუნა. დიდხანს ელოდა სახლიდან ვინმეს გამოსვლას, ბოლოს ხმაურით გაიხსნა საკეტი და მაღალმა, გამხდარმა კაცმა გამოიხედა. – ეს ბაჭია, აივნიდან ჩამოუვარდა თქვენს გოგონას, – ეცადა ხმა მტკიცე ჰქონოდა. – აჰ, მელანის? – კაცმა გაკვირვებულმა გამოართვა სათამაშო და მადლობა გადაუხადა. კარს სანახევროდ მოფარებული მელანი ცრემლიანი თვალებით უყურებდა.

ქვევით ჩასულს გოგონას ხმა შემოესმა:

– Merci beaucoup!* – მელანი აივანზე იდგა

და ხელს უქნევდა.

შეჩერდა და გაუღიმა:

– Derien!..**

მომდევნო ერთი კვირის განმავლობაში, ვიდრე დედა კოლმარში, სახლში წაიყვანდა, ყოველდღე ზვერავედა მელანის აივანს. უფრო ხშირად მამამისი გამოდიოდა სიგარეტის მოსანევად. ბიჭმა ზეპირად ისწავლა მისი მანერები წევის დროს. მოგვიანებით ფანქრით ესკიზებიც გააკეთა პატარა სახატავ რვეულში. გოგონა იშვიათად ჩნდებოდა. მოაჯირს ჩაჭიდებული, თავს უკან გადააგდებდა და ცას შესცქეროდა. მის დანახვაზე ელიასს უცნაურ გრძნობათა ნაზავი ეღვრებოდა გულში – სიბრალულის, სიხარულის და... მფარველობის სურვილი.

შარლოტა

შარლოტამ თასში ცივი წყალი ჩაასხა და სკამზე დადგა. იქვე თავისი და ბლეიზის ცხვირსახოცები დაალაგა, აგრეთვე მარსილიუ-

ლანა მანველი

რი საპონიც, რომელსაც მხოლოდ ცხვირსახოცების გასარეცხად იყენებდა. ფრთხილად მოძრაობდა, ცდილობდა კაბა არ დასვროდა. საღამოს სპექტაკლი ჰქონდათ და თეატრში ნასასვლელად ემზადებოდნენ. ბლეიზი მხოლოდ პირველ მოქმედებაში თამაშობდა, ამიტომ მასზე ადრე გავიდოდა და სახლშიც მასზე ადრე დაბრუნდებოდა. შარლოტას, როგორც ყოველთვის, ცალკე მოუწევდა ღამით სიარული. ბავშვები მათ მოსვლამდე მარტო რჩებოდნენ. ლუი და

მელანი ერთმანეთს დიდად ვერ ეწყობოდნენ. მელანი წყნარი და გულჩათხრობილი გოგონა, ხოლო ლუი ჩხირკედელა და ცოტა უხეში ბიჭი იყო. თუმცა ხანდახან ერთადაც თამაშობდნენ, ბოლოს კი, მაინც ჩხუბობდნენ და იბუტებოდნენ. შარლოტამ, ცხვირსახოცების გასარეცხად მელანის დაუძახა, თვითონ კი მომზადება განაგრძო. მოკლე, კარედ შეჭრილი თმა ჯერ აიფუა, მერე კი ფრთხილად გადაივარცხნა. ტონალური თითების მსუბუქი მოძრაობით გადაინანილა სახეზე. პუდრს არ ხმარობდა. წამწამებს რომ იღებავდა, ბლეიზმა ჩაუარა – „მე წავედიო“ – უთხრა, მაგრამ სახლიდან არ გასულა, სიგარეტს მოუკიდა და აივანზე გავიდა. ქალს ნერვიულმა სპაზმამ წაუჭირა ყელში, მაგრამ მოითმინა და არაფერი თქვა.

ბლეიზი

ბლეიზს სიგარეტი გამხდარ, გრძელ თითებში მოექცია და განსაკუთრებული ელევანტურობით ეწეოდა. თვალები ოდნავ მოექუტა. სადღაც სივრცეში იყურებოდა და გონებაში როლს იმეორებდა. წასვლა ეზარებოდა. ახლა ყველაფერს წამოწოლა და წიგნის კითხვა ერჩივნა. თუნდაც ფეხბურთის ყურება. ის ფილმიც დასამონტაჟებელი ჰქონდა, გასტროლზე რომ გადაულო დასს.

ბოლო ნაფაზიც დაარტყა და სიგარეტი აივანის რკინის რიკულს მიაჭყლიტა. წამწვი საჩვენებელი და ცერა თითებით დაიჭირა და მზერა ისევ სივრცეში გაეყინა. გარშემო ვერაფერს ამჩნევდა, თავისთვის ოცნებობდა. ძალიან უნდოდა კინოში გადაელოთ, წამდვილ კინოში, თორემ სერიალებში კი ჰქონდა რამდენიმე ეპიზოდური როლი შესრულებული. ოცნებებში გახლართული გავიდა სახლიდან. თეატრისკენ მიმავალ გზაზე ტრანსპორტში

*დიდი მადლობა. (ფრანგ).

**არაფერს. (ფრანგ).

არ ჩამჯდარა. რესპუბლიკის მოედნამდე კიდევ ოთხი ღერი სიგარეტი მოსწია. პრეფექტურას გვერდი აუქცია და თეატრის უკანა შესასვლელისკენ გაემართა.

ვესტიბიულში თანამშრომლებს ხავერდოვანი ხმით, არტისტულად მიესალმა და საგრი-მიოროსკენ გაეშურა.

მელანი

მაჯები რომ დაიკაპინა და რეცხვას შეუდგა, ბლეიზი ჯერ კიდევ აივანზე იდგა და სიგარეტს ეწეოდა. პატარა მელანიმ იცოდა, რომ სიგარეტი მავნებელი იყო როგორც მწველისთვის ასევე მათთვისაც, ვინც გამონაბოლქვს ისუნთქავდა. როდესაც ბლეიზი ფეხბურთს უყურებდა აღელვებული შეძახილების თანხლებით, ისეთი კვამლი დგებოდა, გოგონა ოთახში ვერ ჩერდებოდა.

...მელანი ჯერ დედის ცხვირსახოცებს რეცხავდა გულმოდგინედ, ასე სჯეროდა, რომ თუკი მის წასვლამდე მოასწრებდა მისი ყველა ცხვირსახოცის გარეცხვას, იმ საღამოს დედამისი ცუდისგან იქნებოდა დაცული. ეს ყველაფერი რალაც რიტუალური იყო მისთვის. დაძაბული და თან ყურადღება გამახვილებული რეცხავდა. წყალი ცივი იყო, როგორც ადრე დედამ უთხრა, ცხვირსახოცები ცივ წყალში უკეთ ირეცხებოდა. ხანდახან ლუისაც არეცხინებდა, მაგრამ მხოლოდ მაშინ თუ ხელეში ქუჩის ქუჩა იმდენად ჩაუჯდებოდა, რომ დაბანით ვერაფერს უხერხებდა. ისე, ძირითადად, ცხვირსახოცები მელანის საქმე გახლდათ.

შემოსასვლელი კარის ხმაურზე მიხვდა, რომ მამა უკვე წავიდა. გონებაში ბოდიში მოუხადა და დედის ცხვირსახოცების რეცხვა განაგრძო. რეცხავდა და თან ათას რამეზე ფიქრობდა. უფრო წარსულზე.

ბასტილიის დღე გაახსენდა, დღესასწაულზე წასასვლელად სახლიდან მამასთან ერთად რომ გავიდა. უხაროდა. ხელში ბუშტი ეჭირა, მოკლე ძაფზე გამოზმული. უცბად თასმა შეეხსნა ფეხსაცმელზე. ბლეიზი ჩაიმუხლა და თასმები ორჯერ გამოუკვანდა. პირით ანთებული სიგარეტი ეჭირა. მელანის სიამოვნებდა მამის ყურადღება. გაირინდა და ვერც კი მიხვდა როგორ წავიდა მისი ბუშტი სიგარეტისკენ. გასკდომის ხმამ გამოაფხიზლა. ბლეიზმა ხმამაღლა მისცა შენიშვნა. იმ დროს მათმა მეზობლებმა ჩაიარეს და შერცხვენილ მელანის გაუღიმეს. ცრემლები მოანვა, მაგრამ ტირილისაც შერცხვა. აღარც სადმე უნდოდა წასვლა...

სარეცხი სამჯერ გაავლო და აივანზე

მდგომ ორ მოწულ სავარძელზე მიფინა საგულდაგულოდ. მერე ოთახები მოიარა. ყველა კუთხე-კუნჭული შეამოწმა. ტუალეტშიც შეიხედა. იცოდა, რომ მშობლები სახლში უკვე აღარ იყვნენ, მაგრამ მაინც... ლუიც, სადღაც უბანში თამაშობდა.

დედას, შემოსასვლელში, სარკის ზემოთ დამაგრებული ნათურა ანთებული დაეტოვებინა. სუნამოების და ნელსაცხებლების კოლოფებიც წალმა-უკულმა ელაგა. ყველაფერი გაასწორა და შუქი გამორთო. მალევე ისევ ჩართო და საკუთარი გამოსახულება შეათვალიერა. წარმოიდგინა, რომ ისიც მსახიობი იყო და სახე სხავადსხვა მიმიკებით ნელა მიატრიალ-მოატრიალა აქეთ-იქით.

მერე საძინებელ ოთახში გაიქცა. ტანსაცმლის კარადა გამოალო და შედგა. იქაც მცირე არეულობა დახვდა. დალაგება დაიწყო. მოსწონდა დედის ნივთებთან შეხება. ჩამოკიდებული კაბები თითებით შეიგრძნო და მათგან ერთ-ერთი, შავი ფერის ჩამოხსნა. კაბა უცბად გადაიცვა და სარკიანი კარადის ზედა უჯრა გამოალო. სამკაულები ამოალაგა. ყელსაბამები ყელზე, ბეჭდები კი თითებზე ჩამოიცვა და გაიპრანჭა. ვერცხლის ძაფით მოწულ დრეკადი სამაჯური და ყელსაბამი უყვარდა ძალიან. სინამდვილეში ყელსაბამი ძველებური ვერცხლის ბალთა იყო, სქელ ჯაჭვზე ჩამოკიდებული. ბალთაზე უცნაური გრავიურა იყო გამოსახული – შუაში ფართედ ტოტებგაშლილი ხე, ხის წინ ნელზე დოინჯშემოყრილი ქალი იდგა, რომელსაც თავზე ვაშლი ედო. მარჯვნივ მუზარადიანი ცხენოსანი შემდგარიყო, ხოლო მარცხნივ, ყველაზე გამოკვეთილი ფიგურა იყო მსროლელის, რომელსაც ქალი (ალბათ უფრო ვაშლი) ნიშანში ჰყავდა ამოღებული. სიღრმეში დაბალი შენობაც მოჩანდა. მელანიმ ცერა თითი გადაუსვა მინიატურას. თითი კარგად დააჭირა, რათა ამბის დრამატულობა კიდევ უფრო უკეთესად შეეგრძნო და ისიც ყელზე ჩამოიკონწიალა. თხელ წარბებზე დედის შავი ფანქარი გადაიტარა. საჩვენებელი თითით შეისწორა და ახლა ნამნამები აიპრინა. ტუში გამხმარიყო და ფუნჯს უხეშად მიკრობოდა. ბოლოსთვის ყველაზე სასიამოვნო პროცესი შემოინახა, წითელი საცხის წასმა. თვალელები მოჭუტა და ტუჩები ნებიერად გამოსწია წინ...

ცოტა ხანში, ფირსაკრავზე ედიტ პიაფის ფირფიტა დადო, გულზე ხელები დაიკრიფა და დაბალი ხმით აჰყვა.

„Quand il me prend dans ses bras

Il me parle tout bas

Je vois la vie en rose ...“***

***„როდესაც ის მე მკლავებში მომიქცევს და მელაპარაკება ჩემად, მაშინ ცხოვრება ვარდისფერია, ვარდისფერია მუდამ...“ (ავტ. თარგმანი ფრანგულიდან)

სანახევროდ ჩაბნელებულ შემოსასვლელს მკრთალად ანათებდა სანათური, რომელიც მელანის წარმოსახვას განსაკუთრებულ შთაგონებას აძლევდა.

ლუი

ლუი იქამდე აჭერდა ზარის ღილაკს თითს, ვიდრე კარი არ გაიღო. ლოყებანთლებულ მელანის ისევ აესხა დედის სამკაულები. ეს ლუის ძალიან აღიზიანებდა.

– რა მულენ რუჟის მოცეკვავესავით ჩაგიცვამს? – დას ხელი გაჰკრა და აივანზე გავიდა. მელანიზე წლით და ცხრა თვით იყო დიდი და ცდილობდა ეუფროსა. სახლი აღიზიანებდა, დაც. რატომღაც ზედმეტად მიაჩნდა მისი არსებობა. რაც უფრო იზრდებოდნენ, მით მეტად უღვივდებოდა მის მიმართ სიძულვილი. რომ გეკითხათ, ალბათ, კონკრეტულ მიზეზს ვერც გეტყვით. არ უყვარდა და მორჩა!

აივანზე დგომა მობეზრდა და ოთახში შებრუნდა. მელანის ტანსაცმელი გამოეცვალა და თეატრიდან მოტანილ ჟურნალებს ათვალიერებდა.

– გინდა მურაბის ჭამაში შევეჯიბროთ? – ლუიმ ხმა დაითხო. მელანიმ მაშინვე გაუღიმა და ძმას სამზარეულოში გაჰყვა. ალუბლის მურაბა პატარა თეფშებზე ამოიღეს და მაგიდასთან ერთმანეთის პირისპირ დასხდნენ.

– Un, deux, trois... სამამდე დათვალეს და დაიწყეს.

ლუი ალუბლებს სწრაფად ჭამდა და კურკებს აქეთ-იქით ისროდა. მელანი კი კარგად გასუფთავებულ კურკებს ლამბაქზე აწყობდა. – ნუ ყრი, დედა გაბრაზდებო, – ამოილულულა და ბოლო ორი მარცვალს ერთად ჩაიღო პირში...

შეჯიბრი ლუიმ მოიგო. სამზარეულოს დასუფთავება კი მელანის ხვდა წილად.

განქორწინება

შარლოტამ, შვილები მზრუნველი, ცოტა არ იყოს უცნაური ხმით იხმო. მელანი ნდობით მიჰყვა დედის ხმას და იმ სავარძლის სახელურის კიდეს მოჰკიდა ხელი, სადაც მათ მოლოდინში შარლოტა ჩამჯდარიყო. ლუი შორიახლოს შეჩერდა. ქალმა გაიღიმა. სათქმელს შეგნებულად აგვიანებდა. ბავშვები მოთმინებით ელოდნენ.

ბოლოს, ღრმად ამოისუნთქა და რაც შეეძლო წყნარად ამოთქვა, – მე და მამათქვენმა განქორწინება გადავწყვიტეთ, თქვენ რა აზრის ხართ?

ლუიმ პირი მაგრად მოკუმა და პასუხად

მხრები აიჩეჩა. მელანიმ თანაგრძნობით შეხედა დედას. თავში ათასი ფიქრი აეშალა, მაგრამ ეცადა გარეგნულად არაფერი შესტყობოდა.

– შენ როგორც გინდა, დედა! – თქვა და ნალვლიანად გაიღიმა. ლუიმ კი, დედას მზერა აარიდა და ოთახიდან გავიდა.

მელანი, მთელი დღის განმავლობაში, დედას სულ თან დასდევდა. მასთან ერთად დადიოდა ოთახიდან ოთახში, სამზარეულოში, აივანზე. სახეში არ უყურებდა, მხოლოდ მისი ტანსაცმელისთვის მიეჩერებინა მზერა. დაფრიალებდა ჭრელ, მუქ ფერებში თხლად ნაქსოვი კაბა აქეთ-იქით და თან დაათრევდა სულში ნამსხვრევებ ჩაყრილი გოგოს უსასობას...

ნასკლა

ბლეიზი შემოდგომის ერთ მზიან დღეს ნავიდა. ჩემოდანში აუცილებელი ნივთები ჩაალაგა, ზევიდან თავისი ხელით გადაწერილი როლები დაადო, ჩალისფერი პიჯაკის ქვეშ ჰალსტუხი შეისწორა, თავზე შლიაპა მოირგო და ნავიდა. ილლით საპროექციო აპარატი ეჭირა, მხარზე კი კინოკამერა ჰქონდა გადაკიდული. ნასვლამდე კი, რა თქმა უნდა, ისევ იჩხუბეს.

მიზეზი კი ის იყო, რომ შარლოტამ რამდენიმე ობლიგაციის დატოვება სთხოვა, – ხელფასამდე ხომ უნდა ვაჭამო ბავშვებს რამეო. ბლეიზმა უარი უთხრა. ჩხუბსა და ჯაჯგურში ფასიანი ქალაქები ოთახში მიმოიფანტა. ერთი ცალი პიანინოს უკან გადავარდა. ბლეიზმა სასწრაფოდ ნამოკრიფა ყველა, მერე მუსიკალური ინსტრუმენტი გამოსწია და უკანასკნელ ობლიგაციასაც გამარჯვებული იერით დასწვდა. შარლოტას ისტერიული სიცილი აუტყდა, – სასამართლოზე შეეხვდებითო! – დაემუქრა და კარი ისეთი ძალით მიუჯახუნა ზურგს უკან, კინალამ ანჯამებიდან ჩამოვარდა.

სასამართლოზე კი დიდი არაფერი. ბლეიზმა არც ერთი შვილის მეურვეობა არ ისურვა. მხოლოდ შემოსავლის მიხედვით განსაზღვრული ალიმენტის გადახდაზე განაცხადა თანხმობა. სხდომის დასასრულს კი უხერხულად განაცხადა: ვნუხვარ, ოჯახი ჩემი საქმე არ ყოფილაო და გრძელი, ჩამოთლილი თითები ხელისგულებში მოისრისა.

ამის გარეშე

შარლოტა გადასახადების გადახდას ვერ აუდიოდა. სახლში ხშირად წესიერად საჭმელიც არ ჰქონდათ. ამ ყველაფერს თეატრიდან მისი წამოსვლაც დაერთო. სკოლიდან დაბ-

რუნებულ ბავშვებს ხშირად უწევდათ ზეთში მოშუშული ხახვის, სუნელებით შეზავებული ტომატპასტის, ნიორნასმული ბაგეტის ან პურის და ნიგოზის ჭამა. იმ ხანებში ორივეს შარლოტასთან უნდოდა დაძინება. საამისოდ, განრიგიც კი შეადგინეს, მაგრამ თუ რომელიმე მოასწრებდა (ასე უფრო ლუი იქცეოდა) და რიგგარეშე ჩანებოდა ლოგინში, ის ღამე დედასთან ერთად ეძინა.

მელანი, ფრთხილად შეუწევებოდა ხოლმე შარლოტას ზურგის მხრიდან. ერთხელ დედამ სთხოვა, რომ ცივი ხელებით არ შეხებოდა. მას შემდეგ სულ ფრთხილობდა. იწვა გატრუნული შარლოტას ზურგს უკან და ცდილობდა შეუმჩინეველად, სუნთქვით გაეთბო გაყინული თითები. დედის სხეულის შეხება რომ შესძლებოდა....

ასე გადიოდა დღეები და მათ გულელებში, თანდათან სევდა და უიმედობა ისადგურებდა. არც ადრე ჰქონდათ მხიარული ოჯახი, მაგრამ ახლა სხვანაირი სიცივე უვსებდათ გულ-მუცელს და დაქსაქსულობის საკუთარი კუნჭულისკენ მიჰყავდა თითოეული. შარლოტა გამკაცრდა, იყო დღეები როდესაც შვილებს არაფერზე არ უბრაზდებოდა – „ვაგროვებო“ – იტყოდა წყნარად და თავის საქმეს აგრძელებდა. მოულოდნელად, მაშინ როდესაც ყველაზე ნაკლებად მოელოდნენ, ვულკანის უეცარი ამოფრქვევასავით იწყებდა ჩხუბს და ორომტრიალს. კვირა დღე ეჯავრებოდა მელანის, დედა განსაკუთრებით ამ დღეს ბრაზობდა. დილაუთენია აღვიძებდათ შარლოტას ყვირილი. ჯერ კიდევ ლოგინში მყოფებმა არ იცოდნენ, როგორ მოქცეულიყვნენ და რადგან ყვირილს კარებების ჯახუნიც ერთვოდა თან, სწრაფად დგებოდნენ, შეშინებულები ასწორებდნენ სანოლებს, აქაოდა ჩვენ კარგი ბავშვები ვართო, მაგრამ შარლოტა ვერ მშვიდდებოდა. ერთ-ერთმა ასეთმა კვირა დღემ შეინირა ლუის კასეტებიანი მაგნიტოფონი, რომელიც ნაწილ-ნაწილ დაიშალა ფილებიან იატაკზე დანარცხებისას. გაბრაზების მიზეზი კი ის იყო, რომ ლუი მაგნიტოფონს ველოსიპედზე ჩამოკიდებულს ატარებდა აღმა-დაღმა და სიმღერების თანხლებით დადიოდა უბნიდან უბანში. მელანის გასარეცხ ჭურჭელზე ეჩხუბებოდა უფრო მეტად, კიდევ მეზობლებთან ურთიერთობას უშლიდა. შარლოტა ხევდა, ლენდა, ყრიდა. თუ შეეპასუხებოდნენ ორივეს სცემდა, ლუის უფრო გამეტებით... დასასრულს დაძაბული სიჩუმე ისადგურებდა სახლში. ასეთ დღეებში დიდხანს არ ინთებოდა სინათლე. ყველანი თავის კუთხეს მოფარებულები იქარვებდნენ სიბრაზეს, წყენას, დარდს... მოგვიანებით იბანავებდნენ და გამოცვლილ

თეთრეულში მორიდებით შეწოლილები ცრემლიანი მზერით ადევნებდნენ თვალს დედის მოძრაობებს, რომელიც სკოლაში წასასვლელ ტანსაცმელს უმზადებდათ დილისთვის...

დარჩენილი ნივთები

ბლეიზმა, დარჩენილი ნივთების წასალეზად თეატრის ავტობუსის მძღოლი გამოგზავნა. კვირის ბოლო იყო. ბავშვები შარლოტას ხმამ გამოაღვიძა. ქალი მკაცრად და გარკვევით წარმოთქვამდა სიტყვებს. ორივენი უცბად გამოფხიზლდნენ და დაძაბულები გაიყურსნენ დახურულ კარს მიღმა. შარლოტა ლაპარაკობდა იმაზე, თუ როგორ უჭირდა კომუნალურ გადასახადებთან, კვების და კიდევ მრავალ მოულოდნელ ხარჯთან გამკლავება...

– ბლეიზის ალიმენტი... – როგორც იქნა ხმა ამოიღო კაცმა.

– ჰმ... ალიმენტი! ეგ დიდი არაფერია! არც ჩემი უმუშევრობის დახმარებაა ბევრი, მაგრამ ჯერჯერობით სხვა რა გზა მაქვს? ბავშვები სწრაფად იზრდებიან. ტანსაცმელი მალე უპატარავდებათ. ფეხიც ეზრდებათ. ახლა სკოლის ნივთები? მარტო კალმები ორ კვირაში ერთხელ მაქვს საყიდელი...

მელანიმ და ლუიმ ერთმანეთს შეხედეს. მათი ამბების უცხო ადამიანთან გაზიარების შერცხვით.

ლუიმ ისევ სანოლს მიაშურა, ლოგინში ჩანვა და თავზე საბანი წაიფარა. მელანიმ კი კაბა გადაიცვა და კართან ჩაჯდა.

ლუი და ბლეიზი

უცნაური ურთიერთობა ჩამოყალიბდა მამა-შვილს შორის. შარლოტა თავიდან დიდი წინააღმდეგი იყო შვილებს მამასთან რაიმე კონტაქტი ჰქონოდათ. ერთხელ შენიშნა როგორ იდგა ქუჩაში, მათი აივნის მოპირდაპირე მხარეს ბლეიზი და გადაწყვეტილება შეცვალა. მანამდე, რამდენჯერმე ფოსტის ყუთში წერილებიც დახვდა სინანულით და ბოდიშებით სავსე. ასე იყო თუ ისე, ბოლოს ლუის ნება დართო მამასთან ტელეფონით ესაუბრა და თან ახლად გარჩეული მუსიკალური ნაწარმოებებიდან ნაწყვეტები მოესმენინებინა. მათ დიალოგს თავიდან ბოლომდე შარლოტა აკონტროლებდა. მელანიც დადიოდა მუსიკაზე, მაგრამ ის არავის ახსენებოდა. ბლეიზს რატომღაც მხოლოდ ლუისთან სურდა საუბარი. მოშორებით იჯდა და საერთო კომპოზიციიდან ამოვარდნილი, მხოლოდ მაყურებლის როლით კმაყოფილდებოდა. ლუი კი დიდი გატაცებით უკრავდა ფორტეპიანოზე და ხანდახან გა-

მხატვარი სოფიო ქელიძე

ბრწყინებულ, თუმცა ამავედროულად ოდნავ შეცბუნებულ მზერას მიაპყრობდა მისკენ მიშვერილ ტელეფონის ყურმილს, რომელიც ამაყად ეჭირა შარლოტას ხელში.

გავშვობის სახლთან განშორება

ერთ დღეს შარლოტამ, ისევ იხმო თავისთან შვილები. ისევ ისე ჩაჯდა სავარძელში, როგორც მაშინ განქორწინების შესახებ რომ უნდა დალაპარაკებოდათ. თუმცა, მათ ახლა უკვე აღარ ჰქონდათ ძველებურად გულია და გულითადი ურთიერთობა, მისი ადგილი გაუცხოებას და უნდობლობას დაეკავებინა. ლუის ერთი სული ჰქონდა, დედას სათქმელი ეთქვა და თავის ოთახში მაგიდაზე სანახევროდ აწყობილ გემის კონსტრუქციას მიბრუნებოდა. მელანის სახე აელანდა და ცუდის მოლოდინში გაირინდა.

– ბინა უნდა გავყიდოთ! – მტკიცე, სიბრაზეშერეული ხმით თქვა შარლოტამ და ამოსუნთქვას ერთგვარი გმინვაც ამოაყოლა.

მელანი შექანდა. იგრძნო როგორ დატრიალდა ოთახი. ფრჩხილები ხელისგულებს მთე-

ლი ძალით ჩაუჭირა და თვალები დახუჭა. ბნელდებოდა. შარლოტა ვერ ამჩნევდა მის ღანვებზე ჩამოგორებულ ცხელ-ცხელ კურცხლებს, ლუი ამჩნევდა და ყურადღებას არ აქცევდა.

– რატომ? – ლუი ეცადა ხმა არ აკანკალებოდა.

– სახლს ვიყოფთ, ჩვენ და მამათქვენი!

ისევ დუმილი ჩამოვარდა. ბევრი რამის თქმა უნდოდა მელანის, შეკითხვების დასმა, მაგრამ როგორც სჩვეოდა, ცდილობდა ყველა კითხვისთვის თავადვე გაეცა პასუხი და შექმნილი სიტუაცია ბოლომდე აღექვა.

– სად ვიცხოვრებთ? – ისევ ლუიმ დასვა შეკითხვა და ჩაბნელებულ ფანჯარას მიუახლოვდა.

– გარეუბანში გადავალთ, სადმე.

– სკოლა?

– სკოლა ყველგანაა, მეც...

– მე ჩემი სკოლა მინდა, ძმაკაცები.

– მეც იქით ვიშოვი ახალ სამსახურს. – შარლოტამ დაწყებული წინადადება დაასრულა და აივანზე გავიდა.

დიდხანს იყვნენ ასე ჩუმად, საკუთარ ამღვრეულ ფიქრებში გამოხვეულნი – ბავშვები ჯერ კიდევ ჩვეულ ბუდეს, ის კი გარეთ, სიბნელესა და ცივ ღამეს მიკედლებულნი...

მელანის ყველაზე დიდი ტკივილი წინ ელოდა. გული ეგლიჯებოდა, როდესაც მაკლერს ბინის სანახავად კლიენტები მოჰყავდა. ვერ უძლებდა უცხოების სიარულს ოთახიდან-ოთახში, სადარბაზოში გამოდიოდა და შემოიღობებოდა და ჩარბოდა კიბეზე. ლუი გაღიზიანებული სახით, ზურგშექცევით ხვდებოდა მომსვლელებს და ხმას არ იღებდა.

ავეჯის ნახევარი დატოვებს, ფარდებიც, ქაღებიც... და აწ უკვე სხვისი სახლიდან, ყველამ თავისი, საკუთარი მოგონებები წაიღო თან.

ახალი გარემო

უსახური და მოუვლელი აღმოჩნდა ახალი უბანი. აქ მხოლოდ ტრამვაის და ავტობუსის გაჩერებების და ქუჩების სახელები თუ მოგხიბლავდათ.

– პოლ ელუარის, დანტეს, სერვანტესის, შექსპირის გაჩერებები... მარგარიტ იურსენარის, გრაფინია დე სეგურის სახელობის ქუჩები, ვიქტორ ჰიუგოს დასახლება და ა. შ.

სამ პატარა ოთახში გადანანილდნენ. ყველაფერი თეთრად შეეღებათ, იატაკი კი ლინოლეუმით დაეფარათ. სააბაზანოში საკიდს რომ აჭედებდნენ, კედელი გაიხვრიტა და ლურსმნის ბოლოები საძინებელ ოთახში აღმოჩნდა.

სახლის გარშემო მწვანე საფარი სიგარეტების ნამწვავებით და ათასგვარი ნაგვით იყო დაბინძურებული. მეზობლების უმეტესობა არაფრანგი იყო. მელანიც და ლუიც ძალიან ცუდ ხასიათზე იყვნენ, შარლოტა სახლს ასუფთავებდა და თან მაკლერზე ბრაზობდა...

სკოლა

მელანის მთელი ღამე თვალი არ მოუხუჭავს. ღელავდა. ცდილობდა წარმოედგინა, როგორი მასწავლებელი დახვდებოდა ახალ სკოლაში, ბავშვები როგორები იქნებოდნენ, იმეგობრებდნენ მასთან თუ ცხვირს აუბზუებდნენ.

როგორც იქნა ადგომის დროც მოვიდა. მალვიძარას ხმამ კიდევ უფრო ააფორიაქა. მალე გაემზადნენ და ყველანი ერთად გავიდნენ. სკოლა სახლთან ძალიან ახლოს იყო. შარლოტამ, ბავშვები სამასწავლებლოში შეიყვანა, მასწავლებლებს ჩააბარა და თვითონ ისევ უკან, სახლში დაბრუნდა.

მელანიმ უხერხულობის დასაძლევად ძმას შეხედა, მან კი თვალი აარიდა და ფანჯრისკენ გაიხედა.

მალევე ორივენი ეზოში გაიყვანეს და დანარჩენ ბავშვებთან ერთად რიგში ჩააყენეს. მელანი უხერხულობისგან კანკალებდა. დერეფანში, კლასისკენ მიმავალს ფეხები უკან რჩებოდა. ლუიც დაძაბული გამოიყურებოდა, ყურები ანითლებოდა და პირიც მაგრად მოეკუმბა.

ბლიზი

ბლიზმა, ბინის გაყიდვით მიღებული კუთვნილი თანხა ფასიან ქალღლებში დააბანდა და ამგვარად, ისევ მშობლებთან განაგრძო ცხოვრება. პასკალს და ანეტს, სტრასბურგის ძველ უბანში, ბაღით შემორტყმული ერთსართულიანი სახლი ჰქონდათ. მოხუცებმა შვილს ყველაზე დიდი ოთახი გამოუყვეს, რომლის ყველა კუთხე-კუნჭული ძალიან მალე აივსო სიგარეტის უწყვეტი კვამლით. პასკალიც ეწეოდა, მაგრამ იშვიათად. განსაკუთრებით მაშინ თუ ვინმეზე ან რამეზე ბრაზობდა. დიდი ხნის

პაუზის შემდეგ პირველად მაშინ მოწია, ბლეიზი რომ მშობლიურ სახლს დაუბრუნდა. მამა-შვილი ერთმანეთს დიდად ვერ ეწყობოდა, ანტიასთვის კი ბლეიზი მუდმივად ის „ბიჭი“ იყო, მზრუნველობა და მოვლა რომ სჭირდებოდა. ცდილობდა საუზმე მანამდე მოემზადებინა, ვიდრე ახლადგალვიძებული ბლეიზი სიგარეტს მოწევდა. როგორც წესი, ვერასოდეს ვერ ასწრებდა. თუ რეპეტიციაზე იყო წასასვლელი, დილით ადრე დგებოდა, მოემზადებოდა, თოხლო კვერცხით და ჩაით ისაუზმებდა. სულ ბოლოს ხავერდის ნაჭრით საკუთარი ხელით გაპრიალებულ, კარგად მოვლილ ფეხსაცმელს ყუთიდან ამოიღებდა და განუმეორებელი რიტუალური მოძრაობებით განასკვავდა თასმებს. თუ არა და იწვა ლოგინში, უამრავ სიგარეტს ეწეოდა და მთელ დღეს, ოცნებასა და ტელევიზორის ყურებაში ატარებდა.

ნათიასური ურთიერთობები

შარლოტა შვილებს იქამდე არ აძლევდა მამასთან და ბებია-პაპასთან წასვლის უფლებას, ვიდრე პასკალი ლოგინად არ ჩავარდა. მისი ავადმყოფობის ამბავი კი ასე დაიწყო: მიუხედავად იმისა, რომ სტრასბურგში იშვიათად თოვდა, იმ წელს გვარიანად მოთოვა. აქა-იქ მოყინა კიდეც. ბავშვებსაც მეტი რა უნდოდათ და ციგების სრიალით კიდევ უფრო გადააპრიანეს არემარე.

იმ დილით, ბლეიზმა აღმოაჩინა, რომ სიგარეტი გასთავებოდა. თუმცა საშინლად დაეზარა თბილი ლოგინის მიტოვება, ამიტომაც მამას სთხოვა სახლთან ახლოს მდებარე პატარა მალაზიაში წასულიყო და მისთვის ცოტაოდენი თუთუნის და ახალი გაზეთები შეეძინა. პასკალი, ისედაც ყოველ დილით გადიოდა სუფთა ჰაერზე სასეირნოდ და შვილისთვის უარი არ უთქვამს.

მისი წასვლიდან ათი წუთიც არ იყო გასული, რომ ეზოს ჭიშკარზე ბრაზუნის და ბავშვების ერთმანეთში არეული ხმები მოისმა.

...ფეხმოტეხილი პასკალი, სასწრაფო დახმარების მანქანით წაიყვანეს საავადმყოფოში. ვიდრე ფეხს თაბაშირში უსვამდნენ, დერეფნის კუთხეს მიყრდნობილი შეცბუნებული ბლეიზი, დიდი გულისყურით ახვევდა თუთუნს...

მელანი და ლუი, პაპის მოსანახულებლად ერთად წავიდნენ. თებერვლის ბოლო, სუსხიანი დღეები იდგა. პასკალი უკვე ერთი თვის ჩანოლილი იყო. ბავშვებმა მორიდებით შეაბიჯეს სახლში. შუქი ჯერ არ აენტოთ. ბინდბუნდში კიდევ უფრო სევდიანად მოჩანდა ყველაფერი. კედლის კალენდარზე მხოლოდ ერთი ფურცელი და რჩენილიყო.

– თქვენთან ისევ ნოელია? – უხერხულად ჩაილაპარაკა მელანიმ და პაპას შეჰღიმა.

– ჰო, ნოელია. თქვენ რომ მოხვედით, განა დღესასწაული არ არის? – პასკალმა ღიმილზე ღიმილითვე უპასუხა და შვილიშვილები გულში ჩაიკრა.

სანოლზე ჩამომჯდარნი მოეფერნენ პაპას. ბევრი ისაუბრეს. ძველი ამბები გაიხსენეს. ანეტმა იქვე, სანოლთან გაშალა პატარა სუფრა და მონატრებულ შვილიშვილებს ალუბლის მურაბის წვენი და კარტოფილის ღვეზელებით გაუმასპინძლდა. თითქოს ყველაფერი რიგზე იყო, უეცრად პასკალს აღფრთოვანებული ხმით რომ არ წამოეძახა: – ნახეთ, ფანჯარაში რამდენი ბელურაა!..

ბავშვებმა სასწრაფოდ ფანჯრისკენ გაიხედეს, ახლოსაც მივიდნენ, მაგრამ იქ მხოლოდ სიცარიელე და ქარის ზუზუნი დახვდათ. პაპისკენ მოტრიალდნენ. პასკალი უწყვეტად ლაპარაკობდა:

– არა, არა, ხალხი ზის მანდ, ბელურები გაფრინდნენ. თქვენ აქეთ წამოდით. მოერიდეთ!..

პაპის ჰალუცინაციებით და ბოდვებით დაბნეული მელანი და ლუი, ანეტმა მეორე ოთახში გაიყვანა. თვითონ კი პასკალთან დაბრუნდა და წამლები დააღვეინა.

იმ ოთახში, ბლეიზი ინვა და გაზეთს კითხულობდა. ბავშვებმა ერთმანეთს შეხედეს და სახლში დაბრუნება მოუწდათ.

...პასკალი მარტის ბოლოს გარდაიცვალა. მანამდე უფრო გაუძლიერდა ალცჰაიმერის დაავადება. თანდათანობით დაკარგა ლოგიკური აზროვნების და ცნობიერების უნარი. ნანოლებიც გაუჩნდა და კიდევ უფრო განვალდა. ბოლო დროს ველარავის ცნობდა. მელანი სევდიანად უყურებდა მის გამხდარ თითზე წამოცმულ აღმასისთვლიან ანტიკვარულ ბეჭედს და სანოლის თავთან ჩამოკიდებულ გალაქულ, კარგად მოვლილ ბასტონს.

ყოფილი მამამთილის პატივსაცემად, მის ბოლო გზაზე გასაცვილებლად შარლოტაც მოვ-

იდა. ბევრი საქმე მოაგვარა და სამძიმრებიც მიიღო.

გალანტურ პასკალს ყოველთვის კარგი ურთიერთობა ჰქონდა რძალთან. თავის დროზე, სწორედ მან აჩუქა საქონწინო ბეჭედი, რომელიც საგულდაგულოდ გადანახული ძველებური ოქროს მონეტისგან დაამზადებინა პარიზის ცნობილ იუველიერს. რამდენჯერმე კინოთეატრ „odysée“-შიც დაპატიჟა, რომანტიკული მელოდრამის სანახავად. შარლოტა პატივს სცემდა მამამთილს, ცნობისმოყვარე და მსუბუქი ხასიათის მქონე ანეტთან კი ვერ ააწყო ურთიერთობა. ხშირად იყო მასზე ნანყენი.

ის დღეები თითქოს ჩამოთბა ბლეიზსა და შარლოტას შორის. მელანის უხაროდა და გულის კანკალით შეხაროდა მშობლებს. ლუი უბნის ბიჭებთან ერთად დაჰქროდა აღმა-დაღმა.

პასკალის ცხედარს კრემაცია არ გაუკეთეს. მისი ანდერძის თანახმად, ჩვეულებრივად დაკრძალეს საგვარეულო სასაფლაოზე. პაპის დაკრძალვის დღეს მონათლეს მელანი. სევდის, სიხარულის და სიამაყის ნაზავით გულგავსებული იდგა და თავის გამოგონილ ლოცვას ჩურჩულებდა:

„უფალო, იესო ქრისტე, გთხოვ, კეთილი ადამიანები გამომიგზავნე... თუნდაც ერთი... მხოლოდ ერთი...“

იმ ღამით ყველანი ბებიის სახლში დარჩნენ. დილაუთენია უბანში ხმაური ატყდა. როგორც მალევე გაირკვა ლუის და მის ამხანაგს, მისი მამინაცვლის ქურთუკიდან ფული მოეპარათ. შეშინებულმა ბიჭებმა მალევე დააბრუნეს ფეხბურთის ბურთში საგულდაგულოდ გადამალული კუპიურები, ბოდიშიც მოიხადეს, მაგრამ შარლოტას განრისხებას ველარაფერმა უშველა, მკაცრმა და შეუვალმა შვილები სასწრაფოდ, ცხვრებივით წაასხა სახლში. ბლეიზი დიდხანს იდგა აივანზე და ვიდრე არ მიიმალნენ, ბოლომდე უყურებდა.

(გაგრძელება იქნება)

ძველ სახლში

დედაზარდალის ქსელით
ამოვსებული კუთხე,
მოგონებები მწველი, მოგონებები
მწუთხე...

* * *

სულის უდაბნოში ვეძებ ოაზისებს,
კაქტუსის ეკლები მეგებება ისევ.

* * *

ოცნებებში გაიხლართა დრო და
მანძილი,
რეალობა ველარ ფხიზლობს,
არჩია ძილი.

* * *

ნამდვილ პოლიტიკოსს სჭირდება მწერალი,
ნამდვილი მწერალი – ჟამთააღმწერელი.

* * *

გედის სიმღერაა თუა მიემთოეთი,
ყოველთვის მარტოა ნამდვილი პოეტი.

* * *

ამა სოფლის ფანციფუნცი ფაციფუცით მოვიშორე;
სხვა ბარგი მაქვს შესაკვრელი, ვემზადები, მივალ შორეთს.

* * *

ყველაფერი ხილული რომ უხილავით დაემყარა,
ალბათ მიტომ გვესმის ციდან: – იდექ მტკიცედ! იყავ მყარად!

* * *

მე ზეთისხილის რტოს მოგიტან, როგორც მშვიდობას
და სიყვარულით დავამშვენებ მაგ შენს კიღობანს.

* * *

ბესიკ ხარანაულის პოემაზე „მიკარნახე ანგელინა“ მიწერილი

მიკარნახე, ანგელინა, სიყვარულის რეცეპტი,
მაპოვნინე მყუდრო ბინა, აქამდე რომ ვეძებდი.

**ნინო
არსენიშვილი**

* * *

წვიმა ტალახად იქცა, კაცი ბალახად
იქცა,
რალაცა ვერ აივსო, რალაცა
გადაიქცა...

* * *

შემჭამა დარდმა აცრილთა თუ
აუცრელების,
ტყვეობაში ვარ დედამინის
ბიო-ველების.

* * *

დროსა და სივრცეს ვერ მოვარგე ჩემი მანტია
და ამ მანტიის სამშვენისნიც დამიფანტია.

* * *

იკარუსივით მზისკენ ვილტვი, დაე დავინვა
და ჩემი ფერფლი მოეფინოს მტლად დედამინას.

* * *

ნაცრისფერ ზამთრის ნაცრისფერ ქუჩებს
სველი თვალები და ოდნავ მოღებული გულმკერდი
უჩანთ.

გადაწყვიტეს სამი წლის ყამარისთვის ეკითხათ: „გინდა შენს ძმას გედევანი ერქვას?“ „გაგა მინდა“, თქვა გოგომ და მშობლებიც ცოტაოდენი ფიქრის შემდეგ დაყაბულდნენ.

წლები გადიოდა. კაცი ხეზე მუშაობდა და ხშირად იყო საკუთარი ნაკეთობით ტკობის ანუ ბედნიერების წუთები. ქალი ოჯახში ფუსფუსებდა. მაღალი ქუსლები ცოტა დაედაბლებინა, მაგრამ ქარების დევნა ძველებურად გრძელდებოდა. ამოვარდებოდა თუ არა ქარი, ქალი ყამარსა და გაგას აკვანში თუ ქოჭინაში თვალთ საიმედოდ დააფიქსირებდა და აბაკუნდებოდა ზევით. იქიდან აფორაჯებული და იდუმალი ღიმილით, თვალთა უცნაური ელვარებით, თმის და ხალათის კალთის სწორებით ჩამოვიდოდა, თითქოს საიდუმლო პაემანიდან დაბრუნდაო. პატარა ნათურებს დატოვებდა რამდენიმე ადგილას და საოცრად აღელვებდა იმაზე ფიქრი, რომ მთელი მათი უშველებელი სახლი აფრიალებული თეთრი ფარდებითა და აქა-იქ გაბნეული შუქის ციალით ოკეანეში მოცურავე გემს წააგავდა. ზოგჯერ შინ გვიან მომავალი კაცი შორიდანვე თვალს მოკრავდა ფაფარაშლილ სახლს და გაიღიმებდა, არც ცოლის ახირება აბრაზებდა და არც მეზობლების ფარული თუ აშკარა ქილიკი აღიზიანებდა. შემოდგომის ნისლიან მწუხრში განსაკუთრებით წარმტაცი იყო ხოლმე მათი სახლი: ხშირად მხოლოდ სახლი ხედავდა, როგორ უცქერდნენ მას კაცი გარედან და ქალი ეზოდან.

სახლი შემალელებული გორის თავში იდგა, თავისუფლად. ხშირმა ქარებმა და წვიმებმა ხე-მასალა დაშაშრა. დაჯირჯვებული კარ-ფანჯარა კი აღარც კარგად იკეტებოდა და აღარც იღებოდა. წლები გადიოდა. კაცი ისევ სხვათა შეკვეთებს იყო გადაყოლილი და ხშირად თავიც აღარ ჰქონდა მეორე სართულზე ასულიყო და ენახა რა სჭირდა იქაურობას. კაკლის მასიური ხის გალაქული კიბე ლამის დეკორაციად და ავეჯად იქცა, რადგან მეორე სართულზე თითქმის აღარ ცხოვრობდნენ. ადრე თუ გაგა და ყამარი აირბენდნენ და ზედა ოთახებში დაჭერაობა-დამალაობას თამაშობდნენ, ახლა უფრო ხშირად კიბეზე მსხდომთ დაინახავდით; თითოეულს თავისი საფეხურები ჰქონდა მისაკუთრებული და ხშირად იქვე ამზადებდნენ გაკვეთილებს. თანაც ზამთრობით კიბის მაღალ საფეხურებზე უფრო თბილოდა ხოლმე. შემოვიდოდა სალამოს კაცი ოჯახში და პირველ რიგში კიბეს ახედ-დახედავდა და იქ დაბუდებულ შვილებს შეავლებდა თვალს. „მანდ აპირებთ არააა გამოზამთრებას?“ – ეტყოდა ხოლმე ღიმილით. გაგა და ყამარიც ხშირად ხუმრობდნენ, თითქმის მთელი ბავშვობა ხომ ამ კაკლის ხის კიბეზე გავატარეთ და ფეხიც ალბათ ამ კიბეზე ავიდგიო.

ნინო კაჭუკაშვილი

დანარჩენებისთვის. უნდოდა, მაშ არ უნდოდა ყამარს ვინმეს თუნდაც მისი სახელი მოსწონებოდა. მერე, რაც დრო გადიოდა, აღარც ეუბნებოდა მისი სახელით გაკვირვებულთ, აბა ამირანის ზღაპარი ნაიკითხეთო. ზოგი ეუბნებოდა, ეს რანაირი სახელი გქვია, მოფერებითაც ვერ დაგიძახებთ ვერაფერსო. აბა ვინ დაუძახებდა „ყამრის“, „ყამრიკოს“ ან „ყამრიას“. არც უნდოდა, რადგან ძალიან მოსწონდა უბრალოდ „ყამარ!“ „ყამარი“, როგორც შინ ეძახდნენ ხოლმე.

გარდატეხის ასაკს რომ მიღწიეს, მათმა სახლმა და მათმა ქვეყანამ ერთად დაიწყეს რღვევა. კაცს ბევრი შეკვეთა აღარ ჰქონდა და უმუშევრობამ ნაადრევად დააბერა და დააჩიავა. არც სიგარეტმა და არც სასმელმა, მაგრამ რალაც უფრო დიდმა და ბევრისთვის აუსხნელმა რამ ბოლო მოუღო. ამის შემდეგ ქალმა ბევრი ჩვევა მიატოვა და ბევრ რამეზე ხელი ჩაიქნია. ქალაქელი ნათესავებიც იშვიათად აკითხავდნენ და ესენიც კაცის გარეშე ვეღარ მიდიოდნენ ძველებურად მოსაკითხით. სახლი თავზე ექცეოდათ. ქალს აღარც სჭირდებოდა ქარში ზევით ასვლა. სუსტი ქარიც კი აფრიალებდა კარ-ფანჯარას. აქა-იქ გაბნეული სანათურებიც აღარ ციალებდა და მთელი ზედა სართული გაძარცულ, მიტოვებულ ხომალდს წააგავდა: ჩამოდლაგებული შემორჩენილი ფარდები საცოდავი სანახავი იყო. სასწაულად გადარჩენილი მინები ქარში რომ აზრიადლებოდნენ, კარ-ფანჯრის რახუნიც ბანს ეუბნებოდა.

როცა ძლიერმა წვიმებმა კიბიდან ჩამოსვლა დაიწყო, ერთადერთი რაც მოახერხეს ის იყო, რომ კიბის მეორე სართულზე ასასვლელი ჩაკეტეს, დაგმანეს. ამიტომ, როდესაც პირველი ბზარი გაუჩნდა სახურავს და პირველი კავიც ჩამოტყდა, საშინელი ხმაურით თავზარდაცემულები გარეთ ვერ გავიდნენ იმ ღამეს. მეორე დღით, ეს ყველაფერი ეზოდან დაინახეს, ის საშინელი ქარიანი და წარღვნის შემდგომი დღე რომ გათენდა.

უჭირდათ. ძალიან გაუჭირდათ. რა ისწავლეს შვილებმა, რა შეძლეს იმ გაჭირვების წლებში ეს მხოლოდ თავად იცოდნენ. დიასახლისი ხან ნამცხვრებს აცხობდა, ხან საკერავის შეკვეთებს იღებდა.

ჩაკეტილი ოჯახი იყო. მხოლოდ ორიოდ ოჯახთან მეზობლობდა ქალი და ესეც ხელს უწყობდა ათას მითქმა-მოთქმას. გამვლელ-გამოვლელი სახლის გზიპირა განათებულ ოთახს ვინრო ზოლებად თუ ხედავდა მუქი მძიმე ბროკადის ჭრილებში.

გაგას და ყამარს ბევრი მეგობრები არ ჰყოლიათ. ერთი-ორი მასწავლებელი და ამაზე ცოტა მეტი თანატოლი თუ წუხდებოდა ამ ცოტათი ჩაკეტილი ბავშვების აღმოსაჩინად. „უცნაური ბავშვები“, „აი ის უცნაური და-ძმა“ იყვნენ

ყამარი ცხოვრებაში ეხმარებოდა, გაგა ოსტატებთან დამონაწევებას ცდილობდა. ბიჭი მონდომებული იყო და მძიმე საქმესაც არ თაკილობდა. სამივე წვალობდა. რასაც შოულობდნენ, პურის ფულად ძლივს ყოფნიდათ. ზედა სართულის მისახედად ვერ იცლიდნენ. მხოლოდ დიდ-ქალაქელი ქალი ვერ თმობდა ზედა „პარტამენტებს“. იშვიათად, მაგრამ მაინც, როცა მარტო რჩებოდა, მაღლა ავიდოდა და ოთახებში დაფიქრებული, ნელა დადიოდა. უმკაცრესი ზამთრების დროს შვილები ეჭვებს ახშობდნენ და ოლონდ გამთბარიყვნენ, აღარ კითხულობდნენ საიდან გაჩნდა ხე-მასალაო. თუმცა ხანდახან, დილაადრიან ზემოდან ჩამოსული ბრახა-ბრუხის ხმები აღვიძებდათ. რამდენიმე წლის მერე იყო, რომ როცა შიდა ეზოდან აივანს ახედეს, დაინახეს, რომ აივნის ჩონჩხილა დარჩენილიყო.

ზუსტად არავინ იცოდა, ყამარის გარდა, რა მოუვიდა დედას. ზედა სართულზელა იპოვა, სადაც ქალი გონდაკარგული იწვა საშინელ სიცივეში. ქარიც იყო იმ დღეს და თოვლის ფიფქებიც ცვიოდა ციდან. ჭერში ალაგ-ალაგ თეთრი ცის ნაგლეჯები მოჩანდა. ყველა ფანჯარა ღია იყო, რადგან უბრალოდ აღარ იკეტებოდა. იატაკზე პარკეტი და ფიცრები თითქმის აღარ შემორჩენილიყო. იქვე ცუდიც ეგდო და ნაჯახიც. მთლად გაყინული დედა როგორ ჩამოიყვანა ყამარმა დაბლა სართულზე ამაზე გაგასთანაც კი არ უსაუბრია. სასწრაფოს გამოძახება მხოლოდ გვიან მოახერხა, როცა დედა დაბლა დაწვინა. დიაგნოზი იყო მწვავე ინსულტი. ქალი მდგომარეობიდან ველარ გამოვიდა და ერთ კვირაში დედაც დაკარგეს.

ჰოო, კიდევ უფრო გაუჭირდათ. გაგა თავს არ ზოგავდა, ბევრს მუშაობდა, მაგრამ ხან უმართლებდა, ხან არა. ზოგჯერ ორიოდე დღითაც გადაიკარგებოდა ხოლმე, ნასვამიც მოდიოდა და უცხო სურნელსაც შემოიტანდა შინ. ყამარი ბუხრის კატის ალლოთი ყველა ახალ სუნსა თუ სურნელს მაშინვე იყნოსავდა. გაგა დიდი იყო უკვე და დამოუკიდებელი კაცის ცხოვრებით ცხოვრობდა ახლა, მშობლების ზრუნვისგან თავისუფალი და მათ მიერ ასე მიტოვებული.

გაგასგან განსხვავებით ყამარს ლოგინს არავინ უთბობდა, არავინ ანუგეშებდა. ერთი-ორი კი არა და, მართლა ორი ადამიანი კითხულობდა ხოლმე: მეზობელი ლალიკო და მეზობელი ნელიკო. სწორედ ამ უკანასკნელმა წაიყვანა და თავის დამხმარედ, რესტორნის სასადლოში დააწყებინა მუშაობა. ორი თვე მაინც ფიქრობდა ყამარი, ჰოობა ეთქვა თუ უარი. იმ ღამეს, როცა სახურავის კიდევ ერთი კავი ჩამონვა წარმოუდგენელად საშინელი ბრახუნით თითქოს ზუსტად მისი საწოლის თავზე, აკანკალებულმა ყამარმა გადაწყვიტა, რომ მუშაობას იწყებდა.

იმ დღით დამფრთხალი გავიდა გარეთ და იგრძნო, როგორ დასწვა მზემ თვალები. მერე დაინყო ერთფეროვანი დეკადა: რესტორანში ქანცის

განყვეტამდე მუშაობა, მერე შინ ფუსფუსი და გაგას ლოდინი. მერე ლოდინის თავიც აღარ ჰქონდა ხოლმე. შეიცვალა. გული გაიქვავა. მეტად აღარ აღიზიანებდა ზოგიერთი ხეპრეს უშნო ხუმრობა და შენიშვნა. აღშფოთდებოდა, მაგრამ მაინც არ ეტყობდა ზოგ-ზოგებს დაუდევარი, ბინძური და უპასუხისმგებლო ხარო. ცდილობდა მალე დაევიწყებინა ყველაფერი. თავად აჩრდილივით იყო, მაღალი, ხმელი და თვალებში მუდამ თმებჩამოფხატული. აღმოაჩინა, რომ სამზარეულოს საქმე მართლა ემარჯვებოდა და უყვარდა. მისი გაკეთებული საქმელი სანიშნო იყო, გემრიელად და ზომიერად შეზავებული და სუფთად გაკეთებული. მაინც ამრეხით უყურებდნენ; მისი ძველი და ათასჯერ გარეცხილი ტანსაცმელი სუფთას არ ჰგავდა, ზედმეტად ცხიმისანი თმა კი – დაბანილს. თუმცა ყამარი იყო ის ერთადერთი, რომელსაც არასოდეს ავიწყდებოდა თავის დაფარვა სამზარეულოში.

მიუხედავად იმისა, რომ კერძებს შეუქმდნენ ხოლმე, მაინც გრძნობდა, მისი სხვა არაფერი მოსწონდათ. ყველაზე ნაკლებად კი მისი ლამაზი სახელი... ჯიბრიანი გახდა. თუ როგორმე ახალ რამეს იყიდდა, სამსახურში მაინც არ ჩაიცვამდა. ვინ მოსწონდა, ვისზე ფიქრობდა, ეს არავინ იცოდა. გაგა დარდობდა დაზე ისე, როგორც დარდობენ ხოლმე მუდამ მოუცლელი, ხან ერთ და ხან მეორე ქალს ატორღილებული ძმები. რასაც ავალებდა, გვიან მაგრამ მაინც მოჰქონდა და ნასვამი და გადაქანცულიც კი, ცდილობდა დისთვის არ დაეყვირა, მოთმინებიდან არ გამოეყვანა მისი ახლად შეძენილ ჯიბრიან ხასიათს. ხშირად იყო, რომ მოუტანდა სადმე ნაჩქარევად, ალაღბედზე ნაყიდ ტკბილეულსა თუ უხარისხო ძხვს. ყამარი გამოხედავდა ჩამოშლილი თმის მიღმა და გაიღიმებდა: „მალე კიდევ ერთი კბილი შეენირება ამ შენ მოტანილ კანფეტებს“. გულთან რაღაც გაუელვებდა გაგას ამ უცნაური და მწარე ღიმილის დანახვისას. მალევე გარბოდა ხოლმე შინიდან.

ასე გავიდა უფერული და უღიმღამო ათი წელი. ვითომ საქმელიც ჰქონდათ, ახალი ტანსაცმელიც ეცვათ ხანდახან, მაგრამ ეკლდათ მთავარი. ერთიანი ოჯახის სითბო. გაგა ცოლის მოყვანას არ ჩქარობდა და რომ გეკითხათ, მრავალი მიზეზი გააჩნდა საამისოდ. ყამარი გულს მხოლოდ მეზობელ ლალიკოს გადაუშლიდა და ისიც, მისი ერთადერთი მეგობარი სადღაც სოფელში გათხოვდა. სამსახურში, შესვენებისას სიგარეტის მაგარი ნაფაზის დარტყმისას თვალი გაუშტერდებოდა და მაინც ბევრს ვერაფერს წაიკითხავდით იმ თვალებში; თმები ჰქონდა ხშირად ფარდასავით ჩამოფარებული.

ეს ათი წელიც ხომ გავიდა და ერთხელ მათი პატარა რესტორნის მუდმივი კლიენტი უცხო სტუმრის თანხლებით შემოვიდა. იგემა რა ჩვეულებრივი სადილი, სტუმარმა დესერტი მოიკითხა. ეტყობა, მენიუში არ ჩაეხედა. ყველამ შეატყო სამზარეულოში შემოსულ რეგულარულ კლიენტს, როგორ უნდოდა

მეგობრისთვის პატივისცემა. მოულოდნელად ყამარმა თქვა, მაქსიმუმ ნახევარ საათში კარგი დესერტი იქნებაო. მოკრიბა გოგომ რძე, შაქარი, კვერცხი, ქიშმიში და ვანილი. კიდევ სამი სახეობა ხილი მოატანინა და როგორც სტუმარმა თქვა, საოცარი დესერტი მოამზადა. ეს დიდ-ქალაქიდან ახლად გადმოყვანილი სტუმარი ამის შემდეგ თითქმის ყოველდღე მოდიოდა და ყოველთვის ყამარის დესერტსაც უკვეთავდა. რამდენჯერმე სხვა კოლეგებიც და ცოლ-შვილიც მოიყვანა. ერთ დღეს პირდაპირ შევიდა სამზარეულოში და ყამარს ყველას თანდასწრებით უთხრა: „ერთ კაფეში, ქალაქის ცენტრში, შენისთანა ხელოვანი სჭირდებათ. უფრო მეტი ხელოვანიც გექნება და უფრო მეტი ადამიანიც იხილავს შენს შედეგებს. პასუხი ხვალ მითხარი“.

ყამარმა იქვე უთხრა თანხმობა. გული უგრძობდა თითქოს, რომ ერთ დღეს ასე მოხდებოდა და ნაფიქრიც ჰქონდა ამაზე. ნელთბილად გამოემშვიდობნენ ერთმანეთს ყამარი და რესტორნის თანამშრომლები, თითქოს ეშინოდათ რაიმე თბილი სიტყვა არ დასცდენოდათ. ერთი ნელიკო იყო, რომ უკანა გზაზე ცრემლმორეულმა ჩაიკრა გულში და გზა დაულოცა. მეორე დღეს თავად ჩინოვნიკმა მიიყვანა ახალ ადგილას. ეს იყო პატარა მოდური კაფე, ასევე მოდური პარფიუმერიის მაღაზიის გვერდით. ორივე ადგილას ძალზედ გაპრანჭული გოგოები დახვდნენ. ყამარი ამისთვისაც მზად იყო. „მენიუში ახალი დესერტები შეიტანეთ გოგოებო და ნახავთ, რამდენი ხალხი მოგანყვებათ!“ – შინაურულად უთხრა გოგოებს ყამარის მფარველმა. „ჩვენ ისედაც არ გვაკლია მომსვლელები“ მზერით მთავარმა გოგომ ყამარი სამზარეულოში წაიყვანა.

მაშინ აიღო ყამარმა დედისეული „პიროგების ბლოკნოტი“ და ამონერა ოცამდე რეცეპტი, რაც ყველაზე ორიგინალურად და მიმზიდველად მოეჩვენა. მეოცნებე რომ ყოფილიყო, შორეული, გალანტური სამყაროები გაცოცხლებდნენ მის თვალწინ: გახამებული ტილოს მოქარგული სუფრები, ნატიფი ბროლის და ფაიფურის ნკარუნის, ეგზომ მშვიდი და ამავდროულად ემოციური დახვეწილი საუბრები. ასე გაჩნდა ზემო უბნის აივანზე გაზიარებული, დედის ბებიების ყმანვილქალობისდროინდელი, ახალგაზრდული ხელით ჩაგვირისტებული რეცეპტები მოდური კაფის მენიუში: ბელგიური მაქმანი, ბრიუსელური ლიმონით, პროვანსალური ფორთოხლით,

მხატვარი სოფიო ქელიძე

ძველი ვენური თხილით, ვარშავული ჟოლოთი, ვენეციური ტირამისუ, ავსტრიული შტრუდელი, პრალული შოკოლადით, ფრანგული ჰაეროვანი ვანილით, პეტერბურგული ვაშლითა და დარიჩინით, კრაკოვული მოცხარითა და ალუბლით, ბერძნული კაკლით და კვიით.

არც ამათ მიიღეს ყამარი. ერთმანეთთან კარგი გოგოები იყვნენ ეს გაპრანჭული არსებები, მაგრამ „უჰ, კაი ერთი რაა!“ და „შენი ჭირიმე, რაა!“ დამოკიდებულებით და მუდმივი დაკავებულობით ამ ერთი „უცნაური“ გოგოსთვის ხუთი წუთიც ვერ გამოენახათ, მასთან დასაჯდომად და სასაუბროდ. თავად თუ თავისუფალი წუთი ჰქონდა, უკან ეზოში გადიოდა და ეწეოდა. იმ პერიოდში ყველაზე მეტს ეწეოდა. მისი დესერტები ძალიან მოსწონდათ და მალე მართლა ვერ ნახავდით თავისუფალ ადგილს მათ კაფეში. უხაროდა ყამარს, როგორ არ უხაროდა, მაგრამ დარდიანი იყო. ძმა არეულ ცხოვრებას ეწეოდა, თან თავდაუზოგავად ბევრს მუშაობდა. სახელიც ეფიქრებოდა. ძლიერი წვიმების დროს ან მაშინ როცა უხვი თოვლი დნობას იწყებდა, უკვე პირველ

სართულზე ჩამოსდიოდათ წყალი. მალე ზედა სართულის დარღვეულმა კედლებმა ნგრევა დაიწყო.

ჩინოვნიკი დაეხმარა. როცა გაიგო მათი პრობლემა, სპეციალურ ჯგუფს მათი სახლის მდგომარეობა შეაფასებინა. დასკვნა სავალალო აღმოჩნდა. მთავრობამ და-ძმას დაუყოვნებლივ სთხოვა სახლის მიტოვება და პატარა ბინა დაუქირავა სულ სხვა უბანში. ყველაზე საჭირო ნივთები შეკრეს და უხმოდ აიბარგნენ. ყინავდა. კარი დიდხანს იყო ღია. ზამთრის კაშკაშა მზით განათებული, გაპრიანებული კაკლის ხის კიბე ყველაზე ცოცხალი და თბილი ადგილი იყო მთელ სახლში.

ახალ სახლსაც მიეჩვივნენ. თითქმის მთელი დღეები გასულები იყვნენ. ილღებოდნენ. ყამარი ყოველდღე თორმეტის მერე იწყებდა მუშაობას, გვიანობამდე. დილით ადგომა უჭირდა. თუ ცოტა დრო ჰქონდა, ისევე ეძინა. სახლიც ისევე ენატრებოდა, როგორც მშობლები და ადრინდელი დაცული, უფრო მშვიდი ცხოვრება. ბინის ქირას მთავრობა იხდიდა. ამ უბანში ახალი ნელიკო და ლალიკო ვერ გამოუჩნდნენ. ან როდის? ძმას მოჰყავდა ხოლმე ძველი და ხანაც ახალი მეგობრები. თვითონ შლიდნენ სუფრას, თვითონვე ალაგებდნენ. ყამარი თუ შინ იყო, თავის ოთახიდან არც გამოდიოდა. ეძინა.

ალარ ახსოვთ, რამდენი წელი გაატარეს იმ სახლში. ყამარი ხედავდა, რომ ქვეყანაში ბევრი ცვლილება ხდებოდა. კაფემიკ თითქოს უფრო ნდობით უყურებდნენ. ცხოვრება, რა თქმა უნდა, თავისი გზით მიდიოდა. ის სალამოც ჩვეულებრივი ჩანდა, როცა გაგა მის ოთახში შემოვიდა და უთხრა, რომ ორ დღეში ზღვაზე მივდივართ, სამსახურიდან გაეთავისუფლო. ხელში პატარა ცელოფნის პარკი ეჭირა. იმდენი ფული იყო იქ, რასაც ყამარი სამ თვეში იღებდა კაფემი. ზღვაზე წასასვლელად ვაგროვებდით. გაგა ბედნიერ სიმსუბუქეს აეტანა: და აქამდე უნახავი მოვლენის სანახავად მიყავდა. იმ ღამეს ყამარს არ ეძინა.

ერთ დღეში შეიძინა საჭირო ნივთები. ორი სარაფანი ნელა და სიამოვნებით შეარჩია. რა მნიშვნელობა აქვს ზოლები ენატა ზედ, ყვავილები თუ ფოთლები. ორივე უხდებოდა.

ის ნათელი, სხვებზე უფრო მეტი იმედებით სავსე ზაფხული. პირველად ასე ახლოს ნანახი წყლის უზარმაზარი ქამლეონი სტიქია. ზღვამ უსაზღვრო სიმშვიდე მოჰგვარა და დაეხმარა ყველა სამზარეულოს უსიამოვნო სუნის და ყველა უსიამოვნო მზერის წაშლა-ჩამორეცხვაში.

ახალი ენერგიით დაბრუნდნენ უკან. გაგას უხაროდა, რომ უფროს დას მთელი დღეები გაღიმებულს და ბედნიერს ხედავდა. ყამარი კი – სრულიად შეყვარებული ერთ მყუდრო ზღვისპირა კაფემი, ოცნებობდა ოდესმე მსგავსი თავის ქალაქშიც გაეხსნა, სადაც მხოლოდ მისი დამზადებული ტკბილეულობა დახვდებოდა მომსვლელთ. მყუდრო, თბილი, კარგად განათებული, ქათქათა ადგილი უნდოდა,

ძალიან საკუთარი ადგილი, სადაც ამრეზით არავინ შეხედავდა. ვერც ხვდებოდა, რომ მანამდეც და მას შემდეგაც ეს იყო ერთ-ერთი ყველაზე შეუძლებელი ოცნება უმეტესობა ადამიანებისთვის.

ნამზეური ღამაში მხრები ბევრის მეხსიერებაში მხოლოდ ერთხელ, იმ გვიანი სექტემბრის დღეს გამობრწყინდა. ბევრი იარა და-ძმამ. კვირა დღე იყო და ხალხი მრავლად იყო გამოშლილი ქალაქის ბაზარში. ზღვისპირა გულგახსნილი ქალაქიდან ახლად დაბრუნებულმა ყამარმა პირველად შეძლო ალალი ღიმილი შეეხვედრებინა ცნობისმოყვარე უცხო თვალებისთვის. ბევრისგან პასუხად ისევ ღიმილი მიიღო და ყამარს ეგონა, რომ სრულიად ახალი ცხოვრება იწყებოდა მათთვის. დატვირთულები დადიოდნენ ბაზარში. ცნობისმოყვარენი კი ბევრ კითხვას შეეპყრო ერთდროულად. იშვიათი იყო ბევრისთვის და-ძმის ერთად ხილვა. მაგრამ რა იცის ბევრმა? მხოლოდ ორმა იცოდა, ბიჭის მეგობრებმა, რომ იმ დღეს გაგას 33 წელი შეუსრულდა და ამას აღნიშნავდნენ.

ყველა ამჩნევდა ცვლილებას ყამარს. უფრო გულგახსნილი და ღიმილიანი გახდა. მის ყურებში ზღვა ხმაურობდა თითქოს, ფეხებზე მარილიანი ქაფიანი ტალღები ეხლებოდა და თვალებს მზის სხივის ბოლო გაეღვება სჭრიდა. გამოფხიზლებული საქმეს უბრუნდებოდა და თავდაუზოგავი შრომით ყოველდღე უახლოვდებოდა თავის ოცნებას.

ერთ საღამოს ყველა ეს ოცნება ერთად გაქრა და ყამარის თავზე თითქოს ათი ჭერი ერთდროულად ჩამოიქცა. კარი კი არ გაიღო, გაფრიალდა და მთლად სისხლში მოსვრილი გაგა შემოიტანეს. ქორნილში წასული გაგა... საგანგებოდ გამოწყობილი გაგა... ღამაში წვერი სისხლს შეეღებოდა... ერთი სიტყვისთვის ასე დასაჯეს... გარეწრის დანა სამჯერ დატრიალდა მის სხეულში... კითხვები, სიტყვები, კითხვები, სიტყვები და არანაირი პასუხი... არანაირი ნუგეში და ამ კომპარიდან გამოფხიზლება...

efinitely****, იმ დღეს კონკურსი რომ ყოფილიყო, ის ახალგაზრდა ქალი ყველაზე გამოძნევი მაკიაჟის მფლობელის სტატუსს მოიპოვებდა. რაღაც ისტერიული იყო, როგორც მის მაკიაჟში, ასევე მის ექსპანსიურ, სამ მეტრზე გაქცეულ საუბარში. აქაურ ნათესავს ვილაც მუსკულებიან ტიპზე უყვებოდა. თითქოს ამით ებრძოდა ამ უბადრუკობას და უბედურებას; თითქოს იმისთვის ჩამოსულიყო დიდ-ქალაქიდან, რომ მოეშოთ ეს საშინელი დღე და რაც შეიძლება მალე უკან გაქცეულიყო, და არა იმისთვის, რომ ყამარისათვის თანაელო.

იმ სევდიან და ცრიატ დღეებში, სამიძიმრის და მერე გასვენების დროსაც, სამი ფიგურა იდგა უცვლელად და ერთგულად მათი დროებითი სახლის წინ. სამი დურგალი. გაგას პირველი მეგობარი, მეორე მეგობარი და პირველი და ერთადერთი გულშემატკივარი მეზობელი. „ხედავ, დღესაც არ გამოჩნდა

****efinitely* (ინგლ. უდავოდ, ჭეშმარიტად).

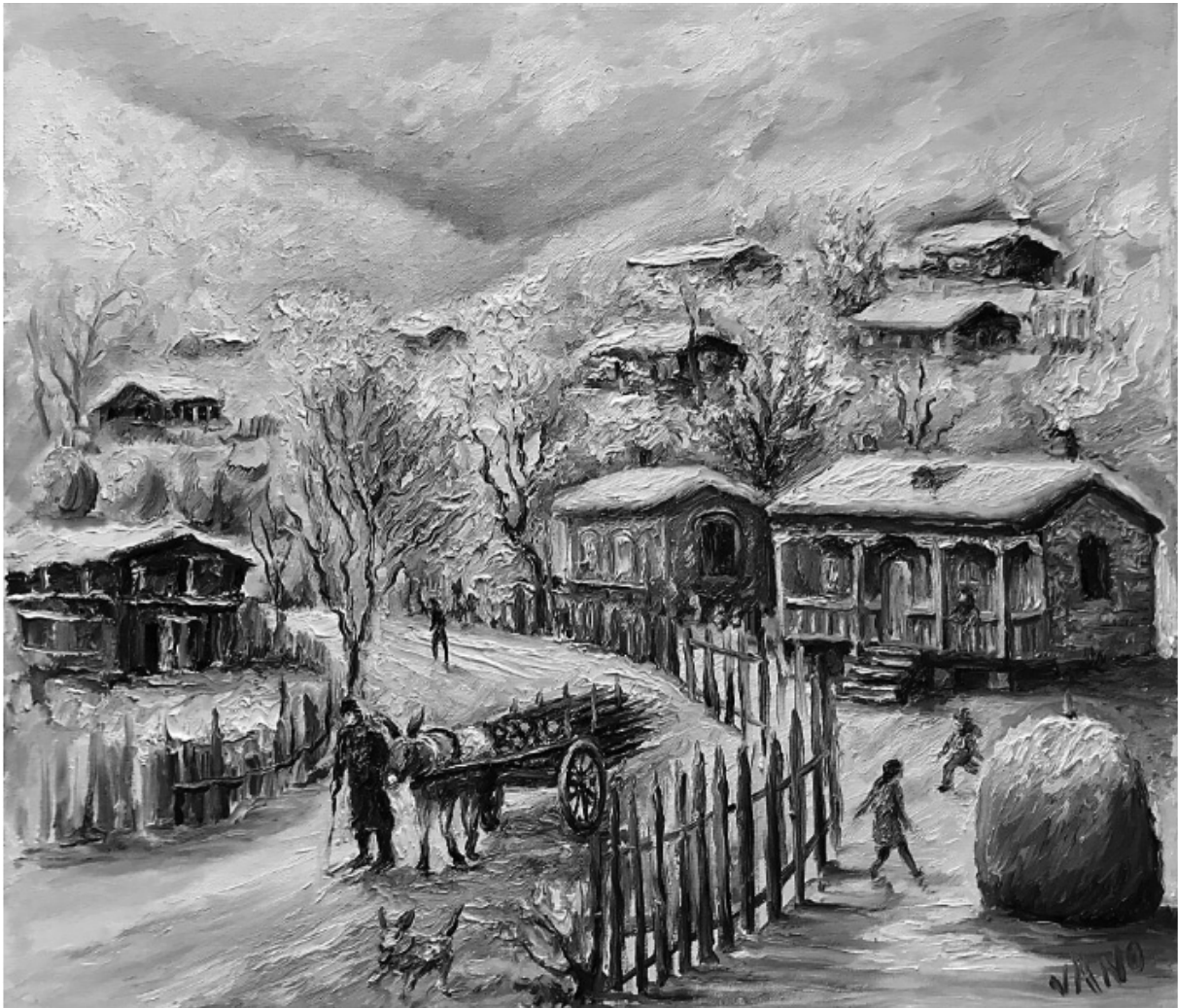

ის შენი ძმაკაცი, ვის არ უყვია სახლი?“ – უთხრა პირველმა მეორეს. „შენი ძმაკაცი რატოლა არ მოვიდა, მერე ვერ გაიფორმებდა იმ მანქანას?“ მესამე ჩუმად იყო. ხედავდა, რომ მისი კარის მეზობელი ისევ მოლაღატე ცოლთან არჩევდა საქმეს.

გაყინული და გათოშილი ყამარი უკვე მერამდენე დღეა ვერაფერს გრძნობდა. აქეთ ლალიკო ეჯდა, იქით ნელიკო. ყველა ახალი და ძველი თანამშრომელი მოვიდა. ვერც ერთი კონვერტის ჩადება იგრძნო ჯიბეში და ვერც მეორის. ჩინოვნიკიც მოვიდა, ყვავილებით. ყამარი საკუთარ ხელებს დაჰყურებდა. თუ თავს ასწევდა, ფართოდ გაღებულ თვალებში ტკვილზე კიდევ უფრო მეტად ეწერა კითხვა „რატომ?“ თვალები დაკრძალვის დღეს კიდევ ერთხელ გაუფართოვდა, როცა ყური მოჰკრა: ამათი სახლის მეორე სართული წუხელ თითქმის ბოლომდე ჩამოინგრა და პოლიციამ ქუჩის მხარეს ტროტუარი ყვითელი ლენტით შემოღობაო.

ყამარი თავს ხრის და თავისთვის ბუტბუტებს, ჩურჩულებს. ხანდახან ნელიკოს ყურამდე აღწევს: „ბრიუსელური ლიმონით, პროვანსალური... კვიით... არა, არა ფორთოხლით, პრალული შოკოლადით, ფრანგული ჰაეროვანი... რითი? რითი??? მერე მოდის კრაკოვული მოცხარითა და ალუბლით, ბერძნული კაკლით და კვიით...“

...თუ იქით მოხვდები, ახლაც ისე დგას ის სახლი. ყვითელ ლენტას დრო და დრო ანახლებენ. აღარც გაგა და აღარც ყამარი მეტად აღარ ცხოვრობენ იქ. მეორე სართული აღარ არსებობს. სახლში მთელი მხოლოდ ის მშენიერი ხის კიბეა, ერთ დროს პირველ სართულს მეორესთან რომ აკავშირებდა და ახლა მისი ზედა რიკულებილაა აღმართული ცისკენ. ზამთრის იმ დღესაც კიბემ დიდ-ქალაქელი ქალი ალბათ პირდაპირ სამოთხეში აიყვანა.

გივი
ჩილვინაძე

დედის მონატრება აჩნევია
ეზოს შემოჩვეულო ფურისსულებს,
მდელოდ ამწვანებულ ნაბოსტნარებს,
მარანთან ყორის თავს ვარდებთანს,
კიდევ შეყვითლებულ ნიფლის ფოთლებს,
თავადაჯერ რომ ნარსულის ბარდებთან...
და თუმც მისეული ხილვის მოლანდება
ჩემი მომავალი სევდის გამზრდელია,
გულზე სათუთ ფიქრად მეფერება
ყველაფერი, რაჟ დედის ნამზერია...

გივი ჩილვინაძე

აღაზნის ველი

წინანდლის კართან შემომხვდი წამით –
სალამოს მშვიდი ბალი ვნახეთ იქ –
და გულთან გაკრთი, ვით ნაპერწკალი...
გამოვიქროლეთ მერე კახეთი...
შემოგვეგება გომბორზე მთვარის
შუქზე მავალი უცხო ლანდები –
თავშენირული თუ ნაომარი,
გარდასულ დროთა სული რამდენი!..
გამომყვა ფიქრად იმ მთების ძილი,
ვრცელი ყანები და ვენახები,
კავკასიონზე ღრუბლები მძიმე
და ძირს დამშრალი ძველი არხები...
მეც მიწა მტკივა დღეს დაუცველი,
ველარ ამოველ ამ წვალეებიდან
და მშვენიერი აღაზნის ველი,
ნამზერი შენი ნამწამებიდან,
მხიბლავს და ათასწლეულთა ნაცვლად
ახლალა მინდა, თვალი მოვავლო...
ვის შერჩა კიდევ მამულის განცდა,
სად მიდის ჩვენი გზა სამომავლო?!.

ქამიანობის ექსპრომტი

არც სხვაგან წასვლა გარგია,
არც წუნწინი და ოხვრანი,
შენს მინას ენდე მადლიანს –
ხე დარგე, ახო მოხანი...
ვერ შეგენევა უცხოთა
დენა სტუმრად და ხიზნადა,
იმდენი მამა უცხონდათ,
შენი ხსნა ჰქონდეთ მიზნადა,
თუმც მოყვარე რომ გმველოდეს,
გარეული რას გიზამდა?..
მანც ღიმილი გმვენოდეს
მუდამ ცხადად თუ სიზმრადა...

ყაყაჩოები ქართლის ველეზზე

ნიქოზის სკოლაში
სტუმრობისას ნათქვამი

სანამ იმერეთს და რაჭას მოვივლიდე,
მანამ ქართლის ველთა ელვა დამაჩოქებს –
დილის სხივ-ნიავეში ნაზად მოლივლივეს
მშვიდად ვეფერები ულევ ყაყაჩოებს.

თვალწინ მომავალთა რწმენად გაიქროლეს
შინდის-კარალეთმა-ფხვენის-ვარიანმა,
თუმცა მტკივნეული სევდა გავიყოლეთ,
გული გაგვიშალა მხარემ დარიანმა.

ყაყაჩოები კი მართლა იმდენია,
წამით გვაგინყდება ყველა გასაჭირი,
მეტს რომ გვპირდებიან, ქართლის მინდვრებია,
მტრისგან უმოწყალოდ წელზე გადაჭრილი.

ნიქოზს მოშრიალე დიდი ნიგვზებია,
კიდევ სიზმრებია მთამდე ასულები,
ჩვენი მიზნებია, აქ რომ იზრდებიან
ლალი ვაჟები და ანცი ქალწულები.

ისევ სამერმისო იმედს დავიგულებ,
რადგან არ ვიკადრებ ბედთან შევაჭრებას...
გამოვიყოლებდი ლამაზ თაიგულებს,
მაგრამ შენს ნახვამდე ხელში შემაჭკნება...

* * *

პატარა ქალსა –
თაფლის წვეთს,
უტკბესი რომ ჩანს ყველაზე,
კარგავს სამშობლო – უცხოეთს
ამოდის მისთვის ყველა მზე...
გამიჩნდა გულის წუხილი, –
ვის დაეცემა ენაზე?!

* * *

შემოდგომისკენ
 გაფრენილიყო
 უკვე ზაფხული,
 მთები ქარვისფერს ნელა
 გვითოვდა,
 შენ დამემგზავრე
 ფიქრით გართული –
 ამ სიახლოვით გული
 გითრთოდა...
 გვეფინებოდნენ
 სულში სხივები
 და ჩვენს უმშვიდეს ალერსს
 ნიღბავდნენ,
 მერე ნახვედი,
 წარსულს მინებდი,
 ვერ დაგვიტია ერთად იმ ღამემ.
 მწუხრი კი
 შენზე მონდობილ იმედს
 განშორებისას
 ნისლში ახვევდა...
 რა ვუთხრა ამ ჩემს გზებს
 და ბილიკებს,
 შენთან რომ ადრე არ შემახვედრა!...

მთების კიდესთან

გადაყვითლებულ მთების კიდესთან,
 სადაც იწყება ლურჯი ცის ზღვარი,
 დგას მონყენილი ჩემი კარავი,
 ვით შემოდგომის ღამის სიზმარი...
 ალბათ, ამ დღეებს უნდა ვუმაღლო,
 რომ მაგ ფიქრებმა აქ მოაღწიეს,
 ტოტზე შეისვეს მშვიდმა ხეებმა,
 მოეფერნენ და გადაარწიეს...
 მერე რა ვუყოთ, თუ შენს სიტყვებში
 ზოგჯერ უცნობი ხმა გაიჟღერებს,
 მოიხიბლები ამ ფოთოლცვენით,
 ჩემს ნაოცნებარს შენც დაიჯერებ...
 რა დრო გასულა! – მიღეულ მთვარეს
 შემოუვლია უკვე მთა-ველი
 და გულთა შორის გრძელი მანძილი
 გამხდარა თითქოს ერთი მტკაველი...

შემოდგომა

გადაჰყვა ფერები ოქტომბერს,
 მიქრიან ქედებზე დღეები,
 აფრქვევენ ქარვას და ოქროსფერს
 ნიავის ჩურჩულში ტყეები.
 საბძელთან დავცალეთ ძარები,
 მარანში ღვინდება მაჭარი,
 სუყველგან ავიღეთ ყანები:

გიორგი ჩილვინაია

სად – ქერი, სად – ფეტვი და ჭვავი.
 ვაგროვით წაბლი და წიფელი,
 კაკალი მოვიდა იმდენი,
 იქით რომ ზიდავდნენ ციყვები,
 აქეთ ჩვენ ავაგსეთ გიდლები.
 ტყისპირას მწიფდება კუნელი,
 ფერდობზე – შქერი და ასკილი.
 გაისმა მწყემსების ძახილი –
 მთებიდან ბრუნდება ნახირი.
 ბელელში ბლომად გვაქვს სიმინდი,
 ხორბალი – ასამდე ბათმანი...
 დათოვოს ტყეები და მთანი,
 ველარას დაგვაკლებს ზამთარი.

წისფერი კაბა

რა სიყვარულით ააფრიალა,
 რა სიხარულით დაქროლა ქარმა! –
 მეცხრე სართულის თეთრ აივანზე
 კაბა გაფინა ღამაზმა ქალმა...
 და არხევს ქარი შმაგი ალერსით,
 ათრთოლებს კაბის საყელოს, ბოლოს,
 ეხვევა, ვნებით იხუტებს გულში,
 შეუჩნდა, მასთან ტრიალებს მხოლოდ...
 ხან გულისპირის ღილებს უსინჯავს,
 ხანაც მკლავებზე დაინვენს უცებ,
 ის კაბის კალთებს ესათუთება,
 მე ქალის ტანის მიმოხრას ვუცქერ...
 ვუცქერ მოცლილი, ვფიქრობ და ვნატრობ,
 რომ მივდიოდე თ ახლა მარტონი
 მონატრებული მთების ბილიკზე
 მე და იმ კაბის ნაზი პატრონი...

წმინდა სავანე ყაყაჩოებში

ფიქრი დავითგარეჯში 2015 წლის 24 მაისს

წინაპრის ნაშენს დუმილით მოცულის
 ვეყრდნობით ისევ, ის გვრჩება ბურჯად –
 როგორც მტერს უნდა აქ კარზე მოსულს,
 ვერ გადაგვიქცევს სამშობლოს ჯუნგლად...

დავეძებთ ველებს საყანედ მოხნულს,
 ეს მხარე მეტად გვიმატებს ოხვრას,
 უნდა შევიძლოთ, ვაჯობოთ მომხვედურს
 და დაფურჩინოთ მცდელობა ოხრად...

თუმცა საამო ლოცვა კი ისმის,
 თავს შეგვახსენებს ზუზუნი ისრის,
 დაფერილია აქ ღამის ნისლიც
 ექვსი ათასი მონამის სისხლით...

ნუ შეგვაშინებს სიმცირე ჩვენი,
მკლავი გაშლილი ბოლომდე გვექონდეს,
იცავენ საზღვარს ლომგული ძმები –
მზერით ალტობენ დასიცხულ შორეთს!..

დასალიერთან კვლავ ვიდგეთ გუნდად,
ჩვენი მზის სხივი სხვის ღრუბლებს სწენდეს,
აქ არნივები ფრინავდნენ მუდამ
და არნივები გვიძლოდნენ გზებზე...

უდაბნოს ქარით ვავსებდეთ სურებს,
და მით ვიკლავდეთ ზედაშის ნყურვილს,
მომავლიდანაც ბევრი რამ გვსურდეს –
კაცს რა დაუღვეს ნატვრას და სურვილს?..

აქ მოდიოდნენ ხანდახან დებიც,
მოჰქონდათ ნამი ტყეთა რტოების
და ბრუნდებოდნენ შინისკენ კდემით,
მორთულნი ნაზი ყყაჩოებით...

ჩვეულებრივად

ჩვეულებრივად შევეყურებ ზეცას, –
არ ვდარდობ ყვითელ ფოთოლთა ცვენას, –
თითქოს ამქვეყნად მარადის ვივლი
და უსასრულოდ შევძლებ მის ცქერას...
ჩვეულებრივად, როგორც ნიავი,
ჩამივლის მშვიდად, მხიბლავს თვალებით –
იქნებ ისაა ნანატრი ქალი,
ვისაც ნამდვილად შევიყვარებდი...
ჩვეულებრივად მივდივარ მთებში,
როცა ეულად ყვავის იელი,
ვივსები ნაცნობ დუმილის თმენით
და მონატრების სიცარიელით...
ჩვეულებრივად ვაბნევ ამ პნკარებს,
ალარ მანაღვლებს, ასე რომ ვცდები,
თითქოსდა მეტი საქმე არ მქონდეს,
ანდა მიზანი, რასაც ვერ ვწვდები...

დედის ნამზერი

მშობელი ქედების გრძელ ჰორიზონტებზე
მარტოობა რომ ქცეულა დარდებად,
ბავშვობის დღეების შორიდან ცქერისას
კვლავ ამედევნება წარსული ლანდებად...
და დედის ღიმილი გაკრთება სხივივით
(ძველ წუთებს სამყარო მიქარგავს ფერებად),
მისი თბილი მზერა სიმშვიდედ ციმციმებს
და საიდან ალარ მეფერება?! –
დედის მონატრება აჩნევია
ეზოს შემოჩვეულ ფურისულებს,
მდელოდ ამწვანებულ ნაბოსტარებს,
მარანთან ყორის თავს ვარდებიანს,
კიდევ შეყვითლებულ წიფლის ფოთლებს,

თავადაც რომ წარსულს ბარდებიან...
და თუმც მისეული ხილვის მოლანდება
ჩემი მომავალი სევდის გამზრდელია,
გულზე სათუთ ფიქრად მეფერება
ყველაფერი, რაც დედის ნამზერია...

სიზმარი

სიზმარი ვნახე, ვეძახდი მამას:
– რატომ არ მოხვალ სახლში?
ის ღელის პირას მალლარსა სხლავდა,
მე კი ვიყავი ბავშვი...
რომ დავაკვირდი, არა ვენახში,
თურმე ყოფილა ცაში,
არ აპირებდა შინ დაბრუნებას,
სხივებს მისდევდა კვალში.
მანაც მომხედა, რაც მომადახა,
ფრთხილად ვიგონებ ახლა –
ისიც თქვა: – შენს ჩრდილს მიადგი კიბე,
ისე ამოხვალ მაღლა...
რა იგულისხმა? ნუთუ დასცინა
ამ ჩემს ცხოვრებას ნეტავ,
თუ რამე კარგი რამ მიმანიშნა
და მე კი ვერა ვხედავ?..
სიხარულია მშობლის ლანდიც კი,
ცხადში იხილე თითქოს...
ჩემს ჩრდილს როგორღა მივადგა კიბე,
ახლა ამაზე ვფიქრობ...

მამიდა

ეზოში ვარდნარს და კონდარს
ხეხილი ჩრდილს ჰფენდა მაღლიდან...
ჩვენს ნახვას ცის გახსნას ადრიდა,
ხარობდა, ჩქარობდა მამიდა –
უეცრად რა სუფრას გაშლიდა,
რა სიტკბო-სიყვარულს დაღვრიდა!..
თან თონე, სამზადი, ბოსტანი –
მამიდას განა რა დაღლიდა?..
სევდიან ღიმილით ვტოვებდით
და ისევ გენატრობდა თავიდან:
– ე, ბიჭო, რა ხანი გავიდა...
– ე, ბიჭო, რა ღვინო დაღვინდა!..
რამდენი ყვავილი ჩამოჭკნა,
რამდენი ზაფხული გაფრინდა...
რამდენჯერ ვისტუმრეთ ზამთარი –
სულშიც რა ლამაზად ბარდნიდა!..
ტიროდა ზეცა და სოფელი,
როდესაც იმ ქვეყნად წავიდა...
წარსულის ცრემლიან თვალიდან
ყოველთვის გვიყურებს მამიდა...

მურთაზ ნაკუდაშვილი

მ
ლ
ა
ნ
ა
ს
ა
ნ
ა
ს
ა
ნ
ა
ს
ა
ნ
ა
ს
ა
ნ
ა
ს
ა
ნ
ა

გულსა სწყურია ლალი სიმღერა,
გულსა სწყურია მაგ თვალითა – წერხლი,
ალო სტრიქონებს ვანყო სიმღერად,
არ მინატრია ოქრო და ვერცხლი.
თან, დაგყვებიან, მეგზურად, ყველგან.
ჩემი ფიქრი და ჩემი ორენა,
ნამოგენევი, წვარდაყრილ ველთან,
ბაგე ღიმილით დაგეკორენა.
ნამოგენევი, შენს ნატერფალოზე,
ყვავილემს ვკოვნი, – ტუჩებთაფლიანს,
ინვის ორენა – უხილავ ალზე,
მოდი, გულს შენი სითბო აკლია.

მურთაზ ნაკუდაშვილი

ამ, წას და მინას სამოთხე ჰქვია

იბედნიეროს, ყველამ, უკლებლივ,
მამულის დროშა ერთად ასნიონ.

რა ძალამ შეძლო,
ვინ შეაფრქვია,
ციცინათელა ზეცას, ამდენი?..
ამ, ცას და მინას, სამოთხე ჰქვია
სიკეთისა და მაღლის ჩამდენი.

ეს მინა-წყალი,
ადამიანო!
შენია, შენვე, უნდა იზრუნო,
უნდა ეძებო, უნდა მიაგნო,
რაც დაიკარგა, რომ დაიბრუნო!..

ბევრჯერ ჩამონვა,
შავი ღრუბელი
და სისხლიანი გათენდა დილა,
გამოიარე წრთობის ღუმელი
ბრძოლით მოდიხარ, უხსოვარ დღიდან.

დავიგვიანე

არა გწყალობდა –
ბედი, ტიალი,
ბევრჯერ, დაეცი, ნამოდექ, ისევ...
საუკუნეთა ორომტრიალი
და... სატევარი, განვდილი მტრისკენ.

დავიგვიანე,
ბანარაო და ალაზანო,
გამახსენდებით,
თქვენს ატეხილ დინებას ვხედავ.
დავიგვიანე, ბახტრიონო, ჩემო ალვანო,
მოხუცო ქალო.
ნელში დარდით მოხრილო დედავ!

ერო, ძლიერო,
ამ, ლამაზ, ცაზე –
ბედის ვარსკვლავი ანთია შენი,
ცოცხალი თავით, არ გაგცვლის სხვაზე.
ყველა ქართველი, მოკვდება შენთვის.

დავიგვიანე,
სიჭაბუკე დაეხარჯე სხვაგან,
თუშო ასულო,
მაგ ლეჩაქის სინმინდეს ვფიცავ!
დავიგვიანე,
ვიცი, ახლა, შენთვის სულ სხვა ვარ,
გვერდს ჩამიარე, ყრმობავ ჩემო
და ველარ მიცან.

შენია, შენვე უნდა

იზრუნო!..

შფოთავს ჩანჩქერი,
დალის, დალალი,
კლდეზე ჰკიდია ნისლი დარდით,
მთებს ახმიანებს შლეგი ალაზნის,
ოხვრა, ხევიდან ამოვარდნილი.
არწივებს
ფრთებით მოაქვთ ღრუბელი,
კახეთის ველებს რომ დაანვიმონ,

რამდენი ნელი
არ მენახეთ, სამშობლოს მთებო,
საჯიხვეებო,
მინავ ჩემო, ვალში ვარ შენთან!
ჩანჩქერო,
კლდეზე ჩამოშლილო, –
ქალღმერთის თმებო,
ენით უთქმელო, სილამაზეც,
დიდება შენდა!

მუხლზე დაშვებით,
თაყვანსა ვცემ წინაპრის სახელს,
ქართულ ვაზსა და
საქართველოს ზღაპრულ
განთიადს.
ვუმღერებ მამულს,
სანამ ვსუნთქავ და თვალებს
ვახელ,
სანამ ჩემი მზე საქართველოს
ცაზე ანთია.

მოდი, სტუმარო!..

მოდი, სტუმარო! —
ერთად ვილხინოთ,
ნახავ ზღაპარში გაგონილ ედემს,
თუ, საოცრება გინდა იხილო,
გომბორის მთიდან გადაიხედე.

მითიურ მხატვრის
უკვდავი ტილო,
ალაზნის ველზე გადაფენილი,
მწამს, გაგაოცებს კაცო, კეთილო,
ამ სამოთხეში, მოლხენით ივლი.

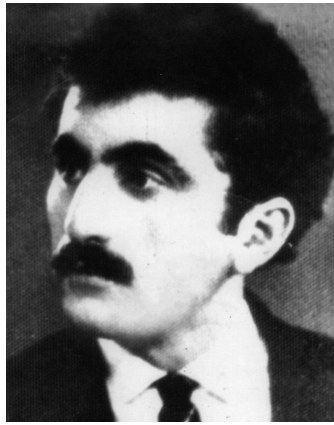
მზე მთების იქით,
ჩანვა, ჩავიდა,
დღის და საღამოს ფერებს აურევს,
ნახვალ, აქაურ ამბავს ჩაიტან,
იტყვი, ზღაპარში იმოგზაურე.

იყო კაცობა

იყო კაცობა,
შეურცხვენელი,
და... შემართება — ჩემი ალვანის,
გადარეული, ლურჯა ცხენებით,
ფიცხი მხედრები, ტანად ალვანი.

ალარც კაცობა,
ალარც დანდობა,
ნაღდი ქართული გაქრა თაობა,
დაკარგა ფასი, სიტყვამ და ძმობამ,
ცხოვრება იქცა — არარაობად.

არსად ჩანს მსხნელი,
ბრძენი მინდია,
გამოგაფხიზლოს, მონადეცეულო,
რა გემართება?!... საით მიდიხარ?! —
ქართველო ერო, — ხვთივ კურთხეულო!..

გურთაზ ნაპუდაშვილი

მოდი, გეძახი!..

გულსა სწყურია ლალი სიმღერა,
გულსა სწყურია მაგ თვალთა —
ცეცხლი,
ალალ სტრიქონებს ვანყო სიმებად,
არ მინატრია ოქრო და ვერცხლი.
თან, დაგყვებიან, მეგზურად,
ყველგან,
ჩემი ფიქრი და ჩემი ოცნება,
წამოგენვევი, ცვარდაყრილ ველთან,
ბაგე ღიმილით დაგეკოცნება.
წამოგენვევი, შენს ნატერფალზე,
ყვავილებს ვკოცნი, —
ტურქეთაფლიანს,
ინვის ოცნება — უხილავ ალზე,
მოდი, გულს შენი სითბო აკლია.

ღამეა, ახლა, წყნარი და მშვიდი,
ო... ამ ღამესაც, მარტო ვიქნები,
მოგონებებმა მოზიდეს შვილდი,
დამკარგეს — სადღაც, — მძიმე ფიქრებით.

სმენადქრეული მთები დამდგარან

თუშურ გარმონზე
სიმღერას ვუსმენ,
ოცნებით, მთებში დავხეტილობ,
ციცაბო კლდეზე გავჩნდები უცებ,
გადამარჩინე, ნისლო ტიალო.

ხან, ვაუკაცური,
ისმის ძახილი,
ხან, განწირული ქვითინი — ქალის,
რკინის ბექთარზე წივის მახვილი,
ხან, სიყვარულის ინთება ალი.

მთები დამდგარან, —
სმენადქრეული,
ცაში არწივთა უდგათ გნიასი,
ჩანჩქერი, — კლდიდან ჩამოქცეული,
მიექანება ხევში გრიალით.

თუშთა ჯილაგი
დგას უძლეველი,
ერის წინაშე, ალალ-მართალი,
სიმტკიცე რკინის, სისწრაფე ელვის,
სალი კლდეების ჩამონათალი.

მემატინემ —
ბევრჯერ, შეაქო,
ამ, ერთი მუჭა, ხალხის ამაგი.
მათს, ნათელ ხსოვნას დრო ვერ ჩააქრობს,
ენტება მარად სულით, ალაგით...

P.S.

უფლის კურთხევა: მთიდან ბარისკენ,
ბარიდან — მთისკენ, ნუ მოგვიშალოს!..

გიორგი შარვაშიძე

- შვილო, პატარა აღარა ხარ... - ნყვეტილ-ნყვეტილად მიპასუხა დედაჩემმა, - ჩვენ სხვა გზა აღარ დაგვრჩენია... ისედაც სხვის ოჯახში ვართ შეკედლებულნი... ხალხი კეთილია, ვინმე, რამეს გამოიძევეს ჩვენთვის... - გული ამოუჯდა, წრემოს ველარ იკავებდა. ...და, მივხვდი, რომ იმ დღიდან, ჩემთვის, ახალი წიგნი იწყებდა.

გიორგი შარვაშიძე

ცრემლად დაღვინილი სანთელი

ჩვენი ოჯახის ცხოვრება კარგად მიდიოდა მანამდე, სანამ, ერთ, არცთუ ისე მშვენიერ დღეს, სრულიად არ შეცვალა წუთისოფლის განგება.

იმ კვირა დღისით, როცა მე ათი წელი შემისრულდა, მამაჩემმა სათევაოდ წამიყვანა. ადრინადავდექით და ფეხით გავუდექით გზას მდინარე ინწობის სათავეებისკენ. ჩემს სიხარულს საზღვარი არ ჰქონდა, რადგან ასე შორ მოგზაურობაში, პირველად მივდიოდი. მიხაროდა მამაჩემის გვერდით ყოფნა, რომელიც ბებიას ჩემს მოყოლილი ზღაპრების შემდეგ, ყოვლის შემძლე გმირად წარმომედგინა და ახლა მივდიოდი მდინარის სათავეებისკენ, გველემშაპის დასამარცხებლად.

ადგილზე მისვლისას, მამაჩემმა, მეც სახელდახლოდ ამიწყო პატარა ანკესი და მასწავლა, როგორ მეთევზავა, თუმცა, ყველანაირი ცდების მიუხედავად, თევზის დაჭერას ვერ ვახერხებდი. მამაჩემს კი, ყოველი ანკესის გადაგდების შემდეგ, თითო თევზი ამოჰყავდა, რომლებსაც სპეციალურად გამზადებულ ლარზე ჰკიდებდა.

შუადღეს მამაჩემმა მდინარესთან ცეცხლი დაანთო, სანადირო დანით შამფური გამოთალა და ჩვენი დაჭერილი თევზები შეწვა. შამფურზე შემწვარი თევზი პირველად ვიგემე და სურვილი ჩავიფიქრე. ჩვენი ბედნიერი მომავლისა, რომ ყოვლისშემძლე მამაჩემი სულ გვერდით გვეყოლოდა, რომ ეს მშვენიერი დღე, მალე არ დამთავრებულიყო... ჭამის შემდეგ, მდინარეში ვიბანავით და ისე გავერთე, წყლიდან გამოსვლა აღარ მინდოდა, მაგრამ მამაჩემმა, „არ შეცივდესო“, ძალით გამომიყვანა. ცოტა ხანს კიდევ ვავგრძელებთ თევზაობა და მოსალამოვებულზე, როცა უკვე ღრუბლები წამოიშალა, სახლისაკენ გავემართეთ თევზებით და უამრავი დადებითი ემოციებით დატვირთულნი.

გზას ხალხისანად მიუყვებოდით მანამდე, სანამ წვიმა არ წამოგვეწია. მაშინ კი ანება სტვენას თავი მამაჩემმა, დამიძახა, ხელი მხრებზე მომხვია და მკლავის ქვეშ მიმიკრა. მისი გულის ცემა ვიგრძენი. მისი სიტბო ჩემს სხეულში გადმოიღვარა. გული ლამის

საგულედან ამომეარდნოდა იმ დადებითი ემოციებისაგან, რასაც მამაჩემის სიხლოვე განმაცდევინებდა. წვიმას და სიცივეს უკვე ველარ ვგრძნობდი. მოსახვევს გავცდით და შორს, ჩვენი სახლიც დავლანდე, სადაც, ალბათ, დედაჩემი ახალგაზრდა პურის სურნელით გაჟღერებულ ოთახში გველოდებოდა. სულ მალე ჩვენი მისვლით გახარებული, გულში ჩამიკრავდა, სველ ტანსაცმელს გამომიცვლიდა და დალილეს გვაგვანებდა, ლოგინს გამიშლიდა, ზღაპრებს მომიყვებოდა და მის ტკბილ ლილინში ჩამეძინებოდა...

...მაგრამ ყველაფერს წერტილი დაუსვა მოსახვევიდან გამოვარდნილმა ავტომობილმა, მძლოლმა წვიმიან გზაზე საჭე ვერ დაიმორჩილა და მე და მამაჩემს დაგვეჯახა. ფარების შუქსა მოვკარი თვალი და ყველაფერი უკუნში ჩაინთქა.

...დავრჩი მარტოდმარტო ამ უკაცრიელ უკუნში. მამაჩემის სილუეტი საერთოდ დავკარგე და ხანდახან, მის ადგილას, დედაჩემის ლანდს თუ მოვკრავდი თვალს. უკუნეთში სანთლის შუქი შევნიშნე, რომელიც კედელზე მიკრული, დედაჩემის ცრემლებად იღვინებოდა...

ასეთ ჯოჯოხეთში, რამდენი ხანი გავატარე, არ მახსოვს. როცა კომადან გამოვედი და გონზე მოვედი, გავიგე რომ მამაჩემი, იმ ავარიის შედეგად, ადგილზევე გარდაცვლილიყო, მე კი წელს ქვემოთ გრძნობდაკარგული და მეტყველება დაქვეითებული, დავინვალიდებულიყავი. დედაჩემი ჩემს სანოლთან იჯდა, რომელიც ისე გაჭაღარავებულიყო, რომ ვეღარ ვიცანი. რამდენიმე თვის უშედეგო მკურნალობის შემდეგ, საავადმყოფოდან სახლში გამწერეს. მკურნალობა ექიმმა დედაჩემს ურჩია, თუ საშუალება გაქვთ, ზღვასთან ახლოს გადაცხოვრდით, ზღვის კლიმატი მოუხდებაო. ჩემი ძმა, რომელიც სკოლიდან გამოსულიყო და მშენებლობაზე მუშაობდა, სახლში დაგვხვდა. მამაჩემის არ ყოფნა გულს მიკლავდა. სახლიდანაც ბევრი რაღაცეები გამქრალიყო. დედაჩემი ადრე დგებოდა. ჩემი ძმაც დილაადრინად გადიოდა. საღამოს დაქანცული მოდიოდა, ჭამდა, ცოტა ხანს მეთამაშებოდა და დალილს მალევე ეძინებოდა. დე-

დაჩემი ყოველ კვირა აკითხავდა რაიონის ჯანდაცვის წარმომადგენლებს, რომ ჩემთვის ინვალიდის ეტლი მოეცათ, მაგრამ უშედეგოდ. სანოლს მიჯაჭვულს, ხანდახან წამომსვამდნენ ხოლმე და ბალიშებზე მიყუდებული, გარე სამყაროს ფანჯრიდან თულა ვადევნებდი თვალს.

დაახლოებით, ერთი წლის შემდეგ შევიტყვე, რომ დედაჩემი სახლს ჰყიდდა და ჩვენ საცხოვრებლად უნდა გადავსულიყავით საპორტო ქალაქთან ახლოს მდებარე ერთ-ერთ სოფელში, სადაც პირველ ხანებში, სანამდის საცხოვრებელ ბინას ვიყიდდით, დეიდა მარიასთან დავბინავდებოდით, რომელიც ჩვენი შორეული ნათესავი იყო. ერთ დღისითაც დავტოვეთ ჩვენი ბინა და ჯანდაცვის ორგანიზაციის მიერ გამოყოფილი ავტომობილით, სადაც ჩემი კომფორტულად მოთავსება შეიძლებოდა (თუ ამას კომფორტი ერქვა), გავემგზავრეთ ზღვისპირეთში საცხოვრებლად. ბარგი ბევრი არაფერი გვექონდა, რაც ჩვენს ბინას ამშვენებდა, ჩემს მკურნალობას შეეწირა და დავტოვეთ ცარიელი კედლები, სადაც ჩემი ბავშვობის საუკეთესო წლები მქონდა გატარებული.

ჩვენ მოვხვდით ზღვისპირას ერთ წყნარ, მყუდრო სოფელში. დეიდა მარია, რომელიც მარტო ცხოვრობდა, სათნო და კეთილი ქალი აღმოჩნდა. მან თავისი, ოროთახიანი, ღარიბულად მოწყობილი ბინის ერთი ოთახი ჩვენ დაგვითმო. ჩასვლიდან მეორე დღესვე, დედაჩემი და დეიდა მარია ჯანდაცვის განყოფილებაში წავიდნენ, რომ ჩემთვის ინვალიდის ეტლი გამოეყოთ. იმედმოცემულები დაბრუნდნენ,

ჩემმა ძმამ მუშაობა დაიწყო კერძო კომპანიის სარეწაო თევზსაჭერ გემზე და ხან, მთელი კვირა სახლში აღარ მოდიოდა. ხშირად, დედაჩემიც დილით ადრე გადიოდა სახლიდან და სალამოსლა ბრუნდებოდა საჭმელებით სავსე კალათით. მარტობისას დეიდა მარია მზრუნველობას არ მაკლებდა. ჩვენთვის საკუთარი ბინის ყიდვა, რასაც დედაჩემი გვპირდებოდა, ვეღარ მოხერხდა, რადგან იმ ფულის ნახევარზე მეტი, რაც ჩვენი ბინის გაყიდვიდან დავგროვებდით, დედაჩემმა ვალებში დაარია.

ჩვენი ჩასვლიდან, რამოდენიმე ხნის შემდეგ, ჯანდაცვის წარმომადგენლებმა ინვალიდის ეტლი მოიტანეს. თავიდან მიჭირდა ეტლს შეგუება, მაგრამ მალე მივეჩვიე და ნელ-ნელა დამოუკიდებლად დავიწყე მოძრაობა. ერთ დღისით, როცა ჩემი ძმაც სახლში იყო, ჩამსვეს ეტლში და ეზოს გარეთ გამიყვანეს. იმ ავადსახსენებელი დღის შემდეგ, მე მხოლოდ გამოყრუებულ ოთხ კედელს შორის მიწვედა ყოფნა და ახლა, ჩემთვის, ეს, თითქმის, დღესასწაული იყო. ჩემს უკან, აქეთ-იქიდან, ამომდგომოდნენ ჩემი ძმა და დედაჩემი და ეტლს ზღვის მიმართულებით მიაგორებდნენ. ერთი წამით წარმოვიდგინე, რომ მამაჩემიც უკან მედგა და გულმა ძველა დამიწყა, მაგრამ ზღვის დანახვამ რეალობაში დამაბრუნა და ღანკებზე ცრემლი ჩამომეღვინა. ცრემლი უჩუმრად, ხელით მოვიწმინდე და ლურჯად მოლივლივე ზღვას გავხედე, რომელიც პირველად დავინახე და ვინატრე, ნეტავ, ძველი დრო დაბრუნებულიყო, როცა ყველა

ერთად და ბედნიერად ვცხოვრობდით. გაზაფხული იდგა, სანაპიროზე ხალხი ნაკლებად გვხვდებოდა, მაგრამ ამას ჩვენთვის ხელი არ შეუშლია და მთელი დღე იქ დავრჩით.

ერთ დილით, ჩამსვეს ეტლში და დედაჩემმა ქუჩაში გამომიყვანა. მეგონა, ეს ჩვეულებრივი გასეირნება იყო, მაგრამ ქალაქის გზას რომ გავუყევით, მივხვდი რალაც სხვა ხდებოდა. ენის ბორძიკით შევეკითხე დედაჩემს, თუ სად მივდიოდით.

– შვილო, პატარა აღარა ხარ... – წყვეტილ-წყვეტილად მიპასუხა დედაჩემმა, – ჩვენ სხვა გზა აღარ დავგროვებ... ისედაც სხვის ოჯახში ვართ შეკედლებულნი... ხალხი კეთილია, ვინმე, რამეს გამოიმეტებს ჩვენთვის... – გული ამოუჯდა, ცრემლს ვეღარ იკავებდა.

...და, მივხვდი, რომ იმ დღიდან, ჩემთვის, ახალი ცხოვრება იწყებოდა.

დედაჩემმა მიმიყვანა ხალხმრავალ ბაზართან და ერთ ადგილას გამაჩერა, ეტლზე კი მუყაოს ოთხკუთხა კოლოფი დადო. დედაჩემმა მთელი დღე თავი არ დამანება და ფულიც საკმაოდ მოვაგროვეთ. სალამოს კი საჭმელებით დატვირთულები გავემართეთ სახლისაკენ. ამ ყოფას ნელ-ნელა მივეჩვიე და ჩემთვის საინტერესოც გახდა. მეგობრებიც კი შევიძინე, რომლებიც ხშირად მაკითხავდნენ. ჩემი ძმა, რომელიც ბოლო დროს საკმაოდ გულჩათხრობილი გახდა, იშვიათად ბრუნდებოდა სახლში. მან ჩვენი ასეთი ყოფა ვეღარ აიტანა და თავის მეგობართან ერთად, საზღვარგარეთ დარჩა, რაც დედაჩემს იმ გემის კაპიტანმა აუნყა, სადაც ის მუშაობდა. თურქეთის ერთ-ერთ პორტში, მაროკოელი მეზღვაურების დახმარებით ამერიკაში მიმავალ გემში შეღწევა შეძლეს.

დავრჩით მე და დედაჩემი უფლისა და კეთილი ადამიანების ანაბრად. ამის შემდეგ, დედაჩემი ძალიან გახდა, წელში მოიხარა, თავისი გაჭაღარავებული თმა უფრო მეტად გაუთეთრდა.

...დრო დროს მისდევდა, წელიწადი წელიწადს. ჩემი ძმის შესახებ, იშვიათად თუ მოაღწევდა ხოლმე ამბავი მისი წარმატებული ბიზნესის შესახებ. ხშირად, როცა ზაფხულის დღეებში სანაპიროზე ხალხმრავლობა იყო, ბაზრის მაგივრად იქ ვამჯობინებდი მათხოვრობას. მეზღვაურებიც სანაპიროზე გავიცანი.

ჩემი გარეთ გასვლის და ხალხთან ურთიერთობის შემდეგ, თითქოს, უკეთესობა დამეტყო, სიმხიარულეც მომემატა.

ერთ დილით, დედაჩემი მეორე ოთახში გავიდა დეიდა მარიასთან.

– მარია, უნდა დამეხმარო... – დედაჩემი დაბალი ხმით ესაუბრებოდა დეიდა მარიას, მაგრამ ღია კარიდან ყველაფერი მესმოდა.

– რა მოხდა თამარ?... – შეშფოთებულმა ჰკითხა დეიდა მარიამ.

– ამერიკაში უნდა წავიდე, ჩემი შვილი უნდა მოვძებნო...

– მერედა, როგორ?... ვინ გაგიძვებს?..

– მხოლოდ შენი დახმარება მჭირდება. ბიჭთან ერთად გამიჭირდება იქამდის ჩაღწევა. ამიტომ, სანამ

მხატვარი სოფიო ქელიძე

დავბრუნდები, შენ უნდა მიმიხედო, შენ უნდა მოუარო... ოღონდ უარი არ მითხრა. შენს იქით გზა აღარ მაქვს... ექიმებიც ამას მეუბნებიან, თუ სადმე რამე ეშველება, მხოლოდ ამერიკაში... რადაც არ უნდა დამიჯდეს შვილს მოვძებნი, იქნებ, მან მოგვხედოს.

– თამარ, მაგაზე უარს როგორ გეტყვი, საკუთარი შვილივით მიყვარს, მაგრამ გაგიჭირდება იქ ჩაღწევა.

– რკინის ქალამნებს ჩავიცვამ, სალ კლდეს გავარღვევ და ჩემს შვილს მაინც ვიპოვნი...

– კარგი, კარგი თამარ!.. არაფერს გავუჭირებ, ჩემი იმედი გქონდეს.

მას შემდეგ, სულ იმის ფიქრში იყო დედაჩემი, რომ ჩემი ძმა როგორმე მოეძებნა. მეზღვაურების დახმარებით იმ გემის კაპიტანსაც შეხვდა, სადაც ჩემი ძმა მსახურობდა, რომელიც დაპირდა, მის ასავალ-დასავალს გავიკითხავო.

ჩვენ ჩვეულებრივად ვაგრძელებდით ცხოვრებას. ყოველდღიურად მოგროვილი ფულიდან დედაჩემი ნაწილს შორეული მგზავრობისთვის ინახავდა. ერთ დღისითაც, მეზღვაურებმა მოგვაკითხეს და დედაჩემს უთხრეს, ამ კვირის განმავლობაში, როგორც ხელსაყრელ დროს ნახავდნენ, წაიყვანდნენ. მისი წასვლის დღეს სამათხოვროდ აღარ წავსულვართ. დედაჩემმა მთელი დღე ჩემს ალერსს შეაღია. საღამოს, დათქმული დროისთვის, მე, დედაჩემი და დეიდა მარია სანაპიროსკენ გავემართეთ. მეზღვაურები უკვე იქ გველოდნენ მოტორიანი ნავით. დედაჩემი ახლოს მოვიდა და თვალებში ჩამხედა.

– მე დავბრუნდები, არ იდარდო...

მეტის თქმა ველარ მოახერხა და გული ამოუჯდა. მე დავინახე, როგორ ჩამოუგორდა თვალიდან ორი დიდი ცრემლის კურცხალი და გულში ჩამიკრა. ველარც მე შევიკავე თავი და ჩემებურად ამოვიბლაღელე.

– ნუ გეშინია, დეიდა მარია არაფერს მოგაკლებს... მე მალე დავბრუნდები... არ იდარდო... დაუჯერე დეიდა მარიას...

ერთმა მეზღვაურმა აიღო დედაჩემის მომცრო ჩემოდანი, მეორემ კი, მკლავში გამოსდო ხელი და ნავისკენ წაიყვანა. ცრემლებს ველარ ვიკავებდი და უაზროდ ვზღუქუნებდი, დედაჩემი კი ზღვის ტალღებზე ათამაშებული ნავიდან არ მამორებდა თავის ცრემლიან თვალებს და ნელ-ნელა გვშორდებოდა.

იმ დღის შემდეგ, დეიდა მარიას დავყავდი სამათხოვროდ. ახლა, უფრო ხშირად, ზღვის სანაპიროს ვირჩევდი და მთელი დღე, ნაღვლიანი თვალებით გავყურებდი უკიდევანო ზღვას. დღე დღეს მისდევდა, თვე თვეს, მაგრამ დედაჩემის შესახებ ვერაფერს ვგებულობდი. ნაცნობმა მეზღვაურებმა მითხრეს, რომ მათ საიმედო გემზე გადასვეს სტამბოლში და მას შემდეგ, მათაც არაფერი იცოდნენ.

ასეთ ყოფაში რამდენი ხანი გავატარე, არ მახსოვს. შემოდგომის ერთ ცრიატ დღეს, კვლავ სანაპიროზე ვიდექი ჩემი ეტლით. ხალხი იშვიათადლა გვხვდებოდა, მაგრამ მე გული სულ აქეთ მენწოდა. ვიჯექი ეტლში და იმედგადაწურული გავყურებდი მოლივლივე ზღვის ტალღებს, რომლებსაც, ხანდახან, თოლიები გაეთამაშებოდნენ ხოლმე.

ამ დროს ჩემი ყურადღება მიიპყრო ზღვიდან ნელ-ნელა ამოზრდილმა ამერიკულმა დროშამ. გემი სანაპიროს მოუახლოვდა და გარკვეული მანძილის დაშორებით გაჩერდა, რომელსაც მალე ნავი გამოეყო... რამდენად დიდი იყო ჩემი გაოცება, როცა ნავში გალიმებული დედაჩემი და ჩემი ძმა დავინახე. გახარებულმა გამართულად შევყვირე:

– დედაააა!!!...

P.S.

ჩემმა ძმამ ისე მოავგარა საქმე, ადგილობრივ ორგანოებთან და ჯანდაცვის განყოფილებასთან, რომ ჩემი ამერიკაში სამკურნალოდ წასვლა შესაძლებელი ყოფილიყო. ამერიკის საუკეთესო კლინიკაში ჩამიტარდა ოპერაცია. ოპერაციიდან, რამოდენიმე კვირის შემდეგ, ნელ-ნელა დავინყე ქვედა კიდურების ამოძრავება და სულ მოკლე ხანში ფეხზე დადგომაც შევძელი.

საქართველოში დავბრუნდით. ჩემმა ძმამ კარგად განწყობილი ორსართულიანი სახლი შეგვიძინა ზღვისპირეთში, სადაც დეიდა მარიაც გადმოვიყვანეთ. სულ მალე დავოჯახდი და ერთი წლის შემდეგ, ჩვენს ოჯახს პატარა არსებაც მოევიღინა, რომელსაც მამაჩემის სახელი დავარქე.

მანია
დიაკონიძე

წვიმს და ელვასავით ფაშიდიან,
სველი ნისლიანი ამინდები,
ჩქარა მომამწველო გულის სითბო,
თორემ ღრუბელივით ავჭირდები.

მანია დიაკონიძე

* * *

აზარფემას ავივსებ, სიყვარულით შეგხარი,
თითქოს შენი ტუჩიდან შევსვი ახლა ნექტარი,
თითქოს წყალს დავენაფე, უკვდავების წყაროდან,
თითქოს პური მოვიმევე საცხოვრებლად კალოდან,
სულში უკვე ჩამიდგეს კალათი ზამბახების,
ანათებენ, ბრწყინავენ, ამაყნი, ლამაზები,
არითმიის ქარები ჩემს სხეულში სახლობენ,
როცა შენ დაგინახავ, ღმერთებიც კი მწყალობენ.

მთვარეო!

სულში კლავესინით ვინყობ მე განწყობას,
ჩამესმის „დო, რე, მი“, მღერიან ნოტები,
შენ კი არ მიყურებ, მე გიცქერ რატომღაც,
როგორც დიადემა, მოსჩანხარ ტოტებში.
სუნთქვიდან სუნთქვამდე ვჩურჩულებ შენს
სახელს,

ფერი და სინაზე მაშფოთებს მე შენი,
ავად ხომ არა ხარ, ო, სულის სინათლევე,
ჩამქრალი თვალები არაფრით შეგშვენის!
მიყვარხარ და თავი არარად არ მიღირს,
როცა შენ არ მყავხარ, როცა არ მიღიმი,
ტოტებში გაჩხერილს მე სევდით გიყურებ,
მთვარეო, შენს ერთგულ მეგობრად მიგულე.

ნეტავ, ისევ პატარები გვერქვას!

შენი სუნთქვით ანათროლი სიო
ჩემთან მოდის და მიბინდავს მზერას,
ნეტავ, ახლა ორივე ერთად ვიყოთ,
ნეტავ, ისევ პატარები გვერქვას.
მანოდებდე ბურთს, მსუბუქს და ფერადს,
ქარს რომ ძლივას გამოსტაცე ხელით,

მერე ჩანთა შენ გეჭიროს მძიმე,
სკოლისაკენ მივდიოდეთ ფრენით.
ნეტავ, იმ დროს, ყვავილივით ლამაზს,
როგორ ჩქარა მოვიტოვეთ წლები,
მე ისევე უწინდელი ბაცი,
შენ ისევე ალისფერი ცეცხლი!

„ძალიან მიყვარხარ!“

მე გეტყვი ბანალურს – „ძალიან მიყვარხარ!“
და თან გამოყვება სიტყვათა კასკადი,
„უშენოდ ვინა ვარ“, „უშენოდ არლა ვარ“,
გრძნობით ვარ ავსილი დიდით და მარადით.
ქარსა ვთხოვ, დაგათროს ვარდების სურნელით,
გაგჟღინთოს ნექტარით, ვით წვიმის ღრუბელი
და იმ ჩვენს ბანალურ „ძალიან მიყვარხარ-ს“,
გეტყვიან უშენოდ დაღლილი ტუჩები.
შეგახო თვალებზე სათუთი თითები,
ცხადად თუ არა და, იქ, სადღაც, სიზმარში,
და გულის სიმებზე დაკრული მუსიკით
ნიავმა გაიმბოს, თუ როგორ მიყვარდი.

შეხედე, ვეჟო!

ნისლს შევერევი, ნაცრისფერს,
წინ დაგხვდე, კვამლში გაგხვიო,
ქარივით მოგეძალები,
შეხედე, ვეჟო, რა გიყო,
სული შეგეკრას, შენს სუნთქვას
ვგრძნობდე მხოლოდ მე, თვალებით,
ვერ მიპოვო და ვერ მნახო,
გულს ნაგეკიდოს ალები.

* * *

მე შენი თვალების ცქერა მნადია,
 ვიღებ ხელჩანთას, მოვდივარ
 შენთან
 და ვიძირებით ვნების მორევში,
 შენა ხარ ჩემი რომიც და მექაც.
 მერე ქალაქში გავისეირნებთ,
 შემოვუსხდებით მაგიდას ერთად,
 ჩაი და ყავა, როგორც
 ყოველთვის,
 შენა ხარ ჩემი რომიც და მექაც.
 ხელს შუბლზე იდებ და ჭმუნნი
 სახეს,
 იჩქარი მუდამ, იჩქარი დღესაც,
 ახლა თოვს, მალე გაიამინდებს,
 შენა ხარ ჩემი რომიც და მექაც.

მაია ლიაკონია

მოდი, ნუ გაგიკვირდება!

მე წვიმა მიყვარს,
 ახლაც წვიმს,
 ზომა ემატა წყალს,
 ხან გზებზე მიედინება,
 ხან შეერთდება ზღვას,
 მოდი, ნუ გაგიკვირდება, –
 ჩემს გულს კვლავ
 გვალვა კლავს.

წვიმს...

* * *

მე შენი სულის ნაწილში მძინავს
 და საბნად შენი მახურავს ფიქრი,
 ვგრძნობ, რომ როდესაც ამ საბანს ვიხდი,
 დგება მაშინვე სხვა ფიქრთა რიგი.

* * *

შენ ჩემი თოლი ხარ, თოლიგე,
 მუდამუამს მწყურთხარ, მინდებარ,
 ერთი რამ ვერ გაითავისე,
 უშენოდ ღამე და ბინდი ვარ.
 მზესავით დამწვი და მომხიბლე,
 შენთვის მომღერალი ჩიტი ვარ. ხარ!

წვიმს და ელვასავით დამიდიან,
 შენთვის ნაფერები სტრიქონები,
 მინდა ღრუბელივით დავინწურო,
 ქარის მონამღერი სონეტებით.
 სიზმრებს სიმარტოვის სუნი დაჰკრავთ,
 სხეულს – უსამართლო განაჩენის,
 მალე მისივეებიან სინანულის
 მკვლელი სისხლიანი ყაჩაღები.
 მინდა ძველებურად მოგეხვიო,
 თვალებს გადავხადო შავი ფარდა,
 ზღვაზე მეკობრეთა მეგზურივით,
 ნავებს მიაქანებს სევდის აფრა.
 ახლა ყველაფერი სულერთია,
 დრომ მეც მომისაჯა განაჩენი,
 შენკენ გამოყვები ნაფეხურებს,
 ქვეყნად ნუმც ყოფილა დანარჩენი.

ჩემო მახარია!

შემომხედე, შეგიყვარდე იქნებ!

გაზაფხული მოვიხვიე მხრებზე,
 აღარ ვუფრთხი წვიმასა და ქარებს,
 დედამინის სიყვარული მომაქვს,
 შემომხედე, იქნებ შეგიყვარდე.
 თავანყვეტილ რაშებს მოვაქანებ,
 გადავუსწრებ ცაში მფრინავ ღრუბლებს,
 მზის სხივებსაც გადმოგიშლი ჟღალებს,
 შემომხედე, იქნებ შეგიყვარდე.
 მოყლურტულე ჩიტუნებს ვანდობ
 ჩემს სიყვარულს და სევდიან ფიქრებს,
 შენთან ყოფნას დღენიადავ ვნატრობ,
 შემომხედე, შეგიყვარდე იქნებ.

დილა მემუქრება: – აღარ გავთენდები!
 ღამე მეუტება, ამბობს: – გვიანია!
 ცაზე გადაფინეს ღრუბლის მარმაშები,
 წვიმას შევუყვარდი, მანვიმს რა ხანია...
 დღეო, გათენდი და ღამეც, ჩამომშორდი!
 დილის სადიდებლად ვმღერი რა ხანია,
 ღრუბელს გადავრეკავ, ქარად გადავიქცევი,
 ცრემლებს ამოგიშრობ, ჩემო მახარია!!

უჩემოზით გაივსება ქუჩა!

მე წვიმაში სიარული მიყვარს,
 წყალს რომ გვასხამს ზეცა ნისლის თეფშით,
 აივსება წვიმით ყველა შუშა,
 – დროა, შვილო! – ზეციერი მეტყვის.

ავუყვები ცისარტყელას კიბეს,
იქნებ ვინმემ შემამშველოს მკლავიც,
უჩემობით გაივსება ქუჩა
და უჩემოდ დაიღვრება წყალი.

* * *

მინდა ასგზის გიგალობო, დედოფალო,
ცას სწვებოდეს შენთა შვილთა დანამლერი,
ერი შენი ისევ ცოცხლობს, ისევ ხარობს,
შენ ხარ ჩვენი სულისთქმა და გადამრჩენი.
შენს სხეულზე ურჯულოსაც უტირია,
ცრემლი მოსწყდა შაჰ-აბასის რჩეულ ვარდებს,
შირაზს ახლაც ცეცხლისფერი აისია,
სისასტიკეს სათნოება დაამარცხებს.
გაიღიმე, ჩემო ტკბილო დედოფალო,
შენს თვალეში ისევ ვხედავ სევდის ჩრდილებს,
საქართველოს თავს ღრუბელი დასდგომია,
ყვავ-ყორნები შესევია აკაცებს.
მაგრამ ვიცი, ქრისტეს რწმენა გადაგვარჩენს,
დაშანთული მკერდით ლოცავ ერის შვილებს,
გაიღიმე, ცის და მიწის დედოფალო,
საკმეველის სუნს გამოვატან ნატანჯ ფიქრებს.

* * *

იღიმები, ოჰ, რა ტკბილად იღიმები,
თვალთგან გცვივა იები და მზის სხივები,
ეს რა ტანჯვა მომივლინე მინიერი,
შემოგყურებ ზეციერს და ვერა გწვდები

* * *

მამა და თოვლი, მინდა ვნახო რალაც საერთო
და გლოვის ნიშნად ჩამოვკრავდი თითებს
კამერტონს,
თოვლივით სპეტაკს ატარებდა მამა პერანგებს,
თეთრი წვერებით მაგონებდა მოხუც მეზღაპრეს,
გრძნობანათევი, სიყვარულით სავსე ფიქრებით,
თოვლია სწორედ, ვერ გაზომავ ამას ნიხრებით.
მაგრამ რა არის, ნეტავ, კიდევ მათში საერთო?!
გაცივდა გული და ჩამოვკრავ თითებს კამერტონს.

მდნარი თოვლივით მიუჩინა მინამ ადგილი
და არ ყოფილა მოშორება მშობლის ადვილი,
ფერად სიზმრებში მეჩვენება ჩემი მეზღაპრე,
ერთი მუჭა ვარ, დევისხელა ვხდები დილაზე.
თბილია ყველა მოგონება, ტკბილი, მზიური,
მასთან შეხება უკვდავია, მარადიული,
„ნახვამდის, მამა“, – სიტყვებია თოვლივით ცივი...
ეს მანვალებს და „მაპატიეს“ წლებივით ვითვლი.

მე მაპატიე!

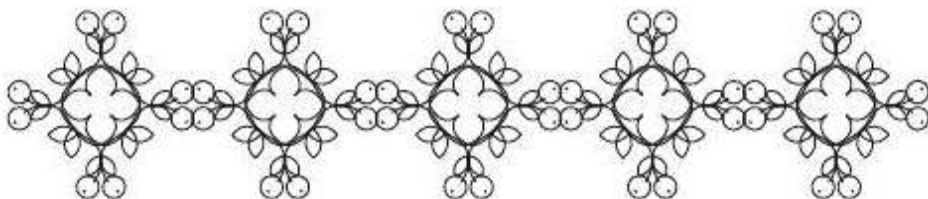
ტერენტი გრანელს

ნაღვლით სავსე ხარ, სევდიანი, მუდამ მდუმარე,
აგვიდებია მიწის სუნი, ზამთრის ფიქრები,
ჩიტვივით დამფრთხალ შენს გულისთქმას ველარ
უნამლე, –

„მინყივ მუხთალი“ წუთისოფლის ბრუნვას მიჰყევი.
მარტოობას და დიდ განსაცდელს შორს ნაუხვედი,
მაგრამ ქალაქმაც ცოფიანი შუქით დაგკოდა,
სულს გიხუთავდა მარტოობის მძიმე უღელი...
ცისფერ თვალეში ზეციერის სევდა დაგქონდა.
სასაფლაოზე მისულს, ვიცი, ამედევენები,
მიჭირისუფლებ, ჩემი ცრემლის თანაზიარი,
მჭმუნვარე რაინდს დონ კიხოტის გული გიძგერდა
და მწუხარება გიზიდავდა ათასწლიანი...
იმ ღამეს წვიმდა, შენი ლანდი ვნახე ჩრდილებში,
შემოსვლა გასურდა, მაგრამ კარი უცებ ჩავრაზე,
მე შემეშინდა, რომ ღვთიური შენი არსება
ვერ იგუებდა წუთისოფლის ბედით დარბაზებს.
მე მაპატიე, მე მაპატიე!

ეძინა ქალაქს

გზად შემოდგომის ამინდი იდგა, –
ქარი აფენდა ფოთლების საბანს,
აჟრიალებდა დანესტილ მიწას,
ნისლს უხდებოდა ცისფერი კაბა.
და სიმარტოვე არღვევდა ქუჩებს. –
წლებს მიათრევდა – ასსა და ათასს,
ციოდა. წვიმდა. იქნებ სტკიოდა,
მაგრამ ღრმა ძილით ეძინა ქალაქს.

მიხომოსულიშვილი

მ
ლ
ი
ს
ა
ლი
ს
ა
ლი
კ
უნ
ა

სალი-სალიკუნა – ვერ გავიგე, რატომ აკაკუნებენ! (კაკუნი მეორდენა). ამ ზინას ხომ აქვს ზარი? (გასასვლელისკენ მიდის სასაწილოდ. კაკუნი უფრო ხმაძლას ისმის) ვაი!.. საიდან აკაკუნებენ?.. (გარდერობისკენ გაიშვერს ხელს) აქედან!.. (ისევ ისმის კაკუნი უფრო ხმაძლას) ვაიმე, ჩემი გარდერობიდან მიკაკუნებენ! (იძალვება სავარძლის ყუან).

ანდუყაფარი – (გარდერობის კარს ოდნავ გამოხსნის და თავს გამოყოფს) უყარავად...

სალი-სალიკუნა – ვაიმე, ქურდი! (გაქრევას რდილოშს, მაგრამ კაბაში გახილართება და დაეყრება).

მიხომოსულიშვილი

ოფოფების თეატრი

(საბავშვო პიესა ერთ სიზმრად და ცხრა ზმანებად)

მოქმედებენ:

- 1. სალი-სალიკუნა – ცხრა წლის. თავისი ლეპტოპის წყალობით უკვე იცის, რას ნიშნავს „გა-off-ება“ და „გა-off-off-ება“.
- 2. ანდუყაფარ პროტაგონისტი – ხობობი.
- 3. მაესტრო ტიკსუსუნე – სიზმრებში მოხეტიალე ოფოფების თეატრის მეპატრონე, კორიფე და ფურორი. დითირამბები არ სჭირდება.
- 4. ოთხი „ბე“, ანუ „ბრავო-ბრავო, ბრავო-სიმო-ზის!“ – მაესტრო ტიკსუსუნეს ტიკი-ტომარა, ასისტენტი, სუფლიორი, გარდერობმაისტერი, გრიმიორი, რეკვიზიტორი, დარაჯი, მოლარე, გამნათებელი, სცენის მუშა, დითირამბისტი, პრეს-ატაშე.
- 5. ქალბატონი ოვაცია – პირველი მსახიობი ოფოფი.
- 6. ქალბატონი კაკაფონია – მეორე მსახიობი ოფოფი.
- 7. ქალბატონი ილუზია – მესამე მსახიობი ოფოფი.

მოქმედების დრო: ოცდამეერთე საუკუნის დასაწყისი.

მოქმედების ადგილი: სალი-სალიკუნას ოთახი.

აუცილებელი შენიშვნა, ანუ, რას ნიშნავს ინტერნეტული ტერმინი „გა-off-ება“ და „გა-off-off-ება“:

სიტყვა off ინგლისურ ენაში გადმოსცემს მოშორებას, ასევე ნიშნავს გარეშეს, გვერდითს, მიმდებარეს; ხოლო გაორმაგებული off-off ნიშნავს გვერდითის გვერდითს, მიმდებარის მიმდებარეს, გარეშეს გარეშეს.

სცენა წარმოადგენს:

ჩვეულებრივ საბავშვო ოთახს, ტახტით, ორი სავარძლით, მუსიკალური ცენტრით, სასტუმროში გამავალი კარით, კედლებზე ოპერის მომღერლების პლაკატებით, ქერზე დაკიდული ძველებური ჭაღით, საწერი მაგიდით, რომელზეც გახსნილი ლეპტოპი დგას. უკანა, ყრუ კედელთან დგას დიდი, სამკარიანი ტანსაცმლის კარადა (სალი-სალიკუნას გარდერობი), რომლის შუათანა, უფრო დიდ კარს წინიდან იმხელა სარკე აქვს, რომ შიგადაშიგნი თავიდან ფეხებამდე მოჩანს.

პირველი ზმანება – სალი-სალიკუნა თავის გარდეროში ცხოვრობს

(მაგიდაზე დგას გაშლილი ლეპტოპი, საიდანაც ისმის ვიოლეტას არია ჯუზეპე ვერდის „ტრავიატადან“. გარდერობიდან გამოდის სალი-სალიკუნა, დედამისის სასქორნინო კაბა ჩაუცვამს, დიდ ფეხსაცმელებში წაუყვია ფეხები. თავზე ჩამოუფხატია ამავე

კაბის შესაფერისი, ბუმბულებით განწყობილი შლაპა, ხელში მიკროფონივით უჭირავს ოვალური სავარცხელი და ცდილობს ხმა ააყოლოს ვიოლეტას არიას. არია მთავრდება, სალი-სალიკუნა წარბებს შეიკრავს და ლოყებს გამობერავს, თან ხმას იბოხებს).

სალი-სალიკუნა – ჰმ-ჰმ-ჰმ... იცით, ქალბატონო... ჰმ-ჰმ-ჰმ... (ქალის ხმით) გისმენთ, პატივცემულო, მთელი ყურადღებით და დიდი მოლოდინით... (ბოხი ხმით) იცით... ჰმ-ჰმ-ჰმ... თვენი ქალიშვილი ძალიან კარგი გოგონაა... ჰმ... მაგრამ... როგორ გითხრათ... ჩვენთან ვერა და... იქნებ საესტრადო სიმღერაზე მიგეყვანათ... (ქალის ხმით) ძალიან უნდა, რომ პრიმადონა გახდეს. სულ ამაზე ოცნებობს... ფორტუნინოს ყველა ოპერა აქვს მოსმენილი... უბრალოდ მოსმენილი კი არა, ხმის აყოლებით... (კაცის ხმით) მარტო ხმის აყოლება რომ შევლოდეს, ეჰ, ქალბატონო... (ქალის ხმით) დამოუკიდებლადაც მღერის ხოლმე... დღე და ღამე... სულ ფორტუნინოს ოპერებს... (კაცის ხმით) თქვენი ბავშვი ვერ გახდება სოპრანო, სამუნუხაროდ... და ეს ფორტუნინო... ჰმ-ჰმ-ჰმ... რომელი საუკუნის მოღვაწეა? (თავისი ხმით) ვაიმე, დე!.. როგორ მინდოდა!.. როგორ მინდოდა, ოპერაში მემღერა!.. (წაიცეკვებს სასაცილო მოძრაობებით. ქალის ხმით) შენ არ იღარდო, სალი-სალიკუნა! ამან ისიც კი არ იცოდა, ფორტუნინო ვინ არის... ჩვენ სხვას ვნახავთ, ვინმე ისეთს, ვისაც ეცოდინება, რომ ფორტუნინო არის ჯუზეპე ფორტუნინო ფრანჩესკო ვერდი და ის მიგიღებს! შენ შემოგვევლოს შენი დე, დე!.. (ცრემლს მოიწმენდს. მერე სარკეში გაეპრანჭება საკუთარ თავს და თავისი ხმით).

ვაიმე, როგორ მაოცებ,
თავი მგონია ფორუმზე –
დგახარ და თემას ა-off-ებ,
ვერ შევთანხმდებით ქვორუმზე...

(საკუთარ თავს უკეთებს კნიქსენს სარკეში) სალი, სალი-სალიკუნა, როდემდე უნდა იცხოვრო ამ გარდერობში? როდემდე უნდა ანერვიულო დედა?... არ ვიცი, მე სულ ამ ჩემს გარდერობში ვიქნები... (პაუზა) მოდი, გინდა გავაოფოთ? (გადაიკისკისებს). გავაოფოთ და გავაოფოფოთ!.. სულ ოფოფები ვაფრინოთ!.. (ისმის ფეისბუქის „მესინჯერში“ მოსული შეტყობინების აღმნიშვნელი მუსიკალური ნაწყვეტი). ვაი! ვილაცამ დამიმესიჯა!.. აბა, მარტო მე კი არა მყავს ოფოფები! (მიდის ლეპტოპთან, „მესინჯერს“ გახსნის) ვისგან

მისო მოსულიშვილი

არის, ვისგან და... (მაუსს ამოძრავებს, ტექსტს ჩამოსწევს) ბრაფო-ბრაფო-ბრაფისიმო, ბის! ანუ ოთხი „ბე“... (სიცილი აუტყდება). ძალიან მაგარია! მართალია, მე ეს ვილაც „ოთხი ბე“ მეგობრებში არ მყოლია, მაგრამ რა მნიშვნელობა აქვს? (კითხულობს შეტყობინებას) სიზმრებში მოხეტილ ოფოფების დასი და, რაც მთავარია, თეატრის პატრონი, კორიფე და ფურორი, მაესტრო ტიკს... ტიკსუსუნე... (გადაიკისკისებს) მაგარია! (აგრძელებს კითხვას) აცხადებენ კასტინგს მსახიობების ნიჭით დაჯილდოებული ბავშვებისთვის პროტაგონისტის ადგილის დასაკავებლად. (ჩაფიქრდება) „კასტინგი“ ვიცი, დედამ მასწავლა, მსახიობების შერჩევაა. აი, ეს პრო... რალაცა კი... (მხრებს აიჩეჩავს) მაგრამ ახლავე გავიგებ... (მაუსს დაუნკაპუნებს) მოვნიშნეთ ეს პრო... რალაცა სიტყვა და „კოპი-პეისტი“ გადავიტანეთ გუგლის ძიების სისტემაში და მივეცი „სირჩ“ – ძებნა!.. აი, ვიკიპედიას ლინკიც ამოაგდო!.. (ისევ დაუნკაპუნებს) ახლავნახოთ... (კითხულობს) „პრო-ტა-გო-ნის-ტი“... პროტაგონისტი – ძველი ბერძნული თეატრის მთავარი და უძნელესი როლების სამი შემსრულებლიდან საუკეთესო, პრემიერი. მასვე ევალეზა რეჟისორობა... (ტაშს შემოჰკრავს) პრემიერი ვიცი, პრიმადონასავით არის!.. იეს! იეს! იეს! ძალიან მაგარია! თან მსახიობიც ხარ და თან რეჟისორიც!.. თუ პრიმადონა ვერ გავხდები, პროტაგონისტი მაინც ვიქნები! რით არის თეატრი ოპერაზე ნაკლები? არაფრით!.. (ეკრანს უყურებს) მაგრამ აქ არც მისამართი წერია, სად უნდა მიმიყვანოს დედამ და არც ტელეფონის ნომერია... თან ეს „ოთხი ბე“ ჩამქრალია და რომ შემოვა, შევეკითხები... (წამოდგება და ისევ წაიცეკვებს სასაცილოდ).

სალი-სალიკუნას სიმღერა

სალი, სალი-სალიკუნა
კიდევ ერთხელ გაიბუტა –
ახლოსაც კი ვერ მივიდა
პრიმადონას ჰაბიტუსთან.

ვერ ივარგა სოპრანოდ და
კვლავ გარდერობს დაუბრუნდა.
უხარიათ: ბებოს, დედას,

მამიკოსაც, რა თქმა უნდა.

სალი, სალი-სალიკუნა
გარდერობთან გაისუსა:
თეატრიც რომ კარგი არის –
ეს უქარვებს დარდის სუსხსაც.

დედას კაბა ჩაიცვა და
თან სუნამოც დაიპკურა:
მსახიობი გახდება და
ფართო შლაპას დაიხურავს.

(ისმის კაკუნი).

მეორე ზმანება – დამალე ანდუყაფარი!

(კაკუნი მეორდება).

სალი-სალიკუნა – ვერ გავიგე, რატომ აკაკუნებენ! (კაკუნი მეორდება). ამ ბინას ხომ აქვს ზარი? (გასასვლელისკენ მიდის სასაცილოდ. კაკუნი უფრო ხმამაღლა ისმის) ვაი!.. საიდან აკაკუნებენ?.. (გარდერობისკენ გაიშვერს ხელს) აქედან!.. (ისევ ისმის კაკუნი უფრო ხმამაღლა) ვაიმე, ჩემი გარდერობიდან მიკაკუნებენ! (იმალება სავარძლის უკან).

ანდუყაფარი – (გარდერობის კარს ოდნავ გამოხსნის და თავს გამოყოფს) უკაცრავად...

სალი-სალიკუნა – ვაიმე, ქურდი! (გაქცევას ცდილობს, მაგრამ კაბაში გაიხლართება და დაეცემა).

ანდუყაფარი – ბოდიშს ვიხდი, თქვენ ხომ პროტაგონისტს ეძებდით?

სალი-სალიკუნა – (წამოდგომას ცდილობს და ვერ დგება) თქვენ ხართ?

ანდუყაფარი – (კარს უფრო გააღებს და ჯერ თავს გამოყოფს) მოგეხმარებით...

სალი-სალიკუნა – არ მომეკაროთ, თორემ ისე ვიკვივლებ, ყველა აქ მოვა!

ანდუყაფარი – ბოდიშს ვიხდი... (ისევ კარს მიიხურავს) შეიძლება, შემოვიდე და წამოდგომაში მოგეხმაროთ?

სალი-სალიკუნა – თქვენ ვინ ხართ?

ანდუყაფარი – ხომ გითხარით, პროტაგონისტი ვარ მეტეჟი. ჰო, პროტაგონისტი ვარ და სტუმრად მოვედი!

სალი-სალიკუნა – არ ვიცოდი, პროტაგონისტიები თუ გარდერობებიდან იარებოდნენ სტუმრად. (ისევ წამოდგომას ცდილობს, მაგრამ დაეცემა) ვაი!..

ანდუყაფარი – მეტის მოთმენა აღარ შეიძლება! (გამოდის გარდერობიდან, ხოხობივით ფერადი ბუმბულები აქვს).

სალი-სალიკუნა – (გაოცებული) თქვენ ხოხობი ბრძანდებით?

ანდუყაფარი – ჰო, ხოხობი ანდუყაფარი, სპეციალობით პროტაგონისტი ოფოფების თეატრში, უფრო სწორად, ყოფილი... (წამოაყენებს სალი-სალიკუნას) ძალიან ლამაზი

კაბა გაცვიათ, ცოტა დიდი რომ არ გქონდეთ...

სალი-სალიკუნა – ეს დედაჩემის საქონინო კაბაა და...

ანდუყაფარი – ძალიან გიხდებათ, ქალბატონო სალი.

სალი-სალიკუნა – თქვენ საიდან იცით ჩემი სახელი?

ანდუყაფარი – პროტაგონისტებმა, თუნდაც ყოფილებმა, ძალიან ბევრი რამე ვიცით...

სალი-სალიკუნა – დაბრძანდით, ანდუ... სტუმარი, თუნდაც გარდერობიდან მოვიდეს, მაინც ღვთისაა...

ანდუყაფარი – „ანდუ“ მომწონს!.. ხოლო სტუმარი მაშინ უფრო ღვთისაა, თუკი უსამართლოდ მოექცნენ, იმათ გამოექცა და ძლივს მოაღწია თქვენამდე, ძლივს...

თავშესაფარს გთხოვთ, დედოფალი!

სალი-სალიკუნა – ჯერ ერთი, მე დედოფალი არა ვარ, სალი მქვია, სალი-სალიკუნა და ჩვეულებრივი ვარ... თუმცა უკვე იცით ჩემი სახელი...

ანდუყაფარი – და მეორეც?

სალი-სალიკუნა – და მეორეც, ვაითუ... ბოდიში, მაგრამ ქურდი რომ იყოთ?

ანდუყაფარი – ქურდი, ჩემო კარგო, შეიძლება იყოს გუგული! ან მაესტრო ტიკუსუსუნე!.. აბა, ვის გაუგონია, რომ რომელიმე ხოხობს ექურდოს?

სალი-სალიკუნა – არც მე გამიგონია, მაგრამ აქ სტუმრები კარიდან შემოდიან და არა გარდერობიდან!

ანდუყაფარი – როგორ გეკადრებათ, ძვირფასო სალი, როგორ?.. განა არ იცით, რომ მაესტრო ტიკუსუსუნეს განკარგულებით, ოფოფების თეატრის დიდი გარდერობი მსოფლიოს ყველა გარდერობის ქსელშია ჩართული? და რამდენადაც ვიცი, ყოველთვიურ გადასახადსაც პატიოსნად იხდის „ოთხი ბე“, თორემ აქამდე გამორთავდნენ.

სალი-სალიკუნა – ეგენი მართლა არსებობენ?

მხატვარი სოფიო ქელიძე

ანდუყაფარი – ძალიან მართლა! მანქანის ტიკსუსუნე ცნობილი თეატრის პატრონია!.. ეჰ, სალი-სალიკუნა, ნეტავი თქვენ, რომ არ იცნობთ!

სალი-სალიკუნა – მაინც საიდან გაიგეთ ჩემი სახელი?

ანდუყაფარი – ყველაფერი მესმის... ნელან თქვენი ლექსიც მოვისმინე და გამოგიტყდებით, მშვენიერი დეკლამაცია იყო. და სარკის წინ გათამაშებული როლებიც მშვენიერი... უკვე დედათქვენსაც ვიცნობ და იმ თქვენს უგუნურ დამწუნებელსაც...

სალი-სალიკუნა – უგუნურს?

ანდუყაფარი – ჰო, უგუნურს! და ამას მე გეუბნებით, ოფოფების თეატრის ყოფილი პროტაგონისტი! გამარჯობა! (ხელს გაუნვდის) ანდუყაფარი!

სალი-სალიკუნა – (ხელს ჩამოართმევს და კნიქსენს აკეთებს) სასიამოვნოა...

ანდუყაფარი – მშვენიერი რევერანსია! ვინ გასწავლათ?

სალი-სალიკუნა – დედამ მითხრა, რომ ეს კნიქსენია!

ანდუყაფარი – (გაცივებს) ახლა თქვენ ფიქრობთ, რომ ერთ-ერთი ჩვენგანი თემას ა-off-ებს! ა-off-ებს და ა-off-off-ებს!.. გამოვიცანი?

სალი-სალიკუნა – მე – არა, ყოველ შემთხვევაში!.. გინდათ, „რევერანსიც“ გუგლში მოვძებნოთ?

ანდუყაფარი – არა, ისედაც ვიცი! კნიქსენი არის გერმანულად! ფრანგულად არის რევერანსი! ეს არის ქალის მიერ თავის დაკვრა მარჯვენა მუხლის ოდნავი ჩაკეცვით!..

სალი-სალიკუნა – დავი-მასხოვრებ!

ანდუყაფარი – მანქანის ტიკსუსუნე კი ასე გეტყვოდათ! (ცხვირში ნიღნიღებს) დიქცია – კარგი! მიმიკა – ცუდი! შესტი – ბუნდოვანი! ულამაზო გრიმასა – არ გინდა! თუ იმუშავებთ – გელით სრული ფურორი! თუ იზარმაცებთ – სრული ფიასკო! დითირამბები – არ მჭირდება!

სალი-სალიკუნა – ვაიმე, ანდუყაფარ! ვაიმე და კიდევ ვაიმე!

ანდუყაფარი – რატომ ვიშვიშებთ?

სალი-სალიკუნა – მე ერთი პატარა გოგო ვარ და ამდენი უცხო სიტყვიდან მარტო „დიქცია“ ვიცი! სიტყვების სწორად წარმოთქმა! ესეც დედიკომ მასწავლა!

ანდუყაფარი – თქვენ პატარა კი არა, დიდი ქალბატონი ხართ! სტუმართმოყვარე! დევილის შემფარებელი! თანაგრძნობის ნიჭით! და ახლავე აგისხნით ყველაფერს... (სახის გამომეტყველებას იღებს) აი, ეს არის „მიმიკა“ – სახის კუნთების მოძრაობით შინაგანი განცდისა და გრძნობების გამოხატვა.

სალი-სალიკუნა – (ისიც მიბაძავს) ეს მეც შემიძლია!

ანდუყაფარი – შესტი! (ხელებს ამოძრავებს) ხელების მოძრაობით აზრის ან განცდის გამოხატვა. მეტყველების დამატებით საშუალება. ხოლო გამოთქმა „ულამაზი შესტი“ – მოსაწონი ქმედება არის. თქვენ ლამაზი შესტი გააკეთეთ, მე რომ შემომიშვით.

სალი-სალიკუნა – უკვე გავიგე... და გრიმასა?

ანდუყაფარი – გრიმასა არის სახის განგებ ანდა უნებური მანქვა. აღფრთო-

ვანების ან უსიამოვნების გამოსახატავად... ან ვისიმე გამოსაჯავრებლად... მაგალითად, „ოთხ ბეს“ აი, ასე დაუბტის სახის მარჯვენა მხარე (აჩვენებს).

სალი-სალიკუნა – (გაიცინებს) მაგარია!.. და ფურორი და ფიასკო?

ანდუყაფარი – ფურორი არის საჯარო წარმატება სპექტაკლის ჩვენებისას, ასევე აღფრთოვანება!.. ფიასკო კი – პირიქით, – მარცხი, კრახი.

სალი-სალიკუნა – ესე იგი, მე ფიასკო მომივიდა საოპერო სკოლაში?

ანდუყაფარი – სკოლასაც გააჩნია, ჩემო კარგო!.. იქ თუ უნიჭოები სხედან, ნიჭიერს გზას გადაუღობავენ... აი, მე კი კარგ მომავალს და სრულ ფურორს გინინასწარმეტყველებ!

სალი-სალიკუნა – და სულ არ აოფებთ?

ანდუყაფარი – სულ არა, ერთი წამითაც კი!

სალი-სალიკუნა – მართლა?

ანდუყაფარი – კი, ძალიან!..

სალი-სალიკუნა – (სიხარულით) და მათ-სტრო ტიკუსუსუნე რომ ამბობს, დითირამბები არ მჭირდებაო...

ანდუყაფარი – დითირამბი რა არის?

სალი-სალიკუნა – ჰო.

ანდუყაფარი – დითირამბი სახოტბო ლექსს ან გადაჭარბებულ ქებას ნიშნავს...

სალი-სალიკუნა – და მართლა არ სჭირდება დითი... დითირამბები?

ანდუყაფარი – პირიქით ამბობს! თუ სახოტბო ლექსს ვერ დაუნერ ან ვერ შეაქებ, ვაი, შენი ბრალი! ადრე კარგ სპექტაკლებს დგამდა, სანამ გამოსაქცევად არ გამიხდა საქმე...

სალი-სალიკუნა – და რატომ გამოიქციე?

ანდუყაფარი – მოკლედ, ერთი ტიკუსუსუნე ოფოფია, რაც არ უნდა ბევრი ასვა, მაინც იძახის, დამალევიანეთო...

სალი-სალიკუნა – აა, გამოვიცანი –

თქვენ იმდენს ვერ სვამდით, რამდენსაც ის!..

ანდუყაფარი – ეგ რა შუაშია?.. თეატრს ფრთები უნდა ჰქონდეს, ფრთები და არა ჩლიქები!..

(ისმის კაკუნი).

სალი-სალიკუნა – ვილაც მოვიდა!.. და ისიც გარდერობიდან!

ანდუყაფარი – და ნუ მიყურებ ასე გაკვირვებული! როცა საქმე თეატრის გადარჩენას ეხება, უნდა გაა-off-ო და გაა-off-off-ო კიდევ!

(კაკუნი მეორდება, უფრო ხმამაღლა).

სალი-სალიკუნა – რამდენიმე აკაკუნებს!

ანდუყაფარი – მოვიდნენ! მოვიდნენ და მეც აქ დავხვდები ჩემი პათიოსანი თეატრის იდეით! არ მეშინია მე მაგათი! არა!

(გარდერობის კარზე უფრო მეტი ვინმე აკაკუნებს).

სალი-სალიკუნა – ესე იგი, ოფოფებს უპათიოსნო თეატრი აქვთ?

ანდუყაფარი – (მიმართავს გარდერობს)

ანდუყაფარი – ოფოფების თეატრს

თქვენ, ყველანი ხართ ნატვრის ქურდები, მე თქვენ არასდროს დაგიბრუნდებით!..

ბავშვების ნატვრებს დამიზნულები, ბოლმის ისრებით დაისრულები, მტრობით, ინტრიგით გაფიცულები – თქვენ ბოროტ ამბებს ჰყვებით

სრულებით.

თქვენი მონობით დახვალთ კრულები, აფსუს, ნიჭები – დაკარგულები!

მე კი ვსარგებლობ წასვლის უფლებით! მე თქვენ არასდროს დაგიბრუნდებით!

მესამე ზმანება – შამოდის ოფოფების თეატრის დასი

(გარდერობიდან ერთბაშად ბევრი აკაკუნებენ).

ანდუყაფარი – მოდით, მოდით და მეც აქ დავიხვდებით!

სალი-სალიკუნა – მობრძანდით! კარი ღიაა!

ოთხი ბე – სიზმრებში მოხეტ... (გარ-

დერობის კარიდან თავგამოყოფილ ოთხ ბეს ხელს სტაცებენ და უკან შეაგდებენ).

ქალბატონი ოვაცია – ტაში! ტაში! ჩქარა ტაში! (ახლა იმას გადააგდებენ უკან).

(ამჯერად გარდერობის კარში ერთად უნდათ გამოსვლა ქალბატონ კაკაფონიას და ქალბატონ ილუზიას, მაგრამ ვერ გამოტეუ-

ლან. გამოჩნდება ოთხი ბეს და ქალბატონი ოვაცია თავებიც. ზედახორა იმართება გარდერობის კართან.

ოთხი ბე – დამაცადეთ! გამოსვლა დამაცადეთ!

ქალბატონი ოვაცია – მე ვერ დამასწრებთ!

ქალბატონი კაკაფონია – პირველი მე ვიყავი!

ქალბატონი ილუზია – გეჩვენება! შენ კი არა, მე!

ქალბატონი ოვაცია – ეგ კიდევ გასარკვევია!

ქალბატონი კაკაფონია – იქით გაიწიე, შე საძაგელო!

ქალბატონი ილუზია – საძაგელი თქვენსკენ მოიკითხე!

ქალბატონი ოვაცია – შენ ის არა ხარ, ჩემი ქოლგა რომ მოიპარე და მერე ვითომ დაგრჩა?

ქალბატონი კაკაფონია – ის ქოლგა რეკვიზიტში არ შედიოდა! და შენ რომ ზუსტად ჩემნაირი საღამოს კაბა ჩაიცვი?

ქალბატონი ილუზია – შენნაირი კი არა, ჩემნაირი!

ოთხი ბე – სიზ... სიზმრებში მოხეტ... იალე ოფ... ოფოფ... (პირზე ხელს ააფარებენ და ისევ უკან შეაგდებენ).

ანდუყაფარი – ამ სანყალ ოფოფებს რაღას ერჩოდნენ?! ვითომ ამათ უნდა დამაბრუნონ უკან?

ქალბატონი კაკაფონია – აქ ვილაცამ გვახსენა!

ქალბატონი ილუზია – მოგეჩვენა!

ქალბატონი ოვაცია – ანდუყაფარის ხმა იყო თითქოს!

ოთხი ბე – (როგორც იქნება, გამოვა კარადიდან) მაგრამ მე აქ მხოლოდ სალი-სალიკუნას ვხედავ!

ქალბატონი ილუზია – (ისიც გამოდის) გამარჯობა, გენაცვალე! (ხელს ჩამოართმევს სალი-სალიკუნას). შეგიძლია, ქალბატონი ილუზია დამიძახო.

სალი-სალიკუნა – სასიამოვნოა.

ქალბატონი კაკაფონია – (ქალბატონი ილუზიას) ამჯერად მართალი ხარ... (ისიც ხელს ჩამოართმევს სალი-სალიკუნას) უბრალოდ დამიძახე, ქალბატონი კაკაფონია! და, რასაკვირველია, სალუტ, ჩიტუნია! (საიდუმლოდ) მერე ცალკე დამელაპარაკე და ჩემი მკერავის მობილურს მოგცემ, შენი – არ ვარგა, ძალიან დიდი კაბა შეუკერია შენთვის...

ქალბატონი ოვაცია – ოი-ოი-ოი! ჩემი

აპლოდისმენტები და ამოუწურავი ოვაცია ამ მშვენიერ ქალბატონს! (არც უყურებს სალი-სალიკუნას). ანდუყაფარ, ძვირფასო!.. მე შენ მოგიხმობ!

ანდუყაფარი – გისმენთ, ქალბატონო ოვაცია!

ქალბატონი ოვაცია – (უიმედოდ) ნუთუ ისე დაიკარგა, რომ ველარასოდეს ვნახავ?..

ოთხი ბე – ძვირფასო სალი-სალიკუნა, მოგესალმებათ სიზმრებში მოხეტიალე თეატრის დასი!

სალი-სალიკუნა – გამარჯობა!

ანდუყაფარი – მე თუ ესენი მართლა ვერ მხედავენ და, – სულ გამოშტერებულან!

სალი-სალიკუნა – რაზე შენუხებულხართ?

ქალბატონი ოვაცია – პროტაგონისტი გაგვექცა, ანდუყაფარი...

ოთხი ბე – (ქალბატონ ოვაციას) რა შუა-შია ანდუყაფარი?! (სალი-სალიკუნას უღიმის) ჩვენ ჯერ განცხადება გაახლეთ მესინჯერით და ახლა კასტინგზე გეახელით!

სალი-სალიკუნა – კი, წავიკითხე, მაგრამ ვიფიქრე, ვილაცა ა-off-off-ებს მეთქი.

ოთხი ბე – მერედა, თქვენ კი არ გინდათ გაოფოფება?.. აბა, ამ დიდებულ ქალბატონებს შეხედეთ, როგორ დანარნარებენ! (ოფოფები გარშემო უფრენენ სალი-სალიკუნას).

ქალბატონი ოვაცია – ოვაცია ჩემ სავარცხელს, ამოუწურავი ოვაცია!

ქალბატონი კაკაფონია – ხმები მინდა, ბევრი ხმები!

ქალბატონი ილუზია – აი, მე კი ჩემ ილუზიებთან ერთად ვცეკვავ!.. (ეცეკვება ანდუყაფარს).

ანდუყაფარი – მე ილუზია არა ვარ, არა!

ოთხი ბე – (ტაშს შემოჰკრავს) ყურადღება, ვინყებთ! (მოცეკვავე ქალბატონები შეჩერდებიან). სარეჟისორო მაგიდა – სცენაზე! (თავად გავარდება და გარდერობიდან გამოაქვს მაგიდა, ქალბატონ ოფოფებს გამოაქვთ: სკამი, საფერფლე, სიგარეტი, სანთებელა, მინერალური წყლის ბოთლი და ჭიქა. წმენდენ, ასუფთავებენ ყველაფერს და მაგიდაზე აწყობენ).

ქალბატონი ოვაცია – კინალამ გამოგვრჩა!.. ქალბატონო სალი-სალიკუნა, წარმოგიდგინებ დიდი მანეტრო ტიკსუსუნეს ასისტენტ-თანაშემწეს... (სალი-სალიკუნას თავს დაუკრავს ოთხი ბე).

ქალბატონი კაკაფონია – ჩვენი თეატრის პრეს-ატაშეს...

ქალბატონი ილუზია – გარდერობმამის-ტერს, სუფლიორს, გრიმიორს...

ქალბატონი ოვაცია – რეკვიზიტორს, მკერავს, მოლარე-ბულაღტერს...

ქალბატონი კაკაფონია – გამნათებელს, დარაჯს, კაპელდინერს...

ანდუყაფარი – თანამდებობა აღარ დარჩა, ამას რომ არ ეკავოს!

ქალბატონი ილუზია – და რაც მთავარია, დითირამბების დიდოსტატს...

ქალბატონი კაკაფონია – და შეთავსებით ქორეოგრაფიც გახლავთ!

ქალბატონი ოვაცია – ბრავო-ბრავო-ბრავისიმო-ბის!

ოთხი ბე – (თავის კანტურს მორჩება) ანუ, მოკლედ, ოთხი ბე! (ხელზე მონინებით ეამბორება სალი-სალიკუნას) და რაც უაღ-

რესად გადამწყვეტია! (გარდერობში შედის, იქიდან გამოდის გაბერილი ტიკით და ასევე გაბერილი ტომარით) მაესტრო ტიკსუსუნეს ტიკი-ტომარა!

სალი-სალიკუნა – სასიამოვნოა თქვენი გაცნობა! (კნიქსენს აკეთებს).

ოთხი ბე – კნიქსენი!

ქალბატონი ოვაცია – ვინ ასწავლა?

ქალბატონი კაკაფონია – ექსცენტრიკული რევერანსია თუ მეშლება?

ქალბატონი ილუზია – გეჩვენებათ...

ოთხი ბე – (თეატრალურ ზარს აანკარუნებს) ყურადღება! ყურადღება! დიდი მაესტრო ტიკსუსუნე გვიახლოვდება!

ოფოფები და ოთხი ბე ერთად – (ტაშს უკრავენ და სკანდირებენ) ტიკ-სუ-სუ-ნე! ტიკ-სუ-სუ-ნე! ტიკ-სუ-სუ-ნე! ვაშა! ვაშა! ვაშა!

მეოთხე ზმანება – მაესტრო ტიკსუსუნე აწყობს

კასტინგს პირიქით

(ოთხი ბე გარდერობის კარს ფართოდ აღებს. ოფოფები ქოლგებს გადააჯვარედინებენ და საპატიო რიგს გააკეთებენ.

გარდერობიდან ჯერ მუნშტუკის წვერი გამოჩნდება, რომელსაც მოკიდებული სიგარეტი უკეთია. ამ მუნშტუკს მერე ღიპი მოჰყვება. ბოლოს თავად ტიკსუსუნეც გამოდის. ოთხი ბე რევერანსს უკეთებს და ყვავილების მაგივრად ქალაქის ფურცლებს უყრის გზაზე.

მაესტრო ტიკსუსუნე დინჯად გაივლის ოფოფების საპატიო რიგში, მიდის სალი-სალიკუნასთან, შემოუვლის გარშემო და ხელს გაუნვდის).

ტიკსუსუნე – მაესტრო ტიკსუსუნე!

სალი-სალიკუნა – (კნიქსენი) სალი-სალიკუნა!

ოთხი ბე – ჩვენ უკვე გიცნობთ!

ტიკსუსუნე – ჩემი ტიკი-ტომარა!

ოთხი ბე – ახლავე! (შეირბენს გარდერობში და იქიდან ზურგზე მოკიდებული ტიკით და გაბერილი ტომარით გამოდის).

ანდუყაფარი – ქურდების ტომარა! ქურდების ტომარა!

ტიკსუსუნე – (მიუჯდება სარეჟისორო მაგიდას) მე ვერ ვხედავ... მაგრამ... აქ ვილაც... თითქოს რაღაცას ამბობს...

ოთხი ბე – არა, მაესტრო, მე არაფერი გამიგონია. (ოფოფებს) თქვენ?

ოფოფები – არც ჩვენ! არც ჩვენ!

ოთხი ბე – (სალი-სალიკუნას, ჩურჩულით) არც შენ! (სალი-სალიკუნა უკმაყოფილოდ აჩეჩავს მხრებს).

ტიკსუსუნე – ბოლოს და ბოლოს! ვინც არ უნდა იყოს, ეგ ვისი ტიკი-ტომარაა, რომ თავს წამოვისვა და ჩემი საიდუმლო გავანდო?

ოთხი ბე – არც არავისი!

ტიკსუსუნე – ყველაფერი შეამონმეთ?

ოთხი ბე – ყველგან!

ქალბატონი ილუზია – მაგრამ აქ დასამალიც არსად არის.

ქალბატონი კაკაფონია – აიხედეთ ზემოთ! ჭაღზეც კი არ ზის!

ქალბატონი ოვაცია – მაშ, ვინ ამბობდა, აქ შემოფრინდაო?

ქალბატონი კაკაფონია – ვინ ამბობდა და... ვთქვა?

ქალბატონი ოვაცია – ბრძანე!

ქალბატონი კაკაფონია – ვინ და, ქალბატონი ილუზია!

ქალბატონი ილუზია – რა თქვენი საქმეა?! მე ასე დავინახე!

ანდუყაფარი – მე აქ ვარ! აქ! (ხტის და ხელებს იქნევს).

ტიკსუსუნე – კარგი რა! კარგი რა!.. თავი ამატკიეთ უკვე!.. დიაგნოზი: შაკიკი! აბა, ქალბატონმა ილუზიამ რა უნდა დაინახოს?

ქალბატონი ილუზია – ეგ მე ვიცი, რასაც დავინახავ!..

ქალბატონი ოვაცია – ჰა-ჰა! დაინახავს!

ქალბატონი კაკაფონია – უჰ-უჰ-უჰ! ეგრე რომ დაინახავს!

ტიკუსუსუნე – დიაგნოზი: შაკიკი!..

ოთხი ბე – სიჩუმე!

ტიკუსუსუნე – კარგი... დავინწყით კასტინგი პირიქით, რაკი ჩვენ გესტუმრეთ...

ოთხი ბე – მზად ხართ, გოგონა?

სალი-სალიკუნა – დიახ!

ტიკუსუსუნე – მამ, ასე!.. თქვენი წელანდელი თამაშით თუ ვიმსჯელებთ სარკის წინ, ასე უნდა ითქვას!..

ოთხი ბე – ყურადღებით! აბა, როგორ უნდა ითქვას, მაესტრო?

ტიკუსუსუნე – (ცხვირში ნიღნიღებს) დიქცია – კარგი! მიმიკა – ცუდი! ჟესტი – ბუნდოვანი! ულამაზო გრიმასა – არ გინდა! თუ იმუშავებთ – გელით სრული ფურორი! თუ იზარმაცებთ – სრული ფიასკო! დითირამბები – არ მჭირდება!

ოთხი ბე – ბრავო, ბრავო, ბრავისიმო, ბის! (ტაშს უკრავს, აჰყვებიან ოფოფი ქალბატონებიც).

ტიკუსუსუნე – დიაგნოზი: შაკიკი! შაკიკი მეთქი! (ყველა გაჩუმდება) აუხსენით!..

ოთხი ბე – რა ავუსხნათ, მაესტრო?

ტიკუსუსუნე – დიქცია, მიმიკა, ჟესტი და ასე შემდეგ.

სალი-სალიკუნა – ეგ ყველაფერი მე უკვე ვიცი, მაესტრო! დედამ მასწავლა და ანდუ...
ტიკუსუსუნე – რაო, რაო?
ოთხი ბე – კიდევ ვინაო?
ოფოფი ქალბატონები – ვინ ანდუ?..
სალი-სალიკუნა – მე ვთქვი, ან თუ...
ტიკუსუსუნე – ან თუ?
სალი-სალიკუნა – ან თუ ინტერნეტში ვნახე მეთქი ეგ სიტყვები.
ოთხი ბე – ინტერნეტშიო!
ტიკუსუსუნე – საინტერესოა!
ოფოფი ქალბატონები – ძალიან!
ტიკუსუსუნე – (ოთხ ბეს) თქვენ კი, ცუდად მუშაობთ, ძმობილო!

ოთხი ბე – (ზურგზე მოგდებულ გაბერილ ტომარას ჩამოიღებს) ბოდიში! გამომრჩა სიჩქარეში! (ტომრიდან დიქტოფონს ამოიღებს) აქ ჩაინერება ლაპარაკი! (ტომრიდან მეორე აპარატს ამოიღებს) შეუერთდება ამას, მერე გაიშიფრება და აქედან პირდაპირ კომპიუტერში შედის ტექსტი. ჩვენი ელექტრონული ტექსტების ბაზაში!

ანდუყაფარი – შეეკითხეთ, რა ტექსტებია თქო?

სალი-სალიკუნა – რა ტექსტებია?

ოთხი ბე – საიდუმლო!.. მერე ეს ტექსტები გადახარისხდება კომპიუტერში, გადინომრება და შეიტანება მონაცემთა ერთიან ბაზაში. თან ამოიპრინტება ფურცლებზე და ამ თეატრალურ ტომარაში მოიყრის თავს.

ტიკუსუსუნე – არ უნდა მაგდენი ისტორია და გეოგრაფია!

ანდუყაფარი – შეეკითხეთ, სალი-სალიკუნა, რად უნდათ ეგ დანომრილი ნატვრები?

ტიკუსუსუნე – (მაგიდას დაჰკრავს ხელს. ოფოფები და ოთხი ბე შეხტებიან) აქ ვილაცამ თითქოს რაღაცა სისულელე წამოროშა!

ოფოფები – ჩვენ არა, მაესტრო!

ოთხი ბე – არც მე!

ტიკუსუსუნე – კარგი... ჩვენ ახლა ერთგვარად ფორს-მაჟორულ სიტუაციაში ვართ!

ანდუყაფარი – (აუხსნის სალი-სალიკუნას) ფორს-მაჟორი არის გადაულახავი დაბრკოლება!

სალი-სალიკუნა – გადაულახავი დაბრკოლება? რთული ვითარებაა, მაესტრო!

ტიკუსუსუნე – ჰო, პროტაგონისტი წავიდა თეატრიდან და ამიტომ მოგაკითხეთ კასტინგზე!

სალი-სალიკუნა – დიდი მადლობა!

ტიკუსუსუნე – აბა, ფონემა „ლასის“ ტესტირება გავიაროთ!

ოთხი ბე – ბრავო-ბრავო-ბრავისიმო-ბის!

ტიკუსუსუნე – (სალი-სალიკუნას) აბა, გაიმეორეთ: „ლალის ლალის ლალებიო“!

სალი-სალიკუნა – ლალის ლალის ლალებიო!

ოთხი ბე – როგორია?

ქალბატონი ოვაცია – არა უშავს...

ქალბატონი კაკაფონია – ვითომ?

ქალბატონი ილუზია – ისე რა...

ტიკუსუსუნე – ფონემა „ლასის“ ფონაცია კარგია.

ოთხი ბე – ფონემა „ლასის“ ტესტირების შედეგი დადებითია. (სალი-სალიკუნას) გაიღიმეთ და სამადლობელი კნიქსენი!

სალი-სალიკუნა – (იღიმის, აკეთებს კნიქსენს) გმადლობთ.

ტიკუსუსუნე – მიმიკას მივხედოთ... გრიმასაც როგორია?

ოთხი ბე – და ექსცენტრიკული მოძრაობა, მაესტო, ამისი ექსცენტრიკული სიარული არ გამოგვრჩეს.

ტიკუსუსუნე – არ გამომრჩება... და გაფრთხილებთ, ჩვენი თეატრის დევიზია – ან სრული ფურორი, ან სრული ფიასკო! საშუალო არ არსებობს!

ოთხი ბე – მშვენიერი პროტაგონისტი ვი-პოვეთ!

ოფოფები – თუ ამანაც კუდი ყავარზე არ გადო ანდუყაფარივით!

ოთხი ბე – ჰო...

ტიკუსუსუნე – რამ შექმნა ჩვენი ფორს-მა-ჟორი?

ოთხი ბე – ეს საშინელი კრიზისი?

ოფოფები – რამ?

ტიკუსუსუნე – რამ და, ყავარზე გადებულ-მა კუდმა! აი, რამ!

ოთხი ბე – ოჰ, ანდუყაფარ, ანდუყაფარ!

ოფოფები – არ უნდა მიგველო ხოხობი, არა! მეტად გრძელი კუდები აქვთ!

ტიკუსუსუნე – მოისმინეთ ლექსი ყავარზე გადებულ კუდზე!

ოთხი ბე – ყველანი ვისმენთ!

ტიკუსუსუნე –

ყავარზე გადებული კუდი,

იმითაც არის ცუდი,

რომ იმის პატრონს უჭირს –

მედიდურია თუკი!..

ოფოფები – ბრავო!

ტიკუსუსუნე – დითირამები არ მინდა!

ოთხი ბე –

თუკი დაიწყო ბუნტი,

დღე დაუდგება ქუფრი.

ტიკუსუსუნე –

გირჩევ, დალიო ლუდი,

არ მოიხადო ქუდი!

ოთხი ბე – ლუდი რა შუაშია?

ტიკუსუსუნე – აბა, ბუნტი რაღა შუაშია?

ოთხი ბე – რატომ, მაესტრო, რატომ, თორემ კი...

ტიკუსუსუნე – იმიტომ, რომ...

ქალბატონი ოვაცია – ოვაციას ვერ გამოინვევს!

ქალბატონი კაკაფონია – კაკაფონიურია!

ქალბატონი ილუზია – ილუზორული!

ტიკუსუსუნე – იმიტომ, ჩემო კარგო ბრავო-ბრავო-ბრავისიმო-ბის, რომ როცა ჰმ... ჰმ... „გამძაფრებაზე“ მიდიხარ... სწორად ვამბობ?

ოთხი ბე – კი, გამძაფრებაზე... და ძალიან სასტიკად...

ტიკუსუსუნე – ჰო, როცა გამძაფრებაზე მიდიხარ, მაშინ ჯერ შენ თვითონ უნდა ჩამოილო კუდი ყავარიდან. აბა, სალი-სალიკუნა, რას იტყვი ამაზე?

სალი-სალიკუნა – კუდი ყავარზე – ნათქ-

ვამი არის ამპარტავანზე!

ოთხი ბე – ესეც ლექსი გამოვიდა! ჩავინ-ერო ესეც, მაესტრო?

ტიკუსუსუნე – მასე კი არა, აი, მისმინე:

მაესტრო ტიკუსუსუნე – სალი-სალიკუნას

ტიკუსუსუნემ სალიკუნა

გააფრთხილოს მაინც უნდა:

ნუ გახდები ხოხობის კუდა,

დარჩი ასე – იის სულთქმა.

თუ იქნები გრძელა კუდა,

ეგებ ყავარს გადო სულაც.

გადმოგვხედო, როგორც გუდამ, –

ცარიელმა, სულ და მუდამ!”

ოთხი ბე – ბრავო-ბრავო-ბრავისიმო-ბის!

ქალბატონი ოვაცია – ოვაციები!

ქალბატონი კაკაფონია – კაკაფონია!

ქალბატონი ილუზია – სულ ილუზიები, სულ!

ტიკუსუსუნე – და, აბა, რატომ ვთქვი „იის სულთქმა“?

ოთხი ბე – რატომ?

ტიკუსუსუნე – (სალი-სალიკუნას ყნოსავს) ეს სუნამო... ეს არის...

ოთხი ბე – (ისიც სალი-სალიკუნას ყნოსავს) ეს არის...

სალი-სალიკუნა – ეს...

ტიკუსუსუნე – არ თქვა! ახლავე გამოვიცნობ! ეს არის „დოლჩე გაბანას“ „ზი ვან“! მართალი ვარ?

სალი-სალიკუნა – კი, დედიკოს აჩუქა ჩემმა მამიკომ დაბადების დღეზე.

ტიკუსუსუნე – აი, ხომ ხედავთ?! რეალობიდან უნდა მოდიოდეს ყველაფერი... მე ეს სუნამო პარიზში ვუყიდე აქაურ ქალბატონებს!

ქალბატონი ოვაცია – ოვაციები!

ქალბატონი კაკაფონია – კაკაფონია!

ქალბატონი ილუზია – სულ ილუზიები, სულ!

ოთხი ბე – მე კი მაინც არ შეეჭამე შემწვარი ბაყაყები!

ტიკუსუსუნე – სალი-სალიკუნა, თქვენ აქ „ტრავიატას“ უკრავდით და აბა, ახლა ის არია მომეცით, „დავლიოთ“!

ოთხი ბე – ჩამოვასხა, მაესტრო?

ოფოფები – ესე იგი, გადანყდა!

ტიკუსუსუნე – კასტინგი დამთავრდა, ფორს-მაჟორი აღარ არსებობს!.. ანდუყაფარი კი დაიკარგა... არადა, როგორ მიყვარდა ეგ... სულ იმისი ლაპარაკი ჩამესმის...

ოთხი ბე – (ყანს ამოიღებს ტომრიდან, შიგ ტიკიდან ღვინოს ჩამოასხამს და გაუნვდის ტიკსუსუნეს) ახლა მანეტრო ტოსტს იტყვის! ანუ სადღეგრძელოს!

ქალბატონი ოვაცია – სანამ ტოსტს იტყოდეს, ჯერ კუდი გვაჩვენოს ახალმა პროტაგონისტმა! და ოვაციები ჩვენზე იყოს!

ქალბატონი კაკაფონია – აუცილებლად! და კაკაფონიასაც წამოგაშველებთ!

ქალბატონი ილუზია – ჰო, კუდის ჩვენება აუცილებელია! და სულ ილუზიები, სულ!

სალი-სალიკუნა – სამწუხაროდ, მე კუდი არა მაქვს! მე ადამიანი ვარ!

ქალბატონი ოვაცია – ადამიანი?!

ქალბატონი კაკაფონია – სულ სხვა ვილაცეებით გაივსო ჩვენი თეატრი!

ქალბატონი ილუზია – უკუდოდ როგორ უნდა ითამაშოს ჩვენთან?!

ოთხი ბე – თუ კუდიანი გინდოდათ, გყავდათ ანდუყაფარი! და ამისი უკუდობა იმითაც არის კარგი, რომ ვერაფერსაც ვერ გადებს ყავარზე!

ტიკსუსუნე – არ გავიგონო ანდუყაფარის სახელის ხსენება აქ!

ოთხი ბე – ბოდიშს ვიხდი!

ტიკსუსუნე – კარგი, ახლა მისმინეთ...

მანეტრო ტიკსუსუნეს სადღეგრძელო

ლამაზია ოფოფების თეატრი, სიზმრებში რომ მოიძიებს სპეკალებს. სანატრელ დასს ვერავის ვერ შეადრი, ვნებით ვნაღმავთ წარმოსადგენ სპექტაკლებს.

მსოფლიოში პირველი ვარ, იცოდეთ, ტიკიც მაქვს და ეს ტომარაც ჩემია. ეჭვი, მტრებო, ჩემი შურით ინვოდეთ, თქვე, საწყლებო, მეტი რა დაგრჩენიათ.

ჩემომისხი, ერთიც უნდა დავლიო, სადღეგრძელო უნდა შევსვა მტრებისა, ტიკსუსუნე მანეტრო ვერ არიო, არტისტებით მაყურებლის შებმისა.

ანდუყაფარ, ხოხობი ხარ, ბედკრული, და თუ ოდეს შენც თეატრი გელირსა, მაშინაც კი ჩემთანა ხარ შეთქმული, – შენც დალიე სადღეგრძელო მტრებისა.

ოთხი ბე – ბრავო-ბრავო-ბრავისიმო-ბის!

ქალბატონი ოვაცია – ოვაციები!

ქალბატონი კაკაფონია – კაკაფონია!

ქალბატონი ილუზია – სულ ილუზიები, სულ!

ტიკსუსუნე – (დალევს ყანს) და ბოლოში პირველი სტროფი მეორდება, მაგრამ მეზარება იმისი თქმა...

დასასრული იქნება

მხატვარი ვანო გოცირიძე

იტალო კალვინო

იტალო კალვინო

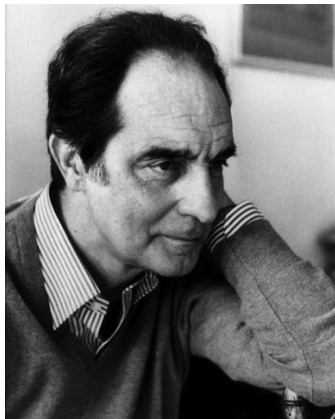
მთავარია, ერთმანეთს ძირითადი ვუთხროთ, ყოველგვარი ზედმეტი სიტყვის გარეშე; ჩვენვე გავხდეთ ის ძირითადი სათქმელი, ყოველგვარი პიროვნული კომპლექსის გადაღობვითა და აუღელვებელი სახით, ფარების უკან, სიბნელის ჩამოტოვებით. ქალი, რომელიც მე მიყვარს, მხოლოდ ის მოძრავი შუქია ჩემთვის, სხვა დანარჩენი კი, მის ირგვლივ, აღარ მანტერესებს. რა ჩემს თავს მას შეაყვარებ და ჩემ მიმართ გრძობას დაუბრუნებს, არის სწორედ ის, რამდენიმე ჩართვით რომ ვრდილობ ახლა მანქანის გადასწრებას. ყველაფერ ამას მისი სიყვარულისთვის ვაკეთებ, თანაურ სიწინააღმდეგობის დიდი რისკით.

იტალო კალვინო

ამბავი ერთი მკვლისა

ქალაქი დაღამებისას დავტოვე. ფარები ავანთე. სამზოლიან ავტომანქანას ვადგავარ ახლა და A-დან B-სკენ მივემგზავრები. ამ სამი საგალი ზოლის შუა – გამყოფი ნაწილიდან მარცხნივაც შეგიძლია გადასწრება და მარჯვნივაც. ღამით მანქანის ტარება არც ისე იოლია. თვალები უნდა დაძაბო ამდენ ჩრდილსა და მინავლებულ ფერში აქეთ-იქით მიმავალი მანქანები რომ დაინახო. წინ თითქოს შავი დაფასავით კიდეა რაღაც, რომელზეც დღესთან შედარებით, განსხვავებულად, მაგრამ ზუსტად უნდა ამოიკითხო დანერვილი. სიბნელე ირგვლივ ყველაფერ ზედმეტს შლის და დასანახად მხოლოდ საჭირო დეტალებს გიტოვებს, იქნება ეს ასფალტის თეთრი ხაზები, ყვითელი ფარები თუ წითელი ნერტილები. ავტომობილს ინსტიქტურად ვმართავ, მაგრამ თავში იმდენი ფიქრი და ეჭვი მიტრიალებს, რომ მანქანის ტარებაში ხელი მეშლება. მოკლედ, მეტი კონცენტრირება და ყურადღება მმართებს საჭესთან ჯდომისას.

იტალო კალვინო

მანქანა მაშინ დავექოქე, Y-ს ტელეფონზე რომ ვეკამათე. მე A-ში ვცხოვრობ, Y-ი კი – B-ში. ამ საღამოს მასთან წასვლას არ ვაპირებდი, მაგრამ ერთმანეთს იმდენი ცუდი რამ ვუთხარით, რომ ცოტა არ იყოს, ავფორიექდი. ისიც კი წამომცდა, შენთან ურთიერთობის შეწყვეტა მინდა-მეთქი. მანაც მიპასუხა, ჩემთვის სულაც არ არის ეს მნიშვნელოვანი, ახლავე დაფურეკავ შენს მეტოქე Z-სო; და ამ დროს, არ მახსოვს, მე თუ მან, ყურმილი დავეკიდეთ. ამის შემდეგ, ერთი წუთიც არ იყო გასული, რომ მივხვდი, ჩვენს კამათს ცუდი შედეგი შეიძლებოდა მოჰყოლოდა. Y-სთვის ისევ დარეკვა უაზრობა იქნებოდა, ამიტომ გადავწყვიტე, უცებ ჩავმჯდარიყავი მანქანაში და მასთან გავმგზავრებულიყავი; ასე, თვალებშიც ჩაგებდავდი და ყველაფერს პირისპირ ავუხსნიდი. ვადგავარ ახლა ამ ავტომანქანას და მიუხედავად

იმისა, რომ ასჯერ და ათასჯერ მაქვს ის გავლილი, მაინც უგრძელესი და უსასრულო მეჩვენება. უკეთესად რომ ვთქვა, მგონი, მანძილისა და დროის განსაზღვრის შეგრძნებაც დავკარგე უკვე. ფარებით განათებულ ადგილებს ვეღარ ვარჩევ. ბანერებზე კი წერია დარჩენილი კილომეტრები და სპიდომეტრიც ასრულებს თავის ფუნქციას, მაგრამ მე სხვა უფრო მანტერესებს, სხვა კითხვები მკლავს, რომლებზეც პასუხის გაცემა არავის შეუძლია. მანტერესებს, თუ რას აკეთებს ახლა Y-ი, რას ფიქრობს ამ წუთებში. მართლა უნდოდა Z-სთან დარეკვა თუ ჩემს გასაზრახვებლად თქვა? და თუ მართლა ამბობდა, მაშინვე დაურეკავდა თუ ცოტას დაფიქრებოდა კიდევ, სანამ სიბრაზე გადაუვლიდა? Z-ი იქ ცხოვრობს, სადაც მე – A-ში. წლებია, რაც Z-ს უშედეგოდ, მაგრამ მაინც უყვარს Y-ი. თუ დაურეკა, მოდიო, წავიდოდა, აბა, რას იზამდა! – მაშინვე გავარდებოდა მისკენ. ესე იგი, ისიც ამ ავტომანქანაზე მიქრის ახლა, როგორც – მე. ყველა გადამსწრები თუ უკან ჩამოტოვებული მანქანა შეიძლება მისი იყოს, მაგრამ ზუსტად რომელი, ამის გარკვევას ვერასოდეს მოვახერხებ. ჩემ წინ მიმავალი მანქანებისას, მხოლოდ ორ წითელ სინათლეს ვხედავ, უკან ჩამოტოვებულებისას კი – ორ ყვითელ ფარს. გადასწრების მომენტში, შემოძლია გავიგო, რა მანქანაა და რამდენი ადამიანი ზის შიგნით, მაგრამ მხოლოდ მძღოლიანი მანქანა ბევრია, თანაც Z-სი იოლი ამოსაცნობი არაა.

წვიმა დაიწყო. ახლა, წინ ნაკლებად ვხედავ, და იმას, რაც შუშის სანმენდის სამოძრაო ნაწილში ჩანს მხოლოდ. ირგვლივ ყველაფერი ნისლშია ჩაფლული, ყვითელი და წითელი სინათლეების გარდა, ისიც – წვიმის წვეთებისგან ფორმაშეცვლილები. მე შემოძლია Z-ს მანქანა, როგორც არ უნდა იყოს, უკან ჩამოვიტოვო და გადასწრების საშუალება არ მივცე,

მხატვარი სოფიო ქელიძე

მაგრამ ამისათვის უნდა ვიცოდეთ, რომელია ის, და საერთოდ, თუ არის აქ, ამ ავტომაგისტრალზე. ჩემი მიმართულებით მიმავალი ყველა მანქანა მტერი მგონია და ციმციმაჩართულს რომ ვხედავ სარკეში, საშინელ ეჭვებში ვვარდები – მგონია, ჩემ გადასწრებას თუ ცდილობს რომელიმე-თქო. ყოველ წინ მიმავალ მანქანას რომ ვუახლოვდები, გზის შუა ზოლზე გადავდივარ, გადასწრებას ვცდილობ და Y-სთან პირველად მისვლას.

რომ იცოდეს, მისთვის როგორ ვიბრძვი, ჩვენს კამათს შეხვედრისთანავე დაივიწყებს და ყველაფერს მაპატიებს. ასე რომ მოხდეს, ჩვენი წინანდელი ურთიერთობა მართლა დაბრუნდება. Z-ი მაშინვე მიხვდება, ჩვენ შორის წასაქეზებლად რომ იყო დაძახებული და თავს გამოყენებულად, ზედმეტად იგრძნობს; ანდა, შეიძლება, Y-ი ამ წუთებში ნანობდეს კიდევ, რაც მითხრა – საჭესთან იჯდეს და ჩემ შესახვედრად მოდიოდეს. შეიძლება, ამ ავტომაგისტრალზეც კი იყოს ახლა, წინ შემხვედრ მანქანებში.

ჩემი მიმართულებით მიმავალ მანქანებს უკვე ყურადღებას აღარც ვაქცევ და შემხვედრებს ვათვალისწინებ, რომლებიც ორი ყვითელი ფარით შემოიფარგლებიან მხოლოდ, და მოახლოებისთანავე, შემომანათებენ თუ არა, მაშინვე ზურგს უკან ექცევიან. Y-ს არ ჰყავს სხვებისგან განსხვავებული მანქანა, ჩემსას ჩამოჰგავს. ნებისმიერი შემხვედრიც მისი შეიძლება იყოს. ყოველ მათ მოახლოებაზე რაღაც მემართება, რაღაცნაირი განცდა მიპყრობს, თითოეულს თითქოს ჩემთვის რაღაც შეტყობინება მოჰქონდეს – სასიყვარულო, სასიამოვნო, რასაც Y-ი მეტყობდა. სხვა შეტყობინებას მაინც არ ვისურვებდი ახლა.

რაც უფრო მივინვე წინ, მით უფრო ვხვდები, რომ ძალიან მინდა, Y-ი ჩემ შესახვედრად მოდიოდეს. ეს მჭირდება ახლა ყველაზე მეტად. უფრო სწორად, მინდა იცოდეს მან, რომ მე მივდივარ მისკენ, მაგრამ ამავე დროს, მინდა ვიცოდეთ, რომ ისიც მოდის ჩემკენ. ახლა, რაც მანყოფს და ამავდროულად, მანუხებს, არის იმის გაგება, A-სკენ მიმავალი Y-ი B-ს მიმართულებით მოძრავი ავტომობილების შეხვედვისას თუ ფიქრობს ჩემზე, თუ აქვს სურვილი, რომელიმეში დამინახოს, თუმცა ამაში, როგორც მე, არც მას ექნება დამარწმუნებელი პასუხი, მაგრამ ძალიან კი მსურს, რომ ასე იფიქროს. ამ წუთებში საწინააღმდეგო მიმართულებით მოძრავი ორი მანქანა ერთმანეთს უსწორდება. და ისე გაივლია, რომ წვიმის მსხვილი წვეთები მკვეთრად გამოჩნდა, ძრავების ხმაურიც ქარის მობერილივით გაისმა. შეიძლება ჩვენ ვიყავით, ეს ორი მანქანა ჩვენი იყო. არაა გამორიცხვად. მე რომ ვიყავი, კი ვიცი, მაგრამ ის? ის იყო? ეს უკვე აღარ ვიცი. რითაც უნდა ვცნობდე მას, შეიძლება სწორედ ისაა, ხელს რომ მიშლის მის შეცნობაში. ერთადერთ საშუალებად, ერთმანეთს რომ ვუთხრათ ის, რისი თქმაც გვინდა, ავტომაგისტრალზე მოძრაობაა. სხვანაირად ამის გაკეთებას ვერ მოვახერხებთ.

რა თქმა უნდა, საჭესთან იმიტომ დავჯექი, რომ მასთან მალე მივსულიყავი, მაგრამ რაც უფრო მივინვე წინ, მით უფრო ვხვდები – ჩემი იქ მისვლა ყველაფრის დასასრული მაინც არ იქნება. წარმომიდგენია, ჩვენი შეხვედრის ადგილი, ყველა თავისი დეტალითა და წვრილმანით, დიდი ემოციებითა და დაუვინყარი მოგონებებით იქნება დატვირთული – ყველაფერი ირგვლივ; ოთახის მცენარეები, აბაჟური, საყურეები... ყველა წარმოთქმული და წარმოსათქმელი სიტყვა, იქნება ის ჩემი თუ მისი მხრიდან, მცდარად თუ სწორად, ისეთ გონებისამრევ ხმაურს გამოიწვევს ჩვენში, რომ ყველაფერი ჩაგვეშლება; როგორც ტელეფონზე საუბრისას ხდება ხოლმე ზოგჯერ, რაღაც რომ ჩაგვესმება ყურში გაბმულად და სათქმელს ვეღარ ვამბობთ. სწორედ, ამიტომაც დამჭირდა ტელეფონზე ლაპარაკის მაგივრად, სათქმელი ფარის შუქად გადამექცია და მანქანა ას ორმოცი კილომეტრი საათში სიჩქარით Y-სკენ გამექროლებინა. მე წარმოვადგენ ახლა ამ ფარის შუქს და ავტომაგისტრალით მისკენ მივემართები, რადგან ვფიქრობ, რომ მხოლოდ ასე შეიძლება ადამიანს უთხრა სათქმელი; სწორედ, ასე შეიძლება დაარწმუნო ის შენს გრძნობებში, ყოველგვარი ზედმეტი ფიქრის გამონვევის გარეშე; სწორედ, ასე ვისურვებდი მეც, იმ ას ათი – ას ოცი კილომეტრი საათში სიჩქარით მომავალ მანქანაში რომ იჯდეს ისიც, იგივე სათქმელით, ამავე ავტომაგისტრალზე ფარის შუქად ქცეული. მთავარია, ერთმანეთს ძირითადი ვუთხრათ, ყოველგვარი ზედმეტი სიტყვის გარეშე; ჩვენვე გავხდეთ ის ძირითადი სათქმელი, ყოველგვარი პიროვნული კომპლექსის გადალახვითა და აუღელვებელი სახით, ფარების უკან, სიბნელის ჩამოტოვებით. ქალი, რომელიც მე მიყვარს, მხოლოდ ის მოძრავი შუქია ჩემთვის, სხვა დანარჩენი კი, მის ირგვლივ, აღარ

მინტერესებს. რაც ჩემს თავს მას შეაყვარებს და ჩემ მიმართ გრძნობას დაუბრუნებს, არის სწორედ ის, ციმციმას ჩართვით რომ ვცდილობ ახლა მანქანის გადასწრებას. ყველაფერ ამას მისი სიყვარულისთვის ვაკეთებ, თანაც სიცოცხლის დიდი რისკით.

Z-ი არ დამეინცებია. მასთან ურთიერთობის მოგვარებას იმ შემთხვევაში შევძლებ, თუ უკან მომყოლი მანქანა ფარად დარჩება მხოლოდ ან თუნდაც წინ – უბრალოდ მიმავალი, რადგან ამ ადამიანის მოსაწყენ თვისებებსა და წარუმატებელ სიყვარულზე თუ ვიფიქრებ, ჩემთვის მთლად არასასიამოვნო გახდება, და უნდა ვალიარო, გამიჭირდება მასთან ურთიერთობა; უფრო მეტიც, არ ვიცი, სანამდე მივა საქმე და როგორ დასრულდება ყველაფერი, თუმცა ასეც მისაღებია ჩემთვის, ასე წარმომადგენია: Z-ი ცდილობს ჩემ გადასწრებას ან მე ვიტოვებ მას უკან, ისე რომ არ ვიცი, ვინ მართავს მანქანას; იქიდან, მონანიებული და ისევ შეყვარებული Y-ი ჩემ შესახვედრად მოისწრაფვის, არც იმ მანქანაში ვიცი, საჭესთან ვინ ზის; აქედან, მეც მთელი ღელვითა და ემოციით სავე ვადგავარ გზას და არავის ვუმხელ ჩემი მგზავრობის მიზეზს.

რა თქმა უნდა, ავტომაგისტრალზე მხოლოდ მე რომ ვიყო და არც ერთი აქეთ-იქით მოძრავი მანქანა არ მხვდებოდა, ყველაფერი უფრო ნათელი იქნებოდა ჩემთვის; მეცოდინებოდა, რომ არც Z-ი გადამასწრებდა სადმე და არც Y-ი წამოვიდოდა ჩემ შესარჩევლად; ვითარების ანონ-დანონვა უფრო შემეძლებოდა, უარყოფითსაც განვსაზღვრავდი და დადებითსაც, თუმცა ეჭვები მაინც არ გამიქრებოდა, მყარი პასუხი მაინც არ მექნებოდა, მაგრამ საეჭვო ფიქრების სანაცვლოდ უარყოფითი პასუხის მიღებას, მაინც ასე ყოფნა მირჩევნია. მთლად იდეალური იქნებოდა, მთელ სამყაროში სამი მანქანა რომ არსებობდეს მხოლოდ: ჩემი, Y-სი და Z-სი. იგივე მიმართულებით Z-ს გარდა, სხვა მანქანა არ იმოძრავებდა და წინიდან მომავალიც Y-ის იქნებოდა ნამდვილად. ღამესა და წვიმაში ძლივს გამოჩენილი ასობით მანქანის გარჩევას თავის მძლოლიანად, ერთ ადგილას სათვალთვალოდ მჯდომი ადამიანი თუ შეძლებს მხოლოდ.

ეს ფიქრები მიტრიალებს ახლა თავში: შეტყობინების მიღება თუ მინდა, მე თვითონ უნდა უარყოფი შეტყობინებად ყოფნა, მაგრამ თავად Y-ს კი ვისურვებდი ასეთად, თუმცა ეს ყველაფერი მაშინ უფრო იქნებოდა ღირებულად, მეც რომ ვიყო იგივე, და აზრიც მაშინ მიეცემოდა ყველაფერს, თუ Y-ი მხოლოდ მიმღები არ იქნებოდა ამ შეტყობინების, არამედ – გამცემიც ანუ ისეთი, როგორსაც მე ვისურვებდი.

B-ში მისულს, Y-ი რომ დამხვდეს სახლში და კამათი დამიწყოს, ნამდვილად არ მესიამოვნება. Z-ც თუ შემოგვიერთდება, მთლად თეატრალურ სცენარს დაემსგავსება ყველაფერი! და რომ მითხრას ვინმემ,

მაია ტურაბულიძე

Z-ი სახლიდან არც კი წამოსულა, უფრო მეტიც, არც არავის დაურეკავს მისთვისო, ხომ გამოვალ მთლად სულელის როლში?! Y-ი რომ მოვიდეს ჩემთან სახლში და ბოდიში მომიხადოს, ვიცი, არ მომეწონება; უფრო მეტიც, წარმოდგენა შემეცვლება მასზე, სუსტ ქალად შევხედავ, ჩემზე მონებებულად, რაც ნამდვილად შეცვლის ჩვენს ურთიერთობას. სხვანაირად ვერ ვხედავ, ისევ ჩვენ უნდა წარმოვადგენდეთ ჩვენივე შეტყობინებას. და Z? რა თქმა უნდა, ისიც უნდა წარმოადგენდეს თავის შეტყობინებას. მართლა საშინელება იქნება,

მე – Z-ზე ეჭვებით სავესე, Y-სთან რომ გავრბოდე, და მონანიებული Y-ი ჩემკენ გამოვრბოდეს, ამასობაში კი Z-ი სახლში იყოს დამჯდარი და გარეთ გამოსვლას არც კი ფიქრობდეს.

შუა ავტომაგისტრალზე ბენზინგასამართი სადგურია. გავჩერდი; კაფეში შევედი, ერთი მუჭა ყუტონი ვიყიდე; ავკრიფე ჯერ B-ის კოდი და მერე – Y-ის ნომერი. არავინ მიპასუხა. ყუტონები თითქმის მთლად ჩავეყარე. ძალიან გამიხარდა: ცხადია, Y-მ ვერ მოითმინა, ჩაჯდა მანქანაში და A-სკენ გამოემართა. ისევ დავბრუნდი ავტომაგისტრალზე, ოღონდ ახლა საპირისპირო მიმართულებით, A-სკენ გავემართე. ყველა მანქანა, რომლებსაც მე ვუსწრებ ან მასწრებს, შეიძლება Y-სი იყოს; შემხვედრებიდან, არაა გამორიცხული, იმედგაცრუებული Z-ც მოდიოდეს. იქნებ, Y-ც გაჩერდა ბენზინგასამართ სადგურზე და სახლში დამირეკა – A-ში; რომ არავინ უპასუხა, იფიქრა, B-ში წავიდაო; მობრუნდა და ახლა, შეიძლება, ორივე საწინააღმდეგო მიმართულებით ვმოძრაობდეთ ამ ავტომაგისტრალზე. იქნებ, საერთოდაც ვმორდებოდეთ ერთმანეთს, არავინ იცის. მანქანა, რომელიც წინ მისწრებს ან ვასწრებს, შეიძლება Z-სი იყოს ან იქნებ, Y-ს შუა გზიდან მანაც დაურეკა...

ყველაფერი ჯერ კიდევ ეჭვის ქვეშაა, მაგრამ ვატყობ, შინაგან სიმშვიდეს გარკვეულ წილად მაინც მივალნიე. სანამ სატელეფონო ზარებზე პასუხს არავინ იძლევა, კი ვივლით ასე, სამივე, წინ და უკან, თეთრი ხაზის გასწვრივ, ყოველგვარი დასაწყისისა და დასასრულის გარეშე. გზაზე, რომლის გავლისას მრავალი ემოცია და ფიქრი იშვება ჩვენში, ყოველგვარი ხმისა და სულის გარეშე; მანათობელ ნიშნებად ვიქცევით და ჩვენს სათქმელსაც ასე ვიტყვით.

რთულია, რა თქმა უნდა, ეს მდგომარეობა ჩვენთვის, მაგრამ სხვა არჩევანი მაინც არა გვაქვს. ყველა მანათობელი ნიშანი, რომელიც ამ გზაზე მოძრაობს, ერთი შეხედვით, ერთმანეთისგან არაფრით განსხვავდება, მაგრამ თითოეულ მათგანს აქვს რაღაც მნიშვნელობა, ჩამალული აზრი, ნაუკითხავი, რომელსაც სხვა ვერ აღიქვამს, ვერ გაიგებს.

იტალიურიდან თარგმნა **მაია ტურაბულიძე**

ზე. ეს კავშირი რეალურად არსებობდა, ოღონდ მხატვრულად არის მოწოდებული. მაგალითად, ნიზამ განჯელს ახლო ურთიერთობა ჰქონდა საქართველოსთან, ხაკან შირვანი ხშირად სტუმრობდა ჩვენს ქვეყანას. მართალია, პლატონმა, არისტოტელემ არ იცინა საქართველოს შესახებ, მაგრამ შოთა რუსთაველმა დაგვაახლოვა ისინი. ასევე ითქმის მოციქულთა თუ არეოპაგეტიკის შესახებ. ბევრი რამის მოხმობა შეიძლება, მაგრამ მთავარია მსგავსება-განსხვავებულობის წარმოჩენა და იმ ესთეტიკური გზაჯვარედინის პოვნა, რომელიც ამთლიანებს და ინდივიდუალობას უნარჩუნებს სხვადასხვა კულტურას.

რამაზ (ისაკო) მეფარიშვილი

„ვეფხისტყაოსანის“ კულტურულ-ესთეტიკური კონცეფცია სათაურშივე იჩენს თავს, იგი ერთდროულად მხატვრული სახეც არის და დიდი მისტიკაც. სწორედ სათაურის ზემხატვრულობა იძლევა იმის საშუალებას, რომ ყველა კულტურულ სამყაროსთან მოხდეს კავშირის დამყარება. ეს კავშირი სიყვარულის საფუძველზე ხდება.

შოთა რუსთაველი სიყვარულს განიხილავს ეთიკურ-ესთეტიკურ პლანში, რომ სიყვარული მშვენიერებისა და სათნოების ერთობლიობა არის. პოეტთან ეს განსაზღვრავს არ არის საკმარისი, გასათვალისწინებელია მსოფლმხედველობა. ამას კი განსაზღვრავს სამი რამ: რწმენა, იმედი, სიყვარული.

ადამიანთა მრავალგვარობა პოეტის დიდი საფიქრალია. დროთა განმავლობაში იცვლებოდა, იცვლება და შეიცვლება ადამიანი. ადამიანი მუდამ ძიებაშია. ამან გამოიწვია აზროვნების ესთეტიზაცია. ასეთ აზროვნებას მივყავართ კულტურულ-ესთეტიკურ კონცეფციამდე. ამიტომაც რელიგიური, პოლიტიკური, ეთიკური, ფილოსოფიური იდეები საბოლოოდ ქმნიან კულტურულ მთლიანობას.

ავთანდილი, ტარიელი, ფრიდონი სხვადასხვა ეროვნების წარმომადგენელია (მხატვრული გაგებით), მაგრამ სამივე ერთად აღებული ქმნიან კულტურულ მთლიანობას. სწორედ ეს არის ერთიანი სამყაროს შეგრძნება. ამიტომაცაა მთელი ჩვენი ისტორია, მწერლობა დასავლურ-აღმოსავლურ კულტურათა სინთეზი. ოღონდ, თავისი თვითკმარი კულტურის შენარჩუნებით. შოთა რუსთაველი ეტროფოდა დასავლურ პლასტიკურ განფენილობას და აღმოსავლურ მისტიკას განცვიფრებაში მოჰყავდა. იცოდა ბიზანტიურ საგალობელთა ერთხმიანობა, მაგრამ საქართველოს დიდებულ მიაჩნდა წარმართული მრავალხმიანობა. იცოდა ბიბლიაზე აღზრდილი ქართველები ფირდოუსის „შაჰნამეს“, გორგანის „ვისრამიანს“, რომ თარგმნიდნენ და კითხულობდნენ. ამან მიიყვანა რუსთაველი იმ აზრამდე, რომ ადამიანი სამყაროს მშვენიერება არის. მრავალპო-

ლუსიანობა კაცობრიობის კულტურის საფუძველი. ივანე ჯავახიშვილის აზრით, „ვეფხისტყაოსანის“ საფუძველს კულტურა ქმნის. ეს ნიშნავს კულტურული ცხოვრების მრავალხმიანობას, რომ კულტურულ-ესთეტიკურ კონცეფციაშია მსოფლიო კულტუროლოგიის საზრისი.

„ვეფხისტყაოსანის“ ღმერთი ცალკე დგას და ის გამიჯნულია სხვა რელიგიებისაგან. ნიკო მარი წერს: „მთელი პოემის მანძილზე არც ერთი ხსენება, არც ერთი მინიშნება არაა სამებაზე, არც ერთხელ არაა ნახსენები არც ერთი ქრისტიანი წმინდანი, ღვთისმშობელიც კი“. (ნ. მარი, შოთა

რუსთაველის ქართული პოემა „ვეფხისტყაოსანი“ და ახალი კულტურული ისტორიული პრობლემა, 1917, 497).

კორნელი კეკელიძე საპირისპირო მოსაზრებას გამოთქვამს, რომ „ვეფხისტყაოსანის“ ღმერთი არის მონყალე, ხოლო მაჰმადიანთ ტირანი. „მაჰმადიანს არ შეეძლო უყვარდეს ღმერთი, მისადმი დამოკიდებულებაში ის მხოლოდ და მხოლოდ შიშით ხელმძღვანელობს“. (კ. კეკელიძე, ძველი ქართული ლიტერატურის ისტორია. ტ. II. 1981, 187).

მოსე გოგიბერიძის აზრით, მუსლიმანურ რელიგიას რუსთაველი აღმაცერად უყურებს. ამავე აზრს ავითარებს ელგუჯა ხინთიბიძე, რომ „მაჰმადიანური ღვთაება თავისი ეჭვიანი ხასიათით განსხვავდება „ვეფხისტყაოსანში“ უზენაესი არსებისაგან“ (ე. ხინთიბიძე, „ვეფხისტყაოსანის“ იდეურ-მსოფლმხედველობრივი სამყარო, 2009, 229).

ოქტაი ქაზუმოვი ქართველ მეცნიერთა წარმოდგენას ისლამის შესახებ ტენდენციურად მიიჩნევს. ამის მამტიკივებლად მას მოჰყავს ყურანი და აღნიშნავს, რომ „ყურანი 114 სურისაგან, ანუ თავისგან შედგება. აქედან 113 იწყება ფორმულით – „სახელითა ალაჰისა, მონყალისა“, გარდა ერთისა – მეცხრე სურისა „მონანიება“. (რუსთაველი და ნიზამი, 2021, 314). მართალია, ყურანის დასაწყისის სურები ასე იწყება, მაგრამ ქვემოთ სტრიქონებია მთლიანობაში გასააზრებელი. კულტურული პარადიგმები აღმოსავლურ სამყაროსთან ნათლად ჩანს. მოდით, ჩავატაროთ მცირე ექსკურსი. ყურანის ლოგიკა ასეთია: ალაჰი (ღმერთი) ერთადერთია, მის მიერ არის შექმნილი სამყარო და ადამიანი. ამიტომ კაცობრიობაც ერთიანი უნდა იყოს და აღიდებდნენ ალაჰს. უნდა ითქვას, რომ ისლამი უარყოფს ქრისტეს ღვთაებრიობას, არ აღიარებს ქრისტეს ძე ღმრთისად, უარყოფილია სამება, ჯვარცმა, აღდგომა... თუ ყოველივე ამას მივიღებთ, ქრისტიანობას აზრი ეკარგება.

ყურანში არის ერთი სურა, რომელიც გვაუწყებს მუსლიმანთა მიერ ქრისტიანთა სიყვარულს. თავიდანვე მუჰამედი აცხადებდა: „არავითარი იძუ-

ლება სარწმუნოებაში“. არადა, პირიქით მოხდა, იუდეველებს დაუნდობელი ბრძოლა გამოუცხადეს. ყურანის თანახმად, ყველაფერი ამ სამყაროში ალაჰის ხელით ხდება: სიკეთე, ბოროტება, სამართალი, უსამართლობა... ადამიანიც ამის მიხედვით განისჯება. აქ ერთგვარ შეუსაბამობასთან გვაქვს საქმე, თუ ყველაფერი ალაჰის ხელით ხდება, მაშინ ადამიანი თავის ქმედებებზე პასუხისმგებელი ვერ იქნება. მეტიც, თავს იჩენს დავა ბედისწერასა და ნების თავისუფლებას შორის. „ვეფხისტყაოსანში“ ამის მსგავსი არსად გვხვდება. ადამიანი პასუხისმგებელი თავის ქცევაზე და ამის მაგალითებიც უხვად მოგვეპოვება პოემაში.

რუსთაველის ანტიმუსლიმანურ განწყობად მიიჩნევა „ირონია“: „მაჰმადის რჯულის მჭირვანი არასდროს გვისვამს მაჭარნი“... მსგავსი სტრიქონები არაერთგზის გვხვდება პოემაში. ღვინის დაღვევა მაჰმადიანისათვის აკრძალულია ამა სოფელში, ხოლო დასაშვებია გარდაცვალების შემდეგ, სადაც სამოთხეში მოხვედრილ მუსლიმს ალაჰი ღვინოსა და ლამაზ ქალებს ჰპირდება. არც ასეთი რამ არ ჩანს „ვეფხისტყაოსანში“. აღმოსავლურობა ჰიპერბოლიზაციით ვლინდება, ხოლო დასავლურობა ამაღლებულ დიალოგში. შოთა რუსთაველი არ გვაძლევს სწორხაზოვნების უფლებას. მისი კულტურულ-ესთეტიკური სივრცე დასავლურ-აღმოსავლურ სამყაროს მოიცავს, რომლებიც ისეა აღრეული და დესაკრალიზებული ერთმანეთში, რომ დაკვირვებულ თვალსაც კი არ შეუძლია მათი დეფინიცია. არ შეიძლება არ დაეთანხმო რევაზ სირაძეს: „ხომ არ მიისწრაფოდა რუსთაველი მსოფლიო რელიგიის იდეისკენ? მსოფლიო რელიგიის, რომელიც დადგებოდა ყველა ცალკეულ რელიგიაზე მაღლა“ (რ. სირაძე, სახისმეტყველება, 1982, 207).

ზვიად გამსახურდია „ვეფხისტყაოსანს“ ალეგორიულ ნაწარმოებად მიიჩნევს და „ახალ აგიოგრაფიად“ აცხადებს. „ახალ აგიოგრაფიაში“ საღვთო და საერო სიყვარული იგულისხმება. ეს სიყვარული მასთან ძველ აღთქმას ეყრდნობა, რომელიც გრაფიკულად შეიძლება ასე გამოვსახოთ“:

სამოთხე

ადამი, ევა
ნესტანი, ტარიელი

სამოთხიდან განდევნა

ადამი, ევა
ნესტანი, ტარიელი

სამოთხეში დაბრუნება

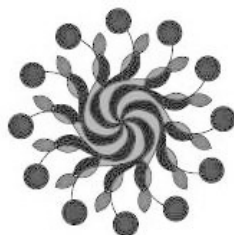
ნესტანი, ტარიელი

ადამისა და ევას სამოთხიდან განდევნა დღესაც დაუსრულებელია, რადგან მინიერ ცხოვრებას გადიან, ხოლო შოთა რუსთაველმა მხატვრულ აზროვნებაში ნესტანი და ტარიელი სამოთხეში დააბრუნა. ასეთი ესთეტიკა იერარქიულობის უმაღლესი გამოვლინება არის.

შოთა რუსთაველი მიგვანიშნებს: 1. არსებობს სიყვარული; 2. არსებობს ტანჯვა და მისი მიზეზი; 3. არსებობს ტანჯვის დასასრული. სიყვარული (ნესტანი, ტარიელი), ტანჯვა (მიჯნურთა დაშორება), მიჯნურთა შეხვედრა („გამოეშვა მთვარე გველსა“). ამის მიღწევა თვითნაღრმავებითა და ქმედებით არის შესაძლებელი. პოეტისათვის ადამიანი ხომ სიკეთე და სიკეთის ნაკლოვანების მონაცვლეობა არის, სადაც სიკეთე მდგრადობს: „ბოროტსა სძლია კეთილმან არსება მისი გრძელია“. ამიტომაც არის „ვეფხისტყაოსანი“ სიყვარულისა და სიკეთის მარადიულობის განცდა. სხვა სიტყვებით, კულტურულ-ესთეტიკური რელიგია არის, სადაც ნებისმიერი აღმსარებლობის კაცი იპოვის სულის მოსაბრუნებელ ადგილს, დიდ „ეტლსა“ და დიდ გზას.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. გამსახურდია ზ. „ვეფხისტყაოსანის“ სახისმეტყველება, გამომცემლობა „მეცნიერება“, თბ. 1991
2. კეკელიძე კ. ძველი ქართული ლიტერატურის ისტორია ტ. II. თსუ გამომცემლობა, თბ. 1981.
3. მარი ნ. შოთა რუსთაველის ქართული პოემა „ვეფხისტყაოსანი“ და ახალი კულტურულ-ისტორიული პრობლემა, სანპეტერბურგი, 1917.
4. რუსთაველი შ. „ვეფხისტყაოსანი“, გამომცემლობა „განათლება“, თბ. 1976
5. რუსთაველი და ნიზამი, გამომცემლობა „მნივნობარი“, თბ. 2021.
6. სირაძე რ. სახისმეტყველება, გამომცემლობა „ნაკადული“, თბ. 1982
7. ხინთიბიძე ე. „ვეფხისტყაოსანის“ იდეურ-მსოფლმხედველობრივი სამყარო, გამომცემლობა „ქართველოლოგი“, თბ. 2009.

მ
ლ
ა
ნ
ა
მ
ე
დ
რო
ვე
ს
ი

აქვე გვინდა შევნიშნოთ, რომ **მდისო, დისო**მ შეგონე-
ბა-სენტენციებით გაჯერებული რომანია, რაჯ ნათლად
წარმოაჩენს მისი ავტორის წხოვრებისეულ გამოწდილე-
ბას, ადამიანური ღირებულებებისადმი დამოკიდებულებას.
აქედან გამომდინარე, ნაწარმოები დამოძღვრითი ხასიათის
ელფერს იძენს, თითოეული სიტყვა მკითხველის გულამდე
მიდის, ყოველი გმირი ნაწრობია, შენი გარემოდანაა, შენი
ებოქის შვილია თავისი ნაკლითა და ღირსებებით. წრე-
ალი ინტონაციებით შეფერილი ფილოსოფიური დასკვნები
რეპლიკებდარ აღიქმება, რაჯ მკითხველს სიტყუარის გააზ-
რებასა და შეფასებაში ეხმარება.

ენიმო გიორგაძე

ო
ლ
ე
ს
ი
ნ
ო
მ
ე
დ
რო
ვე
ს
ი

ქველი – ახალი რაკურსით ანუ გმირთა იდენტობის

საკითხი დროში

თანამედროვე ქართული ლიტერატურული პროცესების განვითარებაში თავისი მოკრძა-
ლებული წვლილი შეაქვს როლანდ გიორგაძეს. მისი პოეტური და პროზაული ნაწარმოებები იბეჭდება ისეთ ჟურნალ-გაზეთებში, როგორე-
ბიცაა: „ციცკარი“, „განთიადი“, „ლიტერატურუ-
ლი საქართველო“, „ჭოროხი“, „სალიტერატუ-
რო გაზეთი“, „კალმასობა“, „დილა“, და სხვა. როლანდ გიორგაძის შემოქმედების ძირითადი ნაწილი წარმოდგენილია რამდენიმე კრებულის სახით: „ოცნების პრეზიდენტი“ (2001), „გზა“ (2011), „ძახილი“ (2017) და „დისო, დისო“ (2020).

ჩვენი ყურადღება გვინდა შევაჩეროთ ბოლო კრებულში შეტანილ რომანზე „დისო, დისო.“ მწერალმა ყოველგვარი შელამაზების გარეშე მრუმე, მაგრამ ზედმინევენიტ რეალური ფერე-
ბით დაგვიხატა XX საუკუნის 90-იანი წლების ქართული ყოფა. რომანში ზუსტი აქცენტები კეთდება ქვეყნის სულიერ მდგომარეობაზე, ამ მდგომარეობით შექმნილ ტრაგიკულ რეალობა-
ზე, უიდეო საზოგადოებაში დეგრადირებული ადამიანის დაბადება-აღზევების სამწუხარო მიზეზებზე. უკეთურებას ყოველ დროში ახალი ანმყო აქვს და ეს ანმყო რომანში ელემენტურის სახით ვლინდება.

რომანს გარკვეულწილად პუბლიცისტუ-
რი იერი დაჰკრავს. როლანდ გიორგაძე ღიად საუბრობს ყველა პრობლემაზე. მას არც პოლი-
ტიკური ალლო ღალატობს და არც მოვლენ-
ების სწორი განსჯისა და შეფასების უნარი. მოუვლელი ქვეყნის დაღი დასტყობია ყველა სფეროს, არად ფასობს ადამიანური ღირებულებები, ქვეყნის უანგარო სიყვარული. ავტორი სამშობლოს ხსნას ვერ ხედავს გულანთებულ სადღეგრძელოებში, ყელში ბურთადგაჩრილ ამოძახილში: „იყიდება საქართველო!...“ ეს

მრავალსაუკუნოვანი ჭირია და ამას ნაბახუს-
ევზე წამოძახილით და ლოყაზე ჩამოგორებული ცრემლებით ვერ შევაჩერებთ, მის დასაძლევად ქმედითი ნაბიჯებია საჭირო.

შემთხვევითი არაა, რომ რომანი მოფილო-
სოფოსო გიორგის ფიქრებითა და მისი მეგო-
ბრების ლხინით იწყება. ამ ახალგაზრდებში ნიჭიერი, საღად მოაზროვნე ერის ღირსებებიც ვლინდება, მაგრამ გურამიშვილის მაქსიმაც იკვეთება: „ჭკუა უხმარ არს ბრიყვთათვის...“

„დისო, დისოს“ სამყაროში ავტორს მრავლისმეტყველი დიალოგით შევყავართ. გი-
ორგის ბაასი საკუთარ თავთან გარკვეულ-
წილად ქართულ ხასიათთანაც ასოცირდება. ბრძნულადმეტყველი გიორგი ქმედითობით მოიკოჭლებს. მან ბევრი რამ იცის. იცის, რომ უმოქმედო და უშინაარსო ცხოვრებამ სიზარმა-
ცის სენი შეჰყარა, ისიც იცის, რომ სიზარმა-
ცვა „თავი და თავი ყველა უბედურებისა“, „უქ-
მად გდებისგან თოხიც კი ჟანგდება და გულს რალა მოუვა?“... წუთისოფლის სიღრმე-სიგა-
ნესაც კარგად ზომავს ჩვენი დროის გმირი და მის ამოებასაც თავისებურად წარმოგვიდგენს: „წუთისოფელი დაუნდობელია, მომაბეზრე-
ბელი ერთფეროვანი ყოველდღიურობა გულს აუხეშებს, თუ ვერ შეძელი წუთისოფლის გამ-
რავალფეროვნება, სულს ჩრჩილი მოედება, და-
ჟანგდება.“ „წუთისოფელში მოვლინება რალაც ამოუცნობი კანონზომიერების ნაყოფია. შემთხ-
ვევით არაფერი ხდება და მაღლობელი უნდა იყოს ამისთვის კაცი. სამარადჟამო სიცოცხლის შანსი გვეძლევა, თუ რწმენაში არ მოიკოჭლებ. მოვლინებასაც ათასგვარი ვალდებულება მო-
ჰყვება... კისრისტეხით გარბის დრო, გიჟივით მიჰქრის. როგორც იტყვიან, თავის მოფხ-
ანის დროც არ არის, თუ მიძინებული არ ხარ.

მიძინება კი სიკვდილია. დრო დიდი განძია, ოღონდ ჭკუით უნდა მოხმარება. უკან მიიხედე, უკან, როგორ ახერხებდნენ შენი წინაპრები. გუთანიც ეჭირათ ხელში, ხმალიც და ღმერთისთვისაც იცლიდნენ. როდის უნდა მოენყინათ? დღეს ღმერთიც მივიწყებულია. როცა ღმერთს ივიწყებ, ყველა მინიერი მომაკვდინებელი მანკიერებები წამოყოფენ თავს და მის მონად იქცევი. ფულია დღეს ღმერთი და ამ ღმერთს ეთაყვანება ყველა. სხვა დროა ახლა, სხვა დრო, ღმერთის დავიწყების დრო... უცნაურ ეპოქაში მოგვინია ცხოვრებამ.

აქვე გვინდა შევნიშნოთ, რომ „დისო, დისო“ შეგონება-სენტენციებით გაჯერებული რომანია, რაც ნათლად წარმოაჩენს მისი ავტორის ცხოვრებისეულ გამოცდილებას, ადამიანური ღირებულებებისადმი დამოკიდებულებას. აქედან გამომდინარე, ნაწარმოები დამოძღვრითი ხასიათის ელფერს იძენს, თითოეული სიტყვა მკითხველის გულამდე მიდის, ყოველი გმირი ნაცნობია, შენი გარემოდანაა, შენი ეპოქის შვილია თავისი ნაკლითა და ღირსებებით. ცოცხალი ინტონაციებით შეფერილი ფილოსოფიური დასკვნები რეპლიკებადაც აღიქმება, რაც მკითხველს სიტუაციის გააზრებასა და შეფასებაში ეხმარება.

მწერალი კარგად აცნობიერებს ლიტერატურული ნაწარმოების დანიშნულებას და ამიტომაც მოზომილია მისი ყოველი სიტყვა და ფრაზა. როლანდ გიორგაძე დიდი სათქმელის ჩატევას, მცირე მოცულობის რომანში, სიტყვიერი ლაკონიზმით ახერხებს. „დისო, დისოს“ ბევრი გმირი ჰყავს, მაგრამ ყველა მათგანი მთავარი პროტაგონისტის, ელფეთერის სახის სრულყოფას ემსახურება. ელფეთერს საზოგადოების გულგრილობა, ბედოვლათობა, ინდიფერენტული დამოკიდებულება შობს და აძლიერებს. იგი ლიტერატურაში მარტო არ გახლავთ, მისი ყველაზე დიდი წინამორბედი, გეზის მიმცემი კვაჭი კვაჭანტირაძეა.

წერილში „როგორ ვმუშაობ“ მ. ჯავახიშვილი გვიზიარებს თავისი შემოქმედებითი მუშაობის „საიდუმლოებებს.“ სხვა საკითხებთან ერთად იგი ეხება პროტოტიპის საკითხსაც და აცხადებს, „პროტოტიპი ძლიერ ეხმარება მწერალს: თუ მას თვალწინ ცოცხალი ნაცნობი უდგა, მისი ტიპიც ცოცხალი გამოვა.“ ასეა, „დისო, დისოს“ შემთხვევაშიც. ელფეთერს ჰყავს პროტოტიპი, რომელსაც პირადად შეხვედრია ავტორი, ზედმიწევნით იცნობს მის „სამგირო“ საქმეებს. რომანის იდეური კონ-

ნინო გიორგაძე

ცეფციის ჩამოსაყალიბებლად მწერალი რეალურ ფაქტებს ეყრდნობა.

ელფეთერის უზნეობა ძნელად მოსათავსებელია სიტყვიერ ჩარჩოებში, მისი პერსონა დანაშაულებრივი ბუნების მატარებელია, მღვრიე და ამაზრზენია მისი შინაგანი სამყარო. ცხოვრების საზრისად უშრომელი შემოსავალი გაუხდია. რომანიდან ვგებულობთ, რომ ასეთ ცხოვრებასაც თავისი ნიჭი და ტალანტი სჭირდება, ამისთ-

ვისაც გარკვეული საფეხურებია გასავლელი. განათლების ფასი და საჭიროება მოკვაჭო ელფეთერმაც იცის. აი, როგორ აცნობს ახალი გზის დასაწყისს ელფეთერი ლუკას, თავის ბავშვობის მეგობარს: „თითქმის ზეპირად ვისწავლე სახარება. არაერთხელ გადავიკითხე „ვეფხისტყაოსანი“... შევიძინე ცალკე წიგნად გამოცემული „ვეფხისტყაოსნის“ აფორიზმები და დავიზეპირე. უამრავი ლიტერატურიდან, რაც მე წავიკითხე, გაგიკვირდება, მაგრამ გამორჩეულად მაინც „კვაჭი კვაჭანტირაძე“ მიყვარდა, რალაც ჩემეული იყო მასში, ვბაძავდი. „დავიზეპირეო“, უმხელს მეგობარს ელფეთერი, არ ამბობს ვისწავლე, გავიზრე და გავიზარდეო. ვინც შეიყვარა, აკი ემსგავსა კიდეც... ელფეთერზე უნიჭაო ვერ ვიტყვით, მაგრამ „უზნეო კაცის წიგნიერება და განსწავლულობა საზოგადოებას დიდ ტკივილად ექცევა ხოლმე“, ასე იყო ამ ცრუ და ბოგანო „წიგნიერი“ კაცის შემთხვევაშიც. „ნიჭი საშიში რამეა, თუ დროულად არ მისცემ საჭირო მიმართულებას, შეიძლება დაგლუპოს“. ელფეთერის ნიჭს ვერ გამოუჩნდა ღირსეული მოძღვარი და გეზის მიმცემი. მისი გონებრივი შესაძლებლობების მეპატრონე გავლენიანი კრიმინალი აღმოჩნდა, საგულდაგულოდ წვრთნა და თავისი ბნელი საქმეების აღმსრულებლად აქცია.

ელფეთერმა ასპარეზზე გამოსვლა სახელების შერჩევითაც დაიწყო. თავის პროფესიას ვერ მოარგო ნათლობის სახელი, ხან დავითი დაირქვა, ხან დემეტრე, ბოლოს ერეკლეს შეეთვისა. „ერეკლე ყველაზე მეტად მომწონს, კარგად ჟღერს, ასე სჭირდება საქმეს... ასეთი სახელით რომ გაცნობი კაცს, სულ სხვანაირი მოწინებით განეწყობა შენ მიმართ. სახელი, ძმაო, დიდი შინაარსის მატარებელია“. ამ დიდი სიბრძნითაც გააოცა ბავშვობის მეგობარი ერეკლედ წოდებულმა. ელფეთერი ვერ აცნობიერებს, რომ სახელი კი არ ალამაზებს ადამიანს, არამედ ადამიანი – სახელს. მეფე ერეკლეს შემდეგ შეიყვარა ეს სახელი ქართველმა. ელფე-

თერსაც გმირი მეფის გამო ესათუებოდა, ალბათ, მაგრამ მას ვერანაირი ბრწყინვალეობა და ხიბლი ვერ შემატა, ჯღანივით მიეტმასნა მის უგვანო სახეს.

ელეფთერს სათავისოდ კიდევ ერთი სახელი აქვს გადანახული. ჩვენი აზრით, დისოც ელეფთერია. დისო მეტ მანკიერებას ინახავს თავის თავში, ვიდრე ელეფთერის მონათხრობი იტევს. დისო ეშმაკეული ორეულია ელეფთერის სულში ჩასახლებული, რომელიც ვერც დაუძღურებულ, დამცირებულ, გალახულ ელეფთერს ტოვებს, ვერც ელეფთერი ძლებს უმისოდ. ამიტომაც შემოუძახებს ხოლმე საკუთარ თავს შიგადაშიგ – „დისო, დისო, ავოიე!“

ვინ იცის, რა ბნელ საქმეებს იტევს ელეფთერში დისო?

ელეფთერი კვაჭის ღირსეული ლიტერატურული ნათესავია, ისიც ადვილად არჩევს მსხვერპლს, გულუბრყვილოს და მიმნდობს საქმისთვის ვარგისად იგულვებს და დანანების გარეშეც წირავს.

ელეფთერმა გარკვეულწილად შეცვალა ბავშვობის მეგობრის, ბერის სამოსით შემოსილი ლუკას ყოფაც, წამიერად ისიც გადაიყვანა მისთვის უჩვეულო ცხოვრების რელსებზე. აღარას ვამბობთ შეყვარებულ ქალზე, რომელიც დაუნანებლად გაძარცვა, რომელიც გუმანით გრძნობდა, ბედისწერად ქცეოდა ეს უღალთმიანი, ლამაზთვალეობა კაცი, მაგრამ მზად იყო სიცოცხლეც მიეცა მისთვის.

ადამიანებზე უდიდესი ზემოქმედების ძალას ფლობდა ელეფთერი. ამაში ეხმარებოდა ნასწავლი მანერები, ფსევდო განათლება, მომხიბვლელი გარეგნობა. ამ ყოველივემ დაღუპა და დააქცია შემთხვევით გაცნობილი წყვილის ცხოვრება. გვიმ და ეკამ იმდენად ინამეს ელეფთერის კაიკაცობის, რომ შვილიც კი მოანათვლინეს. სანაცვლოდ რა მიიღეს? – სრული განადგურება, დამცირება, სიცრუეში ცხოვრება. ნათლიად მოვლენილმა სრულად გაძარცვა ოჯახი, მომაკვდავი მოხუციც არ დაინდო და მისი გადარჩენის ინიციატივით ეკას ნივთებსაც დაეპატრონა.

პატარა ნათლულის განსაკუთრებულ დამოკიდებულებას სინათლის სხივი უნდა შეეტანა ელეფთერში, არარსებული თუ მიძინებული სინდისი უნდა გაეღვიძებინა მასში, მაგრამ ასე არ მოხდა. ყველაზე წმინდამაც ვერ აღადგინა ნათლიაში დარღვეული, წაშლილი ადამიანური ბუნება. ნათელმირონობის ეპიზოდის შემოტანა სწორედ ელეფთერის ბოლომდე დაცემის ჩვენებას ემსახურება. „არა შეჯდა მწყერი ხესა..“ ასეა მისი საქმე, ფსკერზე დაშვებული ფსკერის კუთვნილებაა. გვიან მიხვდა ამას ელეფთერი, გვიან გაახსენდა მათხოვრის ნათქვამი:

„გახსოვდეს, არავის მონობაა საპატიო ერთის გარდა, – და ზეცას გახედა, – მით უმეტეს ფულის, მოერიდე, დიდი და დამღუპველი სიყვარული იცის მაგან. მრავალი მინახავს მაგისგან დაღუპული და სანაგვეზე მოფართხალე“. ეს ის მათხოვარია, რომელმაც ბაზარში მოპარული ფულიდან არ მიიღო დახმარება, უარი უთხრა ელეფთერს გაკითხულისთვის. იცის ელეფთერმა, განა არ იცის რომ მამონას მონაა, რომ ეშმა სახლობს მასში, მაგრამ დიდად არ ნაღვლობს, არც რამის შეცვლას ცდილობს. „და შენ ფიქრობ ეშმაკი გარე-გარე დაძრის? (ეკითხება მისი ცხოვრების წესით გაოგნებულ მეგობარს – ნ.გ) ის ყველა ჩვენთაგანშია, ერთი პატარა მოდუნება და მისი ნების აღმსრულებელი ხდება. ყველა მინიერზე შეყვარებული მისი მონაა. მე, დიდი ხანია, მის ნებაზე დავდივარ და უზარმაზარ სიამოვნებას ვიღებ მისგან“. წმინდა ტიხონ ზადენელი ბრძანებს: „ვინ არის ბრძენი? – ის, ვინც ყოველთვის ფრთხილად იქცევა და უხილავ ღმერთს, როგორც ხილულს, მუდამ თვალწინ იყენებს“. ელეფთერმა ისე იცხოვრა, არცროდის გახსენებია უხილავი ღმერთი, ამაში ვერც გაზეპირებული სახარება დაეხმარა.

რომანის დრამატულ პათოსს ქმნის ელეფთერის მიერ მოტყუებული ადამიანების სასონარკვეთილი განცდა. ელეფთერის მხატვრული სახის შექმნა მხოლოდ ერთი უკეთურის გამომზევებას არ ემსახურება, ის არც ერთია და არც მარტოა, ბევრი ელეფთერია ქვეყანაზე და მათ საზოგადოება შობს, მოუნესრიგებელი ქვეყნის უსამართლო სამართალი ბადებს. სწორედ, უბედური, პოლიტიკურად წარუმატებელი ქვეყანა ქმნის სასურველ გარემოს ელეფთერების, კვაჭების, ყვარყვარეების და მისთანების ლალი ცხოვრებისათვის. ელეფთერის ცხოველური ნავარდი, ზღვარსგადასული ნიჰილიზმი, უკეთური ცხოვრების რიტმი და წესი შედეგია ქვეყნის სტრუქტურული ნგრევისა და მოშლისა.

ავტორს სამზეოზე გამოაქვს დროისგან დაღდასმული, სულიერი შეჭირვების დრამატული სურათები, ეკონომიური სიდუხჭირით გამონვეული ყოფითი დეტალები, რაც ეროვნული გადაგვარების შიშსა და გენოციდამდე მისულ საფრთხის შეგრძნებას იწვევს. „დაუსაქმებელია შენი სისხლი და ხორცი. უკანმოუხედავად გარბიან ქვეყნიდან და სხვის ისტორიას ქედავენ... გონიერი მტრისა თუ ბრიყვი მოკეთის დირექტივებით იწრიტება და იშრიტება ქართული გენოფონდი და გარბიან. შეხედულები, ლამაზები, ნიჭიერები და მოხდენილები. უუნაროები არავის სჭირდება, ძირითადად – ახალგაზრდები, მოდგმის გამგრძელებელი“. ყოველივე

ამის ფონზე კი შეიძლება შედეგი ერთობ სავალალო აღმოჩნდეს, „თუ საშველი არ გამოჩნდა, ამ ლამაზ მთა-გორებს, ნაყოფიერ ველ-მინდვრებს, სხვებიც უმღერებენ, სათავისოდ გამოიყენებენ და დამკვიდრდებიან“. მწერლის მიერ ეროვნულ-სახელმწიფოებრივი ნაკლის მხილება თვითგვემად, ნიშნისმიგებად არ აღიქმება. მისი მიზანია დააფიქროს მკითხველი, მიანიშნოს ზნეობრივ-სარწმუნოებრივი ცხოვრების მნიშვნელობაზე, სიყვარულისა და დანდობის სიკეთეზე. ეროვნული თვითმყოფობის შენარჩუნებას იგი ეკლესიის წიაღში ხედავს და ეროვნულ-სარწმუნოებრივი გადაგვარების ამ ნაცრისფერ ფონზე პრობლემებიდან გამოსვლის გზებსაც სახავს.

როლანდ გიორგაძის შემოქმედების ღირსებად, როგორც შევნიშნეთ, მიგვაჩნია სიტყვიერი ლაკონიზმი. ერთი უბრალო დეტალით, ეპიზოდით მას ძალუძს მნიშვნელოვანზე აქცენტირება.

პროფესიით იურისტი კარგად ერკვევა იურისპრუდენციაში, ზედმინევენით იცის ციხის კანონები და მისი სუსტი მხარეები. აი, ერთი ყურადსაღები დეტალი: „კოჭლი ნაგლია“, იგივე ელფეთერი ციხიდან გაიპარა. „მომხდარის შესახებ მამამისმა არაფერი იცოდა. ერთხელაც მოსანახულებლად ჩამოსულს უთხრეს, გაიპარაო. გაგიჟდა კაცი. საოცარი იუმორი ჰქონდა იმ სულგანათლებულს, გადაირია: თქვე ბედოვლათებო და დოყლაპიებო, ციხიდან რო-

გორ გაგეპარათო. ეს იყო ერთადერთი ადგილი, სადაც მისი ნახვა და საუბარი შემეძლოო. ციხეა თუ საქათმე, ფეხს არ მოვიცვლი, სანამ არ მომიყვანთო. ეს ის პერიოდი, როცა ერთი ხელისუფლება მიდიოდა და მეორე მოდიოდა“. ელფეთერის მამის მიერ „საქათმედ“ სახელდებული ციხე, სამწუხაროდ, „ერთგვარი კოლექციონერია, ადამიანური მანკიერების შემგროვებელი და აღმნუსხველი“, კარგი კალმოსნის ხელში ამ კოლექციის „ექსპონანტები“ ლიტერატურულ გმირებადაც იქცევიან ხოლმე.

დასასრულ, გვინდა ყურადღება მივაქციოთ რომანის ენობრივ მხარეს. როგორც საზოგადოდ აღიარებულია, ქართული ენა თავისი გამომსახველობითი საშუალებებით მსოფლიოს უმდიდრეს ენათა შორისაა. როლანდ გიორგაძეს ქართული ენის უშრეტი ენერჯია აძლევს შესაძლებლობას, შეინარჩუნოს თხრობის ბუნებრიობა, წარმოაჩინოს ქართული ენის მოქნილობა, მისი სიტყვიერი საღაროს სიმდიდრე. ყოველი სიტყვა, ფრაზა თავის ადგილზეა, არსად არ კეკლუცობენ მოღური „იზმები“, ქართულისათვის არაბუნებრივი ლექსემები. თითო-ოროლა ჟარგონი და იმერიზმი თუ გამოერევა და ისიც გმირთა ხასიათის სიმკვეთრისათვის.

ვფიქრობთ, „დისო, დისო“ მნიშვნელოვანი მოვლენაა თანამედროვე ქართულ რომანისტიკაში და ის აუცილებლად მიიქცევა ფართო მკითხველი საზოგადოების ყურადღებას.

მხატვარი ვანო გოცირიძე

ბა მანდაურობას, მით უმეტეს, თუ თავგადაკლულად არ/ალარ აქებთ/აქებენ.

აი, თუ თქვენთვის არასასურველი ჩრდილი დაეცემა მისი აქტივობით თქვენს დიად შემოქმედებას, შარის მოდებს რალა უნდა, ან წყნარად დაბლოკვა ხომ წამის საქმეა.

ყასიდად, მუდმივად იწუნუნეთ, რომ თანამედროვე ქართული ლიტერატურული კრიტიკა – ანგაჟირებულია და ყურადღებას განგებ არ გაქცევთ არც თქვენ, არც თქვენს საკუთარ, „თქვენზე უმწეოთა არმიას“, რომ სულ ერთსა და იმავე პოეტებს აპირებს და არმიაც ერთგულად და მოწინებით კვერს დაგიკრავთ „მოუწინებელი“ – მიაბლოკეთ!

გაუგებობისგან, მეტადრე ინტერნეტში, დაზღვეული არავინაა. თუ ვინმემ რამე დაგინუნოთ, წინასწარ მზად უნდა გქონდეთ „ალტერები“, ანუ თქვენმიერვე გახსნილი, თავისებური ფეიკ-გვერდები, ცხადია რაიმე, მოგონილი სახელებით, რომ იქიდან შეხვიდეთ და მხარდამჭერი კომენტარები უწეროთ საკუთარ თავს, სხვა არმიელებიც აიყოლიოთ...

(როგორ გამოსცეთ რეალში პოეტური კრებული საკუთარი ხარჯით, მაგრამ ვირტუალში მადლობა გადაუხადოთ ანონიმ ქართველ ემიგრანტს წიგნის

ნინო დარბაისელი

დაფინანსებისთვის – ეს ჩემგან არ გესწავლებათ, არც ნაკორონალზე პრეზენტაციის ცუმპა-რამპით ჩატარების ამბავი შეგეშლებათ, გუნდითა და არქივით... ეს ყველაფერი ხომ თქვენს მიდექ-მოდექობაზეა მთლიანად დამოკიდებული).

არ დაგავინყდეთ, ხშირად იმეორით, რომ მთავარი მსაჯული – დროა! ვინ არ იცის, უსასრულობა და გაურკვეველობაში რამის გადავადება – ეს ძალიან მომგებიანი საქმეა, – ვერავინ შეგედავებთ, ზოგი – პირდაპირ დაგეთანხმებთ,

ზოგი დაგეთანხმებთ იმიტომ, რომ დაიზარებს წყლის ნაყვას.

მომავალში კი, როგორც იტყვიან, „ან ვირი მოკვდება და ან იმისი პატრონი“.

ორ კვირაში, მაქსიმუმ ერთ თვეში მიაღწევთ გარანტირებულ, ხელშესახებ წარმატებას;

ოლიმპოს წვერზე მოექცევით, თავზე ვირტუალური დაფნის გვირგვინი დაგედგმევით.

მთავარია, კარგად ჩააკმენდინოთ ხმა ამ ოხერ სინდისს, რა უნდა, რას გადაეკიდება ხოლმე ადამიანს!

მე კი ისლა დამრჩენია, ემერსონივით გითხრათ: – გესალმებით თქვენი ღიღების გზაზე!

თინათინ
თუშაბრაშივილი

ფილოლოგიის დოქტორი

მ
ლ
ა
ნ
ა
თ
ი
ნ
ს
ა
ბ
რ
ა
შ
ი
ვ
ი
ლ
ი

ახლა კი, რაჯ შეეხება ჩემ მიერ შერჩეულ ლექსებს. დასაწყისშივე მოგახსენებთ, რომ, პირადად ჩემთვის, ლექსის ეს სტილი უფრო და საინტერესოა... წარმოდგენილი ლექსების თითქმის უმრავლესობა იწყება სიტყვებით: „დაშაბრა“, ხშირ შემთხვევაში, ეს მონოდება-მიმართვა სათაურშივე იკითხება, ამასთან, მხატვარი ქალია თუ კარი ეს თითქმის არაერთ ლექსში არ ჩანს, თუმცა, აღნაგობა, მოიაზრება საპირისპირო სქესი... იძენება ქალი და კარი ჰოეტის ლექსები... ამჟამად წარმოვაფგენ ქალი ჰოეტების ლექსებს.

თინათინ თუშაბრაშივილი

მ
ლ
ა
ნ
ა
თ
ი
ნ
ს
ა
ბ
რ
ა
შ
ი
ვ
ი
ლ
ი

„დახსატე ლექსად“

ხელოვნების სხვადასხვა დარგი ერთმანეთზე მუდმივად ახდენს გავლენას. მართალია, ისინი სტილით განსხვავდებიან ერთმანეთისგან, სპეციფიკურია მათი აღქმის წესი, ზოგი აკუსტიკურად აღიქმება, ზოგი ოპტიკურად, თუმცა მათ შორის სიახლოვე მართლაც არსებობს.

ამჟამად, ჩვენ გვინტერესებს პოეზიისა და მხატვრობის სიახლოვე, ანუ პოეზია ფერწერულად... ლეონარდო და ვინჩის უთქვამს: „მხატვრობა მუნჯი პოეზიაა, ხოლო პოეზია — ბრმა მხატვრობა“... ამ საკითხთან დაკავშირებით, ლესინგმა „ლაოკონში“ აღნიშნა, რომ: „ვინც ფერწერა და პოეზია პირველად შეადარა ერთმანეთს, მას ნამდვილად მახვილი ალლო ჰქონდა და იგრძნო მათი ერთნაირი ზემოქმედება...“.

ამ საკითხს, ჩვენშიც მიაქციეს ყურადღება. მაგალითად, ტიცინი ტაბიძე ერთ-ერთ წერილში წერდა: „თუკი პოეზია სიტყვის თვისებაზეა აგებული, მაშინ მხატვრობა ფერადობის, ხაზულობისა და ფორმის თვისებების შედეგია. მხატვრობა ისახება ფერადების სიძლიერის შეგნებაში... შეიძლება ითქვას, რომ არსებობს ორნაირი მხედველობა: ერთი ჩვეულებრივი და მეორე მხატვრული მხედველობა... ამიტომ, თუ ჩვენ გვინდა შევიგნოთ ხელოვნების დიაღობა, საჭიროა განვაავითაროთ ჩვენში მხატვრული მხედველობის თვისება...“ (ტ. ტაბიძის „ცისფერი ყანების“ გამო, 1918).

პოეზიისა და მხატვრობის ერთმანეთთან დიდ სიახლოვეს, ვრცელი მოხსენება უძღვნა ირინე აბესაძემაც წერილში – „ქართული მხატვრობის „დიონისური ღამე“ (1914-1922). ავტორის თვალთახედვით – აღმოსავლური ელემენტების დასავლურ ღირებულებებთან მიმართების გააზრებამ დააკავშირა ერთმანეთს პოეზია და მხატვრობა.

ჩვენი ქართული რეალობა იცნობს ფერწერული ტილოებით შთაგონებულ ლექსებს. მაგალითისთვის მოვიყვანოთ მამუკა სალუქვაძის „მზესუმზირები“ (ვან გოგის ცნობილი ტილოს გავლენით შექმნილი):

„ფონად – ცა სიციხით გახუნებული,
სიბრტყე მსურვალე,
სივრცე ურვილი.
თიხის ქოთანს გახურებული,
შიგნით – წყურვილი.
თავად სამყაროს არ გაგონებთ
სურათი განა?!
ყელგამომშრალი ყვავილები,
მზეებს რომ ჰგვანან,
ქოთანში დგანან
და სამუდამოდ მონყვეტილები
ჯერ კიდევ დილით,
იმზირებიან მონყენილები:
– სად გაქრა ჩრდილი?
– სადმე, მინაში თუ ხმებიან ჩვენი ძირები...
– უძირო ფიქრში იძირებიან
მზესუმზირები“.

ასევე, გვხვდება მაგალითები, როდესაც მხატვარი პოეზიის შთაგონებით ქმნის შედეგს. მაგალითად, სიმონ ჩიქოვანმა წერილში „მხატვარი – პოეტი“ აღნიშნა, რომ: „ქართველ მხატვართა შორის, შეიძლება ითქვას, ლადო გუდიაშვილი ქართულ პოეზიასთან და საერთოდ, სიტყვაკაზმულ მწერლობასთან ყველაზე მეტად დაახლოებულია. იგი პოეტია სახვით ხელოვნებაში და თავის პოეტურობას ნახატში არასოდეს არ შორდება“.

ნოდარ დუმბაძეც წერილში „მხატვრობა რომ არ ყოფილიყო“ წერს: „მე ხშირად მივსულვარ საგამოფენო დარბაზში... ჩემი ფიქრებისა და შთაბეჭდილებების ჩასანერად... მხატვრობა მარტო ხილვა არ არის, მხატვრობა უფრო შეგრძნებაა... კაცობრიობა, ალბათ, დედით ან მამით ობოლ ბავშვს დაემსგავსებოდა, ქვეყნად მხატვრობა რომ არ ყოფილიყო“.

მართლაც, არ ვიცი, რამ დააკავშირა ეს ორი საოცარი ნიჭი ერთმანეთს და რა ანათესავებთ მათ, თუმცა მათ შორის ურთიერთკავშირი ნამდვილად არსებობს. ეს საკითხი დიდად საინტერესოა და არა

ერთმა მკვლევარმაც უძღვნა მოხსენება... თუმცა, მე დღეს მსურს, სხვა ახალ, საინტერესო, თანამედროვე მიმდინარე პოეზიაზე გესაუბროთ. ინტერნეტ სივრცეში, გამოჩნდნენ დამწყები, მოყვარული და შემდგარი პოეტები... მათი შემოქმედება ასახავს დღევანდელ რეალობას და სრულიად განსხვავდება – სტილითა და ფორმით, რითმითა თუ მუსიკალურობით – ადრეული პოეზიისგან.

სიყვარულის ახსნის უამრავი მაგალითი გვიხილავს, ნაგვიკითხავს... სევდიანი ცხოვრების გალამაზების სურვილებიც, სულიერი ტკივილის ფურცლებზე გამოფენაც ამოგვიკითხავს და მათი შენიღბვაც... ფერებითაც ცნობილია ჩვენი ლიტერატურა, თუმცა ეს, რაზედაც მსურს, თქვენი ყურადღება მივიპყრო, ახალია, მიმდინარეა და შესაბამისად, დიდ დაკვირვებასა და კვლევას საჭიროებს.

ნებისმიერი ხელოვანი ადამიანი, საკუთარ „მეს“, საკუთარ სულიერ სამყაროს, ცხოვრებისადმი ხედვას, ტკივილთან თუ სიხარულთან, სიძულვილთან და სიყვარულთან საკუთარ დამოკიდებულებას განსხვავებულად აღიქვამს და გადმოგვცემს კიდევ განსხვავებული გამომსახველობითი საშუალებებით. მოკლედ რომ ვთქვათ, ხელოვნება გენიალური და ურთულესი საშუალებაა ხალხთან ურთიერთობისა და სათქმელის გამოხატვისთვის.

ახლა კი, რაც შეეხება ჩემ მიერ შერჩეულ ლექსებს. დასაწყისშივე მოგახსენებთ, რომ, პირადად ჩემთვის, ლექსის ეს სტილი უცხო და საინტერესოა... წარმოდგენილი ლექსების თითქმის უმრავლესობა იწყება სიტყვებით: „დამხატვ“, ხშირ შემთხვევაში, ეს მოწოდება-მიმართვა სათაურშივე იკითხება, ამასთან, მხატვარი ქალია თუ კაცი ეს თითქმის არცერთ ლექსში არ ჩანს, თუმცა, ალბათ, მოიაზრება საპირისპირო სქესი... იძებნება ქალი და კაცი პოეტის ლექსები... ამჟამად წარმოვადგენ ქალი პოეტების ლექსებს.

შემხვდა ლექსები, როდესაც ქალი სთხოვს მხატვარს უფრო გაულამაზოს გარეგნული ხიბლი: მაგალითად, თაფლო ზარიძე წერს ლექსში „მინდა-დაგხატო“:

„მინდა – დახატო ფერწერულად, ზეცის სადაფზე...
ჩემი სხეული – შეურყენელი – პირველი თოვლი...
ჩემი ხელების სინატიფე და სიქათქათე...
ჩემი თვალების სიღრმეები ზეცაზე შორი...
თხელი წვივები დამხატვ და თეძო – სრული...
თხელი ტუჩები – ძონისფერი ყაყაჩოები...
მინდა დამხატო...“

პოეტი მაკო უსტუდბილეთო (ასეა დარეგისტრირებული) სთხოვს მხატვარს:

„დამხატვ, ისე რომ შემურდეს
თავად დავინჩის,

**ტინათინ
თუშაბრამიშვილი**

ცრემლებად შავი მარგალიტი
მიმომიბნინე,
ჩამაცვი კაბა ვარდისფერი
თეთრი წინკლების
და ფონად ბალში გვირილები
მიმომიფანტე...
თმები კი, თმები, ოხ, ეს თმები
მუდამ პრობლემა,
მოკლე კი არის, თუმცა მინდა
გრძელი დახატო,
თავზე გვირგვინი გამიკეთე
გვირგვინი დაფნის,
რომ შენს ნახატში ცრემლებთან
ერთად ძლიერიც ვიყო...
ეკა ქაჯაია კი, შემდეგს ამბობს:

„დამხატვ, მე შენ გაძლევ ამის უფლებას,
დამხატვ, ოღონდ არ დამხატო ასე უძიროდ,
ასე ნამიანს ნუ დამიხატავ გთხოვ თვალებს,
და ტუჩსაც ფრთხილად დაუსვი ფუნჯი...
დამხატვ, როგორც მოდილიანმა ერთ დროს
დახატა ცხოვრების არსი!
დამხატვ, გთხოვ, ტილოს დაუსვი ფუნჯი...“

ვხვდებით მაგალითებსაც, როდესაც ქალს სურს, მისი კონტურები, ნაოჭები უცვლელი დარჩეს...

ცნობილი პოეტი – ნანა მეფარიშვილი – ერთგან წერს:

„დამხატვ, მაგრამ ნაოჭებს ნუ წაშლი,
ხსოვნას მსურს ვაცალო.
იჩქარე სიშიშვლით,
ვმორცხვობ და ვლურჯდები,
ქალების გრძელ თითებს,
მოჰგვანან ფუნჯები...“

ხშირ შემთხვევაში კი, პოეტი ქალი, სულიერი თუ ცხოვრებისეული სიმუქის გაფერადებას ითხოვს მხატვრისგან... მომყავს მაგალითები სხვადასხვა ნაცნობი თუ უცნობი პოეტის შემოქმედებიდან: „ჩემო მხატვარო, მოდი დამხატვ, სწორედ ისეთი, როგორც დღეს ვარ, ოღონდ ეცადე ასევე მძაფრად, არ გამიმუქო თვალებში სევდა...“

ეკა ქაჯაიას ლექსში – „დამხატვ“ – ვკითხულობთ:

„დამხატვ...
ოღონდ ნუ დამხატავ ასე სევდიანს.
შემილამაზე მარტოობა მხიარულ გრიმით.
შემომადარცვე ავბედითი მელანქოლია.
თორემ უსაზღვრო ძალა უნდა ბუნებრივ ღიმოლს“...

და კიდევ:
„ნახატზე ჩააქსოვე თვალებში მონატრება,
და გაქცეული სიყვარულიც,

იქვე ფანჯრიდან რომ მეჭყანება!
დახატე მწვანედ შეფერადებული ნითელი, ლენტი,
ჩემი ცხოვრების ჭრელი სარტყელი,
ფუნჯები?! არა ეგენი არ დამანახო,
გთხოვ, რომ დამხატო გრძნობებით, სიტყვებით...
და გთხოვ, დამხატე ისე, როგორც არასდროს,
მთვარის სინათლეში აღბეჭდილი ნაწიბურებით“...

პოეტი სოფო ფოტკარაძე ლექსში „თხოვნა“
წერს:

„დამხატე ისეთი, როგორც ახლა ვარ,
მშვიდი და ამავე დროს სამინლად მლეღვარე,
დამხატე, ბავშვიც და ბავშვიც, რომ აღარ ვარ,
დამხატე, გიჟიც და ნახევრად მთვლემარე...
დამხატე, შიშველი დარდების ამარა,
დამხატე, ოცნებანარევი ღიმილით,
ისე, რომ ცისკარზე შემოვკრა კამარა,
ისე, რომ გავგმირდე გოეთეს გმირივით“...

ერთი პოეტი ქალი წერს:

„მოდი, დახატე ჩემი თვალები, ჩემი თვალები ჩემო
მხატვარო,
ოღონდაც სევდა შიგ ჩანოლილი, ისე დახატე არ
ნამიშალო...
მოდი, დახატე ეს ჩემი გული, თუმცა კი ვშიშობ
შიგ რომ ჩახედო,
და გრძნობა თბილი, იქ მოყოლილი, არა, არა
მსურს ნათლად რომ ნახო.
მოდი, დახატე ჩემი ღიმილი, ღიმილის უკან სევდა
რომ ბუდობს,
ვდგავარ მე შენს წინ ვით ქანდაკება, და ჩემს
გრძნობებსაც ისევე ათოვს.
მოდი, დახატე ჩემი თვალები, თვალები მუდამ
უამრავს ამბობს“.

ახლა ცოტა რამ ფერებზე... როგორც ჩანს,
ადამიანის საყვარელი ფერის მიხედვით შესაძლებელია
მისი პიროვნების, მისი ხასიათის შტრიხების
განსაზღვრა. სხვადასხვა ფერს სხვადასხვა დატვირთვა
აქვს ადამიანის ცხოვრებაში. ფერები გვან-
ვლის ინფორმაციას ადამიანის ფსიქოლოგიურ მდ-
გომარეობაზე, რადგან განსხვავებულად მოქმედებს
ადამიანზე და მის ფსიქიკაზე. მაგალითად, საკმარისია
ზუსტად გავეცნოთ ფერთა ხასიათს და ჩვენთ-
ვის ნათელი გახდება მრავალი მხატვრის შედეგის
ჩანაფიქრი. გოეთე ამბობდა: „ყველა ფერს თავისი
ხასიათი აქვს და თუ ადამიანი კარგად დაუკვირდე-
ბა ფერთა ჩანაფიქრს, მის წინ გადაიშლება მთელი
გრძნობათა სამყარო...“

მე-20 საუკუნის მინურულს ამერიკელებმა გა-
მოსცეს „ფერთა ატლასი“, სადაც 7000 ფერია აღ-
ნიშნული, აქედან 4000-ს აქვს სახელი, ხოლო დან-
არჩენი ნომრებით არის აღნიშნული. რაც არ უნდა
საოცარი იყოს, ეს უამრავი ფერი, რომლებიც ხიბლს
აძლევენ ჩვენს სამყაროს, სულ რამდენიმე ფერისა-
გან გამომდინარეობს. ეს არის სამი ძირითადი ფერი:

ყვითელი, ლურჯი და წითელი. ხოლო თეთრი და
შავი არის აბსოლუტური სინათლე და აბსოლუტური
სიბნელე, რომლებიც ამ ფერებს ანიჭებენ მუქ და
ღია ტონალობებს (სინათლესა და სიბნელეს). ფერი
როგორც საგანი არ არსებობს. იგი საგნის თვისებაა.
ეს არ ეხება ცას და ცისარტყელას – ზუსტად ცის-
არტყელას ფერებიდან გამოყვეს მხატვრებმა 3 ძირ-
ითადი ფერი და ამ სპექტრის ფერებიდან დაასახე-
ლეს ცივი და თბილი ფერებიც. თბილია ის ფერები,
რომლებიც მზეს უკავშირდება (ყვითელი, წითელი,
ნარინჯისფერი...), ხოლო ის ფერები, რომლებიც
უკავშირდება თოვლს, არის ცივი (ლურჯი, იისფერი,
თეთრი, ცისფერი, ნაცრისფერი...). თბილი ფერი
არის აქტივობის, ცხოველმყოფელობის, ხოლო ცივი
დაკავშირებულია პასიურობასა და სიმშვიდესთან.

დღეს, განსახილველად გამოტანილ ლექსებში,
ხშირად ვხვდებით პოეტების სურვილს – მხატვრებ-
მა გაუფერადონ გარეგნობა, განწყობა, ცხოვრება –
თბილ, ნათელ ფერებში...

მაგალითად, თაკა სელეპანიშვილი წერს:

„დამხატე, ფერადი ფანქრებით...
ან ფუნჯით გუაშში დამხატე...
შენ ოღონდ როგორმე დამხატე
და თუგინდა შავ თეთრად დამქარგე...
მინდა, რომ დამხატო ფერადი...
მეცვას ცისარტყელას კაბა...
სახეზე ღიმილად მზე მენტოს...
თავზე დამადგა დაფნა...“

პოეტი მარი მემანიშვილი კი წერს:

„დამხატე...
ფერადი ფუნჯებით მოხატე,
ძაფებით მოქარგე
აშლილი ვნებები...
მე მხატვრის ფერადი
ფუნჯების მონა ვარ.
თვალებში გრაფიტი...
და მაინც მოგყავარ!“

პოეტი ლალი ციპი მიხაელი წერს:

„აღმოდებული დამხატე...
ვითარცა რომი
ცეცხლი მეკიდოს თმებში, ნესტოებიდან,
პირის ღრუდან მდიოდეს კვამლი,
ინვოდეს ციხე,
კისრიდან ქვევით
ბული სდიოდეს ბორცვებს...
აღმოდებული დამხატე,
მეკიდოს ცეცხლი“...

თანამედროვე პოეზიაში გვხვდება ლექსები,
სადაც პოეტი ქალი მხატვარს სთხოვს, რომ დახა-
ტოს რეალურად როგორც არის, თუმცა არ მოა-
ქციოს ჩარჩოში, არ შეუზღუდოს სამყარო, არ შეუ-
ბოჭოს მის სულს თავისუფლება... მაგალითად, ირმა

ბეგლარიშვილი წერს:

„დამხატე...
დამხატე ოლონდ, ნუ მოაქცევ
სურათს ჩარჩოში,
ტილოდ აილე ცა და... მიდი,
ცაზე დამხატე,
ცისარტყელათი ამომივსე
თვალეში სევდა,
შავი ღრუბელი მოინდომე
და გამიფანტე...
დამხატე, ცაზე, ნუ მომაქცევ
ლამაზ ჩარჩოში,
უსასრულოა ჩემი სული,
ჩარჩოს ვერ იხდენს“...

შემხვდა ლექსი, სადაც ქალი პოეტი მხატვარს
ბედნიერების დახატვას სთხოვს. მაგალითად, თეა
გეთიაშვილი წერს:

„ბედნიერება დახატე,
თუ შეგიძლია მხატვარო,
ცხოვრების ორომტრიალში
გამილამაზე სამყარო...
მინდა ღიმილის დილა და...
განათებული საღამო,
ყველგან ხარობდეს ია და...
მერცხლის ჭიკჭიკით ვაღამო.
დახატე ლალი ცხოვრება,
შეყვარებული თვალეში.
შემომაფრქვეი სხივებად,
ნამზეულები ხალეები,
გამილამაზე სიცოცხლე,
ყველას სიკეთე ვახარო,
მაჩუქე ბედნიერება,
შენ შეგიძლია მხატვარო!“

პოეტი თამილა ჯაფარიძე კი თავის შვილს თა-
თიას უძღვნის დიდებულ ლექსს და სთხოვს, დახა-
ტოს დედა, როგორც არის სინამდვილეში. ლექსში
საოცრად არის დედის სახე აღწერილ-დახატული.
მასში ვკითხულობთ:

„დამხატე!
ოლონდ არ შეცვალო პარამეტრები
და გამეტებით ნუ ასწორებ ძვირფას ნაოჭებს!
დამხატე!
მოლბერტი – შენი დედამინა შეატორტმანე!
ფერთა პალიტრა გადმოღვარე, აცეკვე ფუნჯი,
დამხატე მუნჯი, აქ სიტყვები არ იხატება...
დამხატე!
ენგურს ჰგავდეს ჩემი თმები ისე დახატე...
გაშალე ტილო, ალაპარაკე, თუ გინდა მგავდეს;
ნუ წვალბო ამდენს დედის პორტრეტი უსასრუ-
ლოა...“

დამხატე...
დედის თვალეში შენ თავს ხედავ –

დახატე ესეც,
რა ფერსაც ეძებ შენს მოლბერტზე
უხვად აყრია,
დამხატე!
რაც ვარ, არ შეცვალო პარამეტრები!“

პოეტი ქალების შემოქმედებაში შემხვდა ლექსი,
რომელშიც თავად ქალს სურს მამაკაცის დახატვა.
მაგალითად, ნარგიზ ჯაფარიძე წერს: „მინდა დაგხ-
ატო ბრწყინვალე როგორც მზე, დაგხატო მინდა,
რომ მიგამსგავსო მთვარეს, მინდა დაგხატო ფე-
რადი, როგორც ტყე, დაგხატო მინდა რომ გავდე
ოკეანეს, მინდა დაგხატო გავდე ბიბინა ჯეჯილს,
დაგხატო მინდა, ზაფხულის ცას რომ გავდე, კიდევ
ცას, ღამით ვარსკვლავებით მოჭედდილს, დაგხატო
მინდა...!“

დაბოლოს, არ შეიძლება არ წარმოვადგინო,
ჩვენი თელაველი პოეტების – ნუციკო დეკანოზიშ-
ვილისა და ლეილა ლეგაშვილის ლექსები. ნუციკო
ლექსში – „ჩემს მხატვარს“ – აცოცხლებს ცნობილ
ნახატს საკუთარი ორიგინალური ინტერპრეტაციით
და შლის მასში „ბნელ ფერებს“:

„გოია ხატავდა შემოსილ მარიას,
შიშველი მახა კი ბოლეროს ცეკვავდა...
მახა ვნებიანი, ლამაზი ქალია,
მხატვარი ტილოზე შეხებას ბედავდა...“

ხანძარი გაჩნდა და მეხანძრე არ იყო!
როლები გაცვალეს ფუნჯმა და ნატურამ –
ქალმა სიყვარულის დახატვა დაიწყო,
გოია მიხვდა და... დაუთმო კაცურად!

შენს წინ შემოსილი შიშველი ვვარდები
და ჩემი პარტია მე უკვე ვიცეკვე,
რიტმს ფეხს აუწყობენ მაისის ავდრები,
მახა კი ღიმილით შემიქებს სიცელქეს...

შემოსილს შიშველი სულისა მრცხვენია
და თუ ჩემს დახატვას შენ მაინც არ იშლი,
მე გადმოვიბირებ მაგ ამაყ გენიას
და სველ პალიტრაზე ბნელ ფერებს წაგიშლი!

არ ვიცი რა მქვია – მახა თუ მარია,
ჟამ-კარი ამებნა და ველარ მიშველი!
ტილოზე გოიას ფერმკრთალი ქალია –
ვნებით შემოსილი და სულით შიშველი...“

პოეტი ქალის – ლეილა ლეგაშვილის ლექსი –
„დამხატე“ – ნამდვილი ფერწერული პოეზიის შეს-
ანიშნავი ნიმუშია... მასში იძებნება მშვენიერი ფერ-
ები. მაგალითად: „ფუნჯად ყაყაჩოს გულს გაჩუქებ,
ფერებს – მინდვრიდან ამოკრეფილ ყვავილთ
კაბუბის“; ლეილა ლეგაშვილს არ ხიბლავს მუქი, სამ-
გლოვიარო ფერი და წერს: „თალხი არ მინდა, არ
ჩამაცვა – არ ვეკარები... თმა ისევ ისე მაყვლის-
ფერად ჩამომინანი... ტანზე ჩამაცვი ნაკადულის წყ-“

ალ-წყალა ფერი და ხავსისფერი უნახნაგო არშეიბით შეალამაზე... ნარბები მერცხლის შავ ფრთებივით გადამიკალმე და ტუჩები ძახველის წვენიტ შემიპირისფრე“... პოეტი მიმართავს ადრესატს: „მინდა დამხატო ისეთი, როგორიც იყო ხვარამზე... სეველიანი და ძლიერი...“ მას სურს, რომ მხატვარმა მის თვალეში „სხვა რამ მზე“ ჩადოს, „ფარჩაც ყვითელ-გულა გვირილებით მომიქარგე“... და რაც მთავარია, ლეილა ლეგაშვილს სურს, რომ მხატვარმა დახატოს იგი ბედნიერი, თუმცა აუცილებელია, რომ მხატვარმა ფერთა გამით „შეუზავოს თვალეზე სევედა“, „რადგან უსევედოთ სილამაზეს ვერ დამაბრალებო“ – წერს პოეტი...

დასკვნის სახით შეიძლება ითქვას შემდეგი: ზემოხსენებული პოეტების უმრავლესობას, ალბათ, აქვთ მხატვრობის ნიჭიც, თუმცა შესაძლებელია, რომ მხოლოდ განვითარებული ჰქონდეთ მხატვრული მხედველობის უნარი... მართალია, შეგვხვდა მაგალითები, სადაც პოეტს სურს, მხატვარმა არ შეცვალოს მისი არც გარეგნული, არც სულიერი ფერები თუ კონტურები, თუმცა უმრავლეს შემთხვევაში, პოეტი ითხოვს, მხატვარმა დახატოს იმაზე ლამაზი და იმაზე ბედნიერი, ვიდრე სინამდვილეშია... რაც შეეხება ფერებს, თითქმის ყველა პოეტს აშინებს შავი, მუქი ფერი, რადგან სევედას და მელანქოლიას ინვეეს მათში ბნელი პალიტრა. თუმცა არის მაგალითებიც, როდესაც პოეტი, ამ მუქი ფერებით, გვიმხელს საკუთარ სულიერ თუ ცხოვრე-

ბისეულ განწყობილებას (ზოგ მათგანს არ სურს სიყალბე და მხატვარს სთხოვს, ეს სევდანარევი ფერები დაუტოვოს, ზოგი პოეტი კი სიცოცხლისა თუ განწყობის გაფერადებას ითხოვს მხატვრისგან). ფერთა გამას რაც შეეხება, ხშირად გვხვდება ცეცხლოვანი, თბილი ფერები: მზის ფერი, ნითელი, ყვითელი, რაც სინათლის, სიძლიერისა და ენერჯის სიმბოლოა... ასევე, მწვანე – სიცოცხლის ფერი... ცივი, მისტიკურ ფერებსაც ვხვდებით – ლურჯს, იისფერს, თეთრს, რაც ცასთან და უსასრულობასთან ასოცირდება... გვხვდა ლექსები, სადაც მხოლოდ სიჭრელე და ცისარტყელის ფერები ერთად იყრის თავს... ამგვარად, ფერების მიმართ ჩვენს პოეტებს აქვთ ინდივიდუალური დამოკიდებულება, თუმცა თითქმის ყველა მათგანი ერიდება მუქ ტონალობას... მართალია, ფერთა სიმბოლიკაში შავი ფერი (აბსოლუტური სიბნელე) ელემენტურობასთან, დახვეწილობასთან მოიაზრება, მაგრამ სულში მისი სიჭარბე დამთრგუნველია...

როგორც ზემოთ აღვნიშნე, ეს ლექსები თანამედროვეა, მიმდინარეა. ვფიქრობ, რომ ლექსის ეს საინტერესო სტილი მალე გახდება მკვლევართა ინტერესის საგანი და შედეგად მივიღებთ საინტერესო კვლევებს, განხილვებს, კრიტიკას...

შემდგომში წარმოგიდგინთ მამაკაცი პოეტების მიერ შექმნილ – ფერწერული პოეზიის – მშვენიერ ნიმუშებს...

„ცისკარი“ „მამათა“ თაობის გაზეთი იყო, რომელშიც „ახალი თაობის“ უმრავლესობამ პირველი ლიტერატურული ნათლობა მიიღო, მათ შორის – პეტერბურგის უნივერსიტეტის სტუდენტმა ილია ჭავჭავაძემაც. მან პირველი კრიტიკული სტატია სწორედ აქ გამოაქვეყნა, რომლითაც დაიწყო ე.წ. „მამათა“ და „შვილთა“ ლიტერატურული პაექრობა მეცხრამეტე საუკუნის 60-იან წლებში. „თერგდალეულთა“ ახალმა თაობამ ბრძოლა გამოუცხადა თავისი ქვეყნის ჩამორჩენილობას, შეზღუდულობას და კარჩაკეტილობას“. ამ ყოველივეს გამოშვებებისთვის, ილია ხშირად სატირასაც მიმართავდა, იყენებდა ანდაზებს, იგავებსა და ხალხურ თქმებს, რომელთა მოხმობითაც, როგორც გრ. კიკნაძე აღნიშნავს, ნათქვამს მეტ დამაჯერებლობას მატებდა: „ის არ ჰგავს ისეთ მწერალს, რომელიც სატირას იმისთვის იმარჯვებს, რომ... დაგვევლით კმაყოფილმა, მას გვერდით ჩაუაროს... სამშობლოს დიდმა სიყვარულმა თვალი კი არ დაახუჭვინა მას თანამემამულეთათვის დამახასიათებელ ნაკლოვანებებზე, არამედ, პირიქით, უჩვეულო სიფხიზლე გამოამყვანებინა და მათი მცირედი ნაკლიც კი საგანგებოდ გაახაზვინა, რადგან ილია ამ ნაკლის სახიფათო შედეგს ითვალისწინებდა“.

ილია ჭავჭავაძე და მის ირგვლივ შემოკრებილი თერგდალეულთა თაობა 1861 წელს, რუსეთიდან დაბრუნებისთანავე შეუდგა „ცისკრისაგან“ იდეურად სრულიად განსხვავებული, ახალი ტიპის ჟურნალის დაარსებისთვის ზრუნვას. 1863 წელს გამოვიდა „საქართველოს მოამბე“. მისი პირველივე ნომერი რედაქტორმა და გამომცემელმა ილია ჭავჭავაძემ ნიკოლოზ ბარათაშვილის ლექსით „შემოღამება მთაწმინდაზედ“ გახსნა, რითაც ყველაფერი თქვა – იგი თავს ბარათაშვილის სულიერ მემკვიდრედ აცხადებდა. თუმცა, ბუნებრივია, მას საზოგადოებისთვის საკუთარი სათქმელიც მრავლად ჰქონდა, ამიტომ ილია ყოველ ნომერში ბეჭდავდა მონინავე ფილოსოფიურ-პუბლიცისტური ხასიათის საპროგრამო წერილებს, ერთვებოდა პოლემიკაში, აქვეყნებდა საკუთარ ნაწარმოებებს: პირველივე ნომერში გამოქვეყნდა თერგდალეულთა საპროგრამო ლექსი „ჩემო კალამო“, „გლახის ნამბობის“ ხუთი თავი, „კაცია-ადამიანი?!“... შემდგომ ნომერებში გაგრძელდა მათი ბეჭდვა, აგრეთვე, ერთი წლის განმავლობაში დაიბეჭდა: „რა ვაკეთეთ, რას ვშვრებოდით, ანუ საქართველოს ისტორია მეცხრამეტე საუკუნისა“, „კითხვა-პასუხი“, ფრაგმენტები პოემებიდან „აჩრდილი“, „კაკო ყაჩაღი“, ლექსები: „ბედნიერი ერი“, „მას აქეთ, რაკი შენდამი ვჰსცან მე სიყვარული“, „პოეტი“, „ლოცვა“, „ნიკოლოზ ბარათ-

წელი ცეკვიპილი

აშვილზედ“, „ხმა სამარიდამ“ და სხვ. აქვე დაიბეჭდა მისი თარგმანები – ლერმონტოვის, შენიეს, ბასტიას, პრუდონის და სხვათა ნაწარმოებები. ჟურნალმა „საქართველოს მოამბე“ მხოლოდ ერთი წელი იარსება.

„მას მოჰყვა გაზეთი „დროება“ (1866-1885). ვენაში ქართველი საზოგადოებრიობის მიერ მივლენილმა სტეფანე მელიქიშვილმა სწორედ 1865 წელს ჩამოასხმევინა ქართული შრიფტი და თბილისში გამართა სტამბა, სადაც გიორგი წერეთლის რედაქტორობით იბეჭდებოდა გაზეთი „დროება“, რომელიც ჯერ ყოველკვირეული იყო, შემდეგ კვირაში სამჯერ გამოდიოდა, 1877 წლის პირველი აგვისტოდან კი – ყოველდღიურ გაზეთად გადაკეთდა. გიორგი წერეთლის შემდეგ გაზეთს რედაქტორობდნენ: სერგეი მესხი, ნიკო ნიკოლაძე, ილია ჭავჭავაძე, ივანე მაჩაბელი. გაზეთთან თანამშრომლობდა აკაკი წერეთელი. პროგრესული საზოგადოებრივი აზრის ჩამოყალიბებით „დროებაში“ ჯანსაღი პუბლიცისტური ტრადიცია გადასცა შემდეგი პერიოდის ქართულ ჟურნალისტიკას“.

ილია ჭავჭავაძე იყო დამაარსებელი და რედაქტორი „ივერიისა“. ეს გახლდათ ქართული პოლიტიკური და ლიტერატურული პერიოდული გამოცემა, რომელიც გამოდიოდა თბილისში 1877 წლის 3 მარტიდან: ჯერ იყო ყოველკვირეული გაზეთი, 1879-1885 წლებში კი ჟურნალის სახით გამოიცემოდა; 1886 წლიდან „ივერია“ ყოველდღიურ გაზეთად გადაკეთდა. ილია ჭავჭავაძე აქაც ჩვეული შეუპოვრობით იბრძოდა სიმართლის დასამკვიდრებლად, განათლების ასამაღლებლად, თავისუფლები-სა და ეროვნული ერთიანობისთვის – ხალხისა და ქვეყნის საკეთილდღეოდ, რა მიზნებისგანაც, სამწუხაროდ, დაცლილია თანამედროვე მედია-სივრცე.

ამ ჟურნალებში მოღვაწე ადამიანებმა ფასდაუდებელი ამაგი დასდეს ქვეყანაში პროგრესული აზრის, მონინავე იდეების დამკვიდრებას, განათლების და კულტურის წინსვლას; მათ შექმნეს ახალი ეპოქა ქართულ აზროვნებაში; ისინი არა მხოლოდ კალმით, არამედ საქმიანად მთელი ცხოვრება სამშობლოს ერთგულ მსახურებად დარჩნენ.

ამდენად, ილია, საკუთარი თავისადმი დასმული კითხვის გააზრებისას – როგორ შევეყრები და რას ვეტიყვი მე ჩემს ქვეყანას და ჩემს ხალხსო, – დარწმუნებული იყო, რომ მამულიშვილისთვის სამშობლოს „დუმილიც გასაგონია“ და რომ ძველის ნგრევისა და ახალი ურთიერთობის დამყარებისკენ მიმართული მისი იდეები შედეგს აუცილებლად გამოიღებდა, თუნდაც დიდი შრომის, ტკივილის, ბრძოლის, დანაკარგების და, ბოლოს და ბოლოს, „წინამურის“ ფასად.

და სათიბეში ნიაღვარს ლოდები მოუტანია“.

ძნელი ასახსნელი არაა ლექსის სიმბოლური შინაარსი... ვაჟას პოეზია ხომ ერთი საოცარი „მეტაფორაა“ მისი ამქვეყნიური ყოფისა და გენიალური აზროვნებისა. ლექსის ლირიკული გმირის პოზიცია ცხადად წარმოგვიდგენს ამაო გარჯით დაღლილი პოეტის სახეს. საგულისხმოა „ბეჯითად“ მშრომელი მთიბავის აქცენტირებული თვითშეფასებაც, რომ ის „კარგ მთიბელად სახავდა თავს“, თუმცა, ამოდ... მთა მაინც უთიბი დარჩენილა, მოთიბული კი წყალს ნაუღია. სამაგიეროდ, ავბედით ნიაღვარს ლოდები მოუტანია.

ეს ავბედითი ნიაღვარი დამანგრეველი ლოდებით ხშირად ჩანს ვაჟას პოეზიაში. მაგალითად, პოემა „გველისმჭამელის“ ფინალში აღწერილმა ავისმომასწავებელმა დელგამამ შუალამისას „მოხეთქა ღვარები, გატყეს, თუ სად ლოდების ხევებში იყო კარები...“ ეს კი, ცხადია, ცუდ დასასრულს ნიშნავს. როგორც ცნობილია, პოემა 1901 წელსაა დაწერილი, ანუ, პერიოდში, როდესაც, როგორც მინდიახ, ისევე ვაჟას ცხოვრებაშიც ყველაფერი ინგრევა, ხდება თვითშეფასება და დგება უიმედო ფინალი – არაფერი!

არადა, ვაჟა ხომ ის პოეტი, რომელმაც დამბადებელს მაღლი უძღვნა პოეტად გაჩენისათვის, რადგან სჯერა, რომ „სამშობლოს წყლულებს“ პოეტის სიტყვა უშველის, თუნდაც ეს სიტყვა მანდილჩამოხეული, ვარმით ნაკვები, სნეული და გულგანგმირული იყოს. ტერმინი „სიტყვა“ ხომ ფართო გაგებითაა ნახმარი ვაჟას ლირიკაში. „სიტყვა გადვადე ერშია, სიტყვა, რა სიტყვა? – ეული“-ო, ამბობს პოეტი და თუმცა თვით უმწეობას გრძნობს, საოცარია, რომ ამ წვადაგვით გაზრდილმა სიტყვამ იხარა, მარგალიტებით დამშვენდა, დაჯდა ოქროს ტახტზე და ბნელი ქვეყანა გაანათა. პოეტი „ჩუმად იცინის“, კმაყოფილია, რომ მისმა სანყალმა სიტყვამ ერის გულში დაიღო ბინა, მისსავე სანუგეშოდ. თუ რა ხიბლი ჰქონდა ვაჟას შემოქმედებას, ამას შემბეჭდავად გვისხნის ქართული კრიტიკული აზროვნება:

კონსტანტინე გამსახურდიას აზრით „ვაჟამ გაგვისხნა ახალი ძლიერი ტალღა ხალხის ხსოვნაში დაგროვილი მითოსისა, ახალი მოტივებით გაამდიდრა მან ქართული პოეზია“.

ვახტანგ კოტეტიშვილი წერდა ვაჟას ცხოვრების შესახებ: „ეს არ არის პიროვნული ცხოვრება. პიროვნული თემობრივია გადასული, თემი პიროვნებაში მოთავსებულია. რაღაც დიდი შეუღლებაა მომხდარი... სად თავდება ვაჟა და სად იწყება ფშავი, ძნელი გასარკვევია. თითქოს ფშავმა ვაჟას სახე მიიღო და ათასი ხმით სათქმელი, ათასი კაცის განცდილი, ვაჟამ გამოსთქვა...“

აკაკი განწერელია ვაჟას ქართული მითოლოგი-

ნანა რჩუილიშვილი

ის უღრმესი ფესვებიდან ამოსულს უწოდებს და შენიშნავს: „მე-19 – მე-20 საუკუნეების საზღვარზე (და მას შემდეგაც) ჩვენ არ ვიცით მეორე შემოქმედი, რომელიც ეგზომ განუსაზღვრელი ფანტაზიითა და პოეტური ვიზიონით ყოფილიყო დაჯილდოებული. და არა მარტო ქართული მასშტაბით: მის ანალოგს ვერ ვპოულობთ უკანასკნელი საუკუნის მსოფლიო ლიტერატურაშიც“.

ამ აზრს იზიარებს თამაზ ჩხენკელი და ამბობს: „ვაჟას ფილოსოფიური განზოგადებით აქვს წარმოჩენილი კაცობრიული ვნებანი: პიროვნებისა და საზოგადოების ურთიერთჭიდილი,

დაპირისპირება და კონფლიქტი... ადამიანის გარდაქმნა და ამალღება დიონისური ექსტაზის მემკვიდრით, ღმერთი და სამშობლო, სიცოცხლისა და სიკვდილის ანტინომიების შუქზე დანახული ბუნების სურათები და სხვა“. სწორედ ამ დაპირისპირებისა და კონფლიქტის შედეგადაა შექმნილი ვაჟას ლირიკული „აღსარებანიც“. თუ ჭეშმარიტებასთან ახლოსაა ფრანგი ლიტერატურისმცოდნის ანდრე მორუას აზრი ალფრედ დე მიუსეს პოეტური ხელოვნების ირგვლივ რომ წერს: „რანაირი ტკივილიც არ უნდა მიეყენებინა პოეტისათვის ამა თუ იმ გრძნობას, რანაირი სახიფათოც არ უნდა ყოფილიყო მისთვის, იგი არასოდეს მოისურვებს ნებით განიკურნოს იმ სატკივარისაგან, რომელიც მის გენიას აწვდის საზრდოს,“ მაშინ იგივე შეიძლება ითქვას ვაჟა-ფშაველაც. ასეთი აზრია გამოთქმული ლექსში „ჩემი ვედრება“, რომელშიც ერთმნიშვნელოვნად ჩანს პოეტის სურვილი:

„მშობლ-მწყუროდეს კეთილი, ვერ გაძვდე,
მოვკვდე მშვიდრი,
ნუ დამასვენებ ნურასდროს, მამყოფე
შეძრწუნებული,
მხოლოდ მაშინ ვარ ბედნიერ, როცა ვარ
შენუხებული.“

1912 წელს ვაჟა წერს ლექსს „მარტოობა“. მასში პოეტი საკუთარ ორსახეობას უჩივის, ერთარსებად გამოთლიანებულ ორ სახეს შემოქმედისა და ადამიანისა, ხან რომ სამყაროს მბრძანებლად მოჩანს, ხან კი, ჩვარავით უგრძნობი და უილაჯოა. არწივის, ვაჟას პოეტური მუზის ერთ-ერთი ძლიერი მეტაფორული სახის სტუმრობა, საოცარ ძალას ანიჭებს პოეტს:

„როცა არწივი თან მახლავს, მაზის მარჯვენა
მხარზედა,
მეფისა მადგა გვირგვინი, ვზივარ სამეფო
ტახტზედა...
როცა არწივი ნამივა, ჩვარი ვარ, მცირე
ჩვარზედა.“

როგორც ჩანს, „არწივი“ (ანუ, პოეტური მუზა), გარკვეული დროის სასურველი სტუმარია. მხოლოდ

მას შეუძლია პოეტის ავსება მაგიური ძალით. ეს მაგიური ძალის მომნიჭებელი ღვთაებრივი სანყისი ვაჟას არაერთ ლექსში ჩანს. ლექსში „ვინც მომამაძლა მე დიდი მადლი“ პოეტი აცხადებს, რომ არ არსებობს უფრო დიდი მადლი და ძალი, თვინიერ შემოქმედისა. ეს ძალა ღვთისგან ნაბოძებ სამოთხის ხისგან გამოთლილ ჩანგშია, რომელიც „მკვდართ აღმადგენლადა“ მომართული:

„ვინც მომამაძლა მე დიდი მადლი
მკვდართ აღმადგენელ ხმათ ჩანგზე თქმისა,
ვინც ჩანგი მიძღვნა თვისი ნაკურთხი
მომჯადოები სამოთხის ხისა,
ვინაც დამნიშნა ერის აღმზრდელად, –
ჩემს ბედს ყოველმხრივ განაგებს ისა.“

სიმღერას უწოდებს ვაჟა 1907 წელს დაწერილ ლექსს „სიყმე სიბერედ ვაქციე“, რომლის იდეური შინაარსი კვლავ მიჰყვება უკვე მრავალგზის გამოთქმულ მოსაზრებას პოეტის ამო გარჯაზე, მისი „ჩონგურის“ მძიმე ხვედრზე გულცივ საზოგადოებაში. თუმცა სწამს, რომ მტკიცედ დაიცვა ერთხელ არჩეული გზის პრინციპი – მართალთა ქებისა და ორგულთა ძრახვისა. აი, რას სწერდა იგი პირად წერილში პეტრე უმიკაშვილს, ლიტერატორს, მთარგმნელს და წიგნების გამომცემელს, ჩარგლიდან: „ხანდახან ჩემს თავსა ვგმობ, რატომ მეც როგორც სხვებმა არ ვიფიქრე ცხოვრებაზე, არ უგორდი ლეკვივით დიდთა ამა ქვეყნისათა, არ ულოკე ფეხები, არ ველაქუცე, მაგრამ თავს იმით ვმართლულობ, არ შემეძლო მე ასე თავის დამდაბლება და არც ესლა შემიძლიან, თუნდაც რომ პირში ბალახი ამომივიდეს“. სიმართლის მსახურებამ პოეტს მტრად მოჰკიდა საზოგადოების ერთი ნაწილი... ცოდვად ჩაუთვალეს ნამუშაკევი. რაკი აღსარება ცოდვის გამხელასაც გულისხმობს, ბუნებრივია, პოეტმაც უნდა აღიაროს იგი, მაგრამ თვით ეს „ცოდვა“ ვაჟასთვის სხვა შინაარსს ატარებს:

„ვადიდე გმირთა სახელი, მკლავი და

სულით დიდობა,
დავძრახე ქვეყნის ორგული და შეურაცხვეყავ
ფლიდობა...
ამას მითვლიან ცოდვად, რაშიც მე მიჩნდა
გმირობა;
თავს დამჩხავიან ყორნები, გაუმართათ
ყრილობა.“

შევნიშნავთ, რომ იმდროინდელ მკაცრ ცენზურულ პირობებში ადვილი არ იყო დაფარული აზრების თამამად გამოტანა, თუნდაც მხატვრულ სახეებში. 1886 წელს გაზეთ „ივერიამი“ დაიბეჭდა ვაჟას ლექსი „სიმღერა“, რომლის დასაწყისიც – „ერთხელც იქნება, მოვკვდები... კავკასიის საცენზურო კომიტეტის წევრს, ლუკა ისარლოვს, გარკვეული მიზეზების გამო (ეგზარხოსის შიშით – ურწმუნობა ჩანს ამ სიტყვებში), ამოეშალა. საქმეში, თვით ილია ჭავჭავაძის ჩარევის შემდგომ სიტყვა „ერთხელც“ შეიცვალა სიტყვით – „როცა“ და ლექსიც ასეთი დასაწყისით დაიბეჭდა: „როცა იქნება, მოვკვდები“. ასე იცვლებოდა ვაჟას ლექსებში ის თამამი აზრები, რომელთაც ცხოვრების მკაცრი სინამდვილე ბადებდა პოეტის გულსა და გონებაში.

„ლირიკულ აღსარებებში“ ვაჟა ორმაგ განწყობას ამჟღავნებს. ის, როგორც პოეტი და შემოქმედი, თავს უფლის ხელდასმულად მიიჩნევს, საუფლო საქმის მკეთებელია და მასთან საუბრის დროს გასაოცარ ძალმოსილებას აღწევს. ხოლო, ადამიანთა საზოგადოებაში თავს უძლურად და ამო გამრჯედ თვლის. როგორც ჩანს, პოეტსა და საზოგადოებას შორის გაჩენილმა დიდმა უფსკრულმა განაპირობა სევდიანი ტონი მის ლირიკაში. საგულისხმოა, რომ გენიოსმა პოეტმა ამ ლირიკულ აღსარებებშიც ვერ იპოვა სულის სიმშვიდე და საფლავშიც ისე ჩავიდა, რომ ის რიტორიკული კითხვა, ერთხელ რომ წამოსცდა, – „რა ვსწერო და რად ვსწერო?“ – სამუდამოდ პასუხგაუცემელი დარჩა ქართველი საზოგადოებისაგან.

მხატვარი ვანო გოცირიძე

მხატვარი
ვანო გოცირიძე

ზურაბ ლომიძე და ნინო კურტანიძე

პაატა გულიაშვილი

ვანო მანველიშვილი

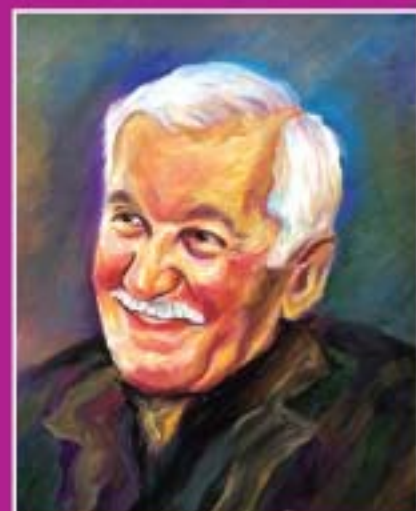
დავით ნაცვლიშვილი

ვესტ ჭაბაშვილი
(ვესტ ივანიჩი)

გომონას პორტრეტი

ჯუმბარ სახიიშვილი

